

371.3358

อ ๕๕๕๘

ร.๓

ผลการใช้วิธีค้นแบบโปรแกรมกิจกรรมนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ปริญญานิพนธ์

ของ

อัมพร น้อยสุวรรณ

15 ส.ค. 2540

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกเทคโนโลยีทางการศึกษา

พฤษภาคม 2540

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๖๘๕๑๒

ผลการใช้วิธีค้นแบบโปรแกรมกิจกรรมนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

บทคัดย่อ

ของ

อัมพร น้อยสุวรรณ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกเทคโนโลยีทางการศึกษา

พฤษภาคม 2540

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างและศึกษาผลการใช้วิดิทัศน์แบบโปรแกรมกิจกรรมนาฏศิลป์ โดยใช้กระบวนการผลิตที่เป็นระบบและได้รับการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ โดยการเรียนรู้ด้วยรายการวิดิทัศน์แบบโปรแกรมที่ผลิตขึ้นกับการสอนปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนทอง (สุวิมลศรี ดัชนีกุล ราษฎร์ศึกษาลัย) จังหวัดฉะเชิงเทรา ประจำปีการศึกษา 2539 จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 30 คน โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย กลุ่มทดลองเรียนกิจกรรมนาฏศิลป์จากรายการวิดิทัศน์แบบโปรแกรม ส่วนกลุ่มควบคุมเรียนกิจกรรมนาฏศิลป์จากการสอนปกติ หลังจากเรียนจบบทเรียนแล้ว วัดผลการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติของนักเรียนทั้งสองกลุ่มทันที และเปรียบเทียบผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ของนักเรียนทั้งสองกลุ่มโดยใช้ t-test

ผลการวิจัย พบว่า รายการวิดิทัศน์แบบโปรแกรมกิจกรรมนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 และผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ของนักเรียนที่เรียนจากรายการวิดิทัศน์แบบโปรแกรมสูงกว่านักเรียนที่เรียนจากการสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

THE EFFECT OF INSTRUCTIONAL PROGRAMMED VIDEO TAPE
FOR THAI CLASSICAL DANCING LEARNING OF
PRATHOM SUKSA VI

AN ABSTRACT
BY
AMPORN NOISUWAN

Presented in partial fulfillment of the requirements for
the Master of Education degree in Educational Technology
at Srinakharinwirot University

May 1997

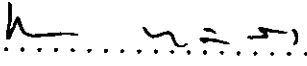
The purpose of this study was to create and to study the effect of instructional programmed video tape for Thai classical dancing learning and to compare learning achievement through the instructional programmed video tape lessons and conventional instruction.

The samples were sixty Prathom Suksa VI students at Wat Don Thong School. Muang District, Chachoengsao Province in 1996 academic year. They were selected by simple random sampling and divided into 2 experimental groups, 30 students in each group. The first experimental group was assigned to learn through the instructional programmed video tape lessons and the second experimental group was assigned to learn through conventional instruction. With the Randomized Control Group Posttest Only Design. The data was analyzed by using t-test for Independent group.

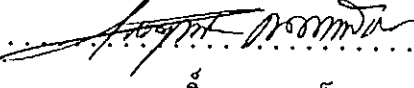
The results of the study revealed that the instructional programmed video tape for Thai classical dancing learning of Prathom Suksa VI is higher than the standard criteria at 90/90. The learning achievement through the instructional programmed video tape lessons were significantly higher than the conventional instruction at .01 level.

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกเทคโนโลยีทางการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

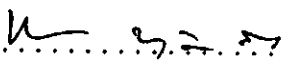
..........ประธาน

(ผศ. เกษม บุญส่ง)

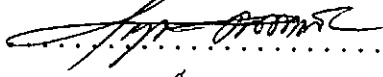
..........กรรมการ

(ผศ. บุญยฤทธิ์ คงคาเพชร)

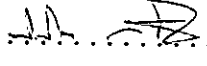
คณะกรรมการสอบ

..........ประธาน

(ผศ. เกษม บุญส่ง)

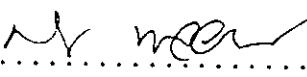
..........กรรมการ

(ผศ. บุญยฤทธิ์ คงคาเพชร)

..........กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผศ. พินิต วัฒน)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกเทคโนโลยีทางการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..........คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ดร. ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่ 8...เดือนพฤษภาคม...พ.ศ. 2540

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์จากผู้ช่วยศาสตราจารย์เกษม บุญส่ง ประธานกรรมการควบคุมการทํاپริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญฤทธิ์ คงคาเพชร กรรมการควบคุมการทํاپริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทินิต วัฒนไธ กรรมการสอบปากเปล่า เกี่ยวกับปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิราภรณ์ บุญส่ง ที่ปรึกษาด้านสถิติวิจัย ที่ได้ให้ความกรุณาให้คำแนะนำอันมีคุณค่าต่อการศึกษาค้นคว้าและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเมตตาเป็นอย่างมาก ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์วีโรจน์ ศรีโกศา ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดดอนทอง อาจารย์วีเชียร ควรประกอบกิจ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนวัดดอนทอง ตลอดจนคณะครู นักเรียนโรงเรียนวัดดอนทองทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนและให้กำลังใจผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อุทิศ อนุรักษเขวชน อาจารย์โชค ดันศิริ อาจารย์สุณา จันทนา อาจารย์รัชณี วิเศษมงคล อาจารย์กมลพัชร สื่อสุวรรณ และอาจารย์เกสินี นันทวิสิทธิ์ ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

ขอขอบพระคุณ อาจารย์อุษา วงศ์กลม อาจารย์ทองม้วน เปียวิเศษ และชุมชนนาฏศิลป์โรงเรียนวัดดอนทอง ที่ให้ความช่วยเหลือในการสร้างรายการวิดิทัศน์แบบโปรแกรม กิจกรรมนาฏศิลป์และช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลจนสำเร็จเรียบร้อย

ประโยชน์และคุณค่าของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของ บิดา มารดา และครูอาจารย์ ที่ให้การส่งเสริม สนับสนุนในการวางรากฐานการศึกษาแก่ผู้วิจัย

อัมพร น้อยสุวรรณ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
คานิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
เอกสารเกี่ยวกับรายการวิทยทัศน์	7
/ ความหมายของวิทยทัศน์	7
/ คุณค่าของวิทยทัศน์	9
ประเภทและรูปแบบของรายการวิทยทัศน์เพื่อการศึกษา	10
การผลิตรายการวิทยทัศน์เพื่อการศึกษา	13
การวางแผนและขั้นตอนการผลิตรายการวิทยทัศน์เพื่อการศึกษา	15
เอกสารเกี่ยวกับบทเรียนโปรแกรม	16
ความหมายของบทเรียนโปรแกรม	16
หลักการสำคัญของการสอนแบบโปรแกรม	17
คุณลักษณะของบทเรียนโปรแกรม	17
ประเภทของบทเรียนโปรแกรม	18
การสร้างบทเรียนโปรแกรม	19
เอกสารเกี่ยวกับวิชานาฏศิลป์	21
ความสำคัญของการเรียนการสอนกิจกรรมนาฏศิลป์	21
จุดมุ่งหมายของการเรียนกิจกรรมนาฏศิลป์	22
แนวการสอนกิจกรรมนาฏศิลป์	23

เอกสารเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศและต่างประเทศ	27
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	30
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	31
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	31
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	32
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง	32
การหาประสิทธิภาพการวัดทัศนแบบโปรแกรม	34
แบบแผนการทดลองและการดำเนินการทดลอง	39
วิธีดำเนินการทดลอง	39
การวิเคราะห์ข้อมูล	40
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	40
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	41
การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพการวัดทัศนแบบโปรแกรม	41
การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์	43
5 บทย่อ สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	46
บทย่อ	46
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	46
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	46
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	46
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	46
วิธีดำเนินการทดลอง	47

บทที่	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล	47
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	47
อภิปรายผล	48
ข้อเสนอแนะ	49
บรรณานุกรม	51
ภาคผนวก	58
ภาคผนวก ก	59
ภาคผนวก ข	61
ภาคผนวก ค	66
ภาคผนวก ง	118
ภาคผนวก จ	129
ภาคผนวก ฉ	133
ภาคผนวก ช	136
ประวัติย่อของผู้วิจัย	139

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	แสดงผลการเปรียบเทียบ ผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ระหว่างเรียน และหลังเรียนด้วยรายการวิดีโอต้นแบบโปรแกรม ในการทดลองหา ประสิทธิภาพ รายการวิดีโอต้นแบบโปรแกรมครั้งที่ 1 กับนักเรียนเป็น รายบุคคล จำนวน 3 คน	34
2	แสดงผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ระหว่างเรียน และหลังเรียนด้วยรายการวิดีโอต้นแบบโปรแกรม ในการทดลองหา ประสิทธิภาพ รายการวิดีโอต้นแบบโปรแกรมครั้งที่ 2 กับนักเรียนเป็น รายบุคคล จำนวน 10 คน	36
3	แสดงคุณภาพของข้อทดสอบ	38
4	แสดงผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ระหว่างเรียน และหลังเรียนด้วยรายการวิดีโอต้นแบบโปรแกรม ในการทดลองหา ประสิทธิภาพ รายการวิดีโอต้นแบบโปรแกรมครั้งที่ 3 กับนักเรียนเป็น รายบุคคล จำนวน 15 คน	42
5	แสดงผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ระหว่างนักเรียน ที่เรียนจากรายการวิดีโอต้นแบบโปรแกรมกับนักเรียนที่เรียน จากการสอนปกติ	43
6	แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกิจกรรมนาฏศิลป์ (ภาคทฤษฎี) ระหว่างนักเรียนที่เรียนจากรายการวิดีโอต้นแบบโปรแกรม กับนักเรียนที่เรียนจากการสอนปกติ	44
7	แสดงผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ภาคปฏิบัติระหว่างนักเรียนที่เรียน จากรายการวิดีโอต้นแบบโปรแกรมกับนักเรียนที่เรียนจากการสอนปกติ	45

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด รวมทั้งคุณธรรมของบุคคล การให้การศึกษาแก่เยาวชนจึงต้องให้ให้ครบถ้วนล้นพอเหมาะสมทั้งด้านวิชาการ ด้านการปฏิบัติ ด้านความประพฤติ ตลอดจนด้านความคิด จิตใจและคุณธรรม เพื่อให้เยาวชนมีอุปการะดำเนินชีวิตอย่างครบถ้วน อันจะช่วยให้เขาได้เติบโตเป็นพลเมืองดีที่เพียบพร้อมไปด้วยคุณสมบัติ สามารถสร้างตนเองได้ และดำรงชีพอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุข (สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. 2527 : 97)

* การจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา เป็นการจัดที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐานให้คงสภาพอ่านออกเขียนได้ คิดคำนวณได้ ประกอบอาชีพตามควรแก่วัยและความสามารถได้ สามารถดำรงตนเป็นพลเมืองดีในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (กระทรวงศึกษาธิการ. 2535 : 1) ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงได้จัดหมวดประสบการณ์ที่จัดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อมี 5 กลุ่มดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2535 : 2) *

กลุ่มที่ 1 กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ประกอบด้วยภาษาไทยและคณิตศาสตร์

กลุ่มที่ 2 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ว่าด้วยกระบวนการแก้ไขปัญหาของชีวิตและสังคม โดยเน้นทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อความดำรงอยู่และการดำเนินชีวิตที่ดี

กลุ่มที่ 3 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ว่าด้วยกิจกรรมที่เกี่ยวกับการสร้างเสริมนิสัย ค่านิยม เจตคติ และพฤติกรรม เพื่อนำไปสู่การมีบุคลิกภาพที่ดี

กลุ่มที่ 4 กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ว่าด้วยประสบการณ์ทั่วไปในการทำงานและความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพ

กลุ่มที่ 5 กลุ่มประสบการณ์พิเศษ ว่าด้วยกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียน สำหรับกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนการสอน 5 กิจกรรม ได้แก่ จริยศึกษา ศิลปศึกษา พลศึกษา ดนตรีนาฏศิลป์ และกิจกรรมสร้างนิสัย

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนาฏศิลป์จะต้องมุ่งให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมให้มากที่สุด เพื่อฝึกให้เด็กมีความกล้าในการแสดงออก มีความมั่นใจในตนเอง เกิดความสนุกสนาน และผ่อนคลายความตึงเครียดในการเรียน มิได้เน้นในเรื่องความรู้ความสามารถที่จะต้องแสดงได้อย่างนาฏศิลป์ แต่จากการติดตามผลการใช้หลักสูตรประถมศึกษาของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2530 : 1 - 17) พบปัญหาในการเรียนการสอนคือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนาฏศิลป์โดยทั่วไป ครูส่วนหนึ่งไม่สามารถสอนนาฏศิลป์ได้เพราะขาดความรู้และทักษะทางด้านนี้ตลอดจนไม่ได้ศึกษาด้านนี้มาโดยตรง ทำให้เกิดความไม่มั่นใจในการสอน ไม่กล้าแสดงตัวอย่างให้เด็กดูและไม่เห็นความสำคัญของนาฏศิลป์และจากการศึกษาการสรุปผลการสัมมนาระดับชาติ เรื่องหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2530 : 17 - 18) กล่าวว่าในส่วนที่เกี่ยวกับนาฏศิลป์พบว่า การเรียนการสอนนาฏศิลป์ยังขาดสื่อการเรียนการสอนในรูปของเทปวีดิทัศน์และควรมีการจัดทำเทปวีดิทัศน์เกี่ยวกับนาฏศิลป์ออกเผยแพร่เพื่อครูจะได้นำไปใช้ในการเรียนการสอน นอกจากนี้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา (2539 : 29) รายงานการประเมินผลคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2538 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย พบว่าสมรรถภาพความรู้เกี่ยวกับนาฏศิลป์ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 57.40 ซึ่งถือว่ายังอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจ และต่ำกว่าเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด คือเฉลี่ยร้อยละ 80

เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนาฏศิลป์สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยสื่อมาช่วยประกอบการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมบูรณ์ สงวนญาติ (2534 : 44) ที่กล่าวว่าสื่อการเรียนการสอนสามารถช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ได้ โดยใช้เวลาเรียนน้อยลง เรียนรู้ประสบการณ์ที่มีความหมายในรูปแบบต่าง ๆ เกิดความประทับใจ มั่นใจ และจดจำได้นาน และกิดานันท์ มะลิทอง (2531 : 75) ยังได้กล่าวไว้ว่าสื่อการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่มีความหมายอย่างมากในการเรียนการสอน เนื่องจากเป็นตัวกลางที่จะช่วยให้การสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนสามารถเกิดความเข้าใจความหมายในบทเรียนได้ตรงกับผู้สอนต้องการ ไม่ว่าสื่อจะอยู่ในรูปแบบใดก็ตาม

อาทิตย์ สุดาจันทร์ (2534 : 13) กล่าวว่าไว้ว่า สื่อที่นำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนที่สามารถทำให้ผลการเรียนรู้ตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้และ เป็นสื่อการสอนที่มีคุณสมบัติ

สามารถส่งผลต่อการรับรู้ของบุคคลได้ดี คือ โทรทัศน์ กล่าวคือ โทรทัศน์เป็นสื่อที่ให้ผลทางด้านการรับรู้สูงมาก ซึ่งสอดคล้องกับเดล (Dale. 1956 : 134) ที่ว่าการรับรู้ของเราเกิดจากการเห็นร้อยละ 75 การได้ยินร้อยละ 13 การสัมผัสถูกต้องร้อยละ 6 กลิ่นร้อยละ 3 และรสร้อยละ 3 จะเห็นได้ว่าโทรทัศน์สามารถเสนอได้ทั้งภาพและเสียง คือ การเห็นและการได้ยิน แต่การใช้โทรทัศน์เป็นสื่อในการเรียนการสอนจะต้องมีอุปกรณ์ที่ใช้ร่วมกันเพื่อบันทึกภาพและเสียง คือ เทปโทรทัศน์ ซึ่งไพศาล ช่วยชูหนู (2528 : 97) ให้ทัศนะไว้ว่า ประโยชน์ที่ได้จากการใช้เทปโทรทัศน์ในการเรียนการสอน คือ นักเรียนได้เห็นทั้งภาพและได้ยินทั้งเสียง ซึ่งจะเป็นสิ่งจูงใจและเข้าใจ ทำให้สามารถเข้าใจเนื้อหาได้มากกว่าฟังครูบรรยาย และทำให้นักเรียนสนใจไม่เบื่อหน่ายส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

จากการวิจัยของ ไพศาล ช่วยชูหนู (2528 : 31) บังเอิญ โอวาท (2528 : 103) ครั้น มณีโชติ (2529 : 51) วิจิตรตรา วงศ์ทรัพย์สกุล (2536 : 49) พบว่าผลการเรียนจากโทรทัศน์การสอน หรือเทปโทรทัศน์จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ เดล (Dale. 1963 : 29) กล่าวว่านักเรียนที่เรียนรู้จากโทรทัศน์ทำให้เด็กสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางการศึกษา คือ ทำให้รู้จักแสดงความคิดเห็น การวิจารณ์ และทำให้การเรียนดีขึ้น

ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรจะได้ศึกษาและพัฒนาสื่อเพื่อใช้กับการเรียนการสอนกิจกรรมนาฏศิลป์ เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าสื่อที่เหมาะสม คือ วิดีทัศน์แบบโปรแกรม (Instructional Programmed Video Tape) เพื่อจะช่วยครูในการเรียนการสอน กิจกรรมนาฏศิลป์ และจะเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบสื่อการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์ที่มีประสิทธิภาพ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อสร้างและศึกษาผลการใช้วีดิทัศน์แบบโปรแกรมกิจกรรมนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กระบวนการผลิตที่เป็นระบบและได้รับการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการเรียนรู้ด้วยรายการวีดิทัศน์แบบโปรแกรมที่ผลิตขึ้นกับการสอนปกติ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ได้รายการวิธีทัศนแบบโปรแกรมกิจกรรมนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อให้ครูผู้สอนนำไปใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอนดนตรีนาฏศิลป์
2. ผลการศึกษาค้นคว้าสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการสร้างและพัฒนาสื่อวิธีทัศนเรื่องอื่น ๆ ต่อไป
3. เพื่อเป็นการเผยแพร่รายการวิธีทัศนนี้ให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 6

ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร
เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนทอง (สุวันฉะศรี ดัณทิกุล ราษฎร์ศึกษาลัย) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2539 จำนวน 250 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง
ผู้วิจัยได้ทำการทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนทอง (สุวันฉะศรี ดัณทิกุล ราษฎร์ศึกษาลัย) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 60 คน ได้มาโดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน กลุ่มควบคุม 30 คน
3. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง
ได้แก่ เนื้อหาตามแผนการสอนกิจกรรมนาฏศิลป์ แผนการสอนที่ 1 ทำรำเบื้องต้น จากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ซึ่งแบ่งเนื้อหาเป็น 2 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 ทำรำเบื้องต้น
 - 1.1 จีบ, ตั้งวง
 - 1.2 ยกเท้า, ก้าวเท้า, ถัดเท้า
 - ตอนที่ 2 การเคลื่อนไหวมือและเท้าตามจังหวะเพลง

4. ตัวบ่งชี้ที่ศึกษา

4.1 ตัวบ่งชี้สาระ ได้แก่ วิธีเรียนกิจกรรมนาฏศิลป์ แบ่งเป็น 2 วิธี คือ

4.1.1 เรียนโดยใช้วิธีทัศนแบบโปรแกรมกิจกรรมนาฏศิลป์

4.1.2 เรียนจากการสอนปกติ

4.2 ตัวบ่งชี้ตาม ได้แก่ ผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ ซึ่งแบ่งเป็น

4.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.2.2 ผลการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. รายการวิธีทัศนแบบโปรแกรม หมายถึง รายการวิธีทัศนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามขั้นตอน หลักการ และวิธีการในการสร้างบทเรียนโปรแกรมแบบเส้นตรง มีการนำเสนอบทบาทของครูในการนำเข้าสู่บทเรียน การนำเสนอเนื้อหา การทดสอบและประเมินผล โดยผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในรายการวิธีทัศน

2. ประสิทธิภาพของวิธีทัศนแบบโปรแกรม หมายถึง ร้อยละของผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ของนักเรียน เมื่อเรียนจากรายการวิธีทัศนแบบโปรแกรมแล้ว ไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 90/90

90 ตัวแรก หมายถึง ผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์เฉลี่ยของนักเรียนที่ได้จากการทำกิจกรรมระหว่างเรียนจากรายการวิธีทัศนคิดเป็นร้อยละ 90

90 ตัวหลัง หมายถึง ผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์เฉลี่ยของนักเรียนที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลการเรียนเมื่อจบบทเรียนจากรายการวิธีทัศนคิดเป็นร้อยละ 90

3. การสอนปกติ หมายถึง การสอนโดยครูบรรยาย สาธิต และให้นักเรียนปฏิบัติตามโดยปฏิบัติตามกิจกรรมตามแผนการสอนหน่วยที่ 4 กิจกรรมนาฏศิลป์ แผนการสอนที่ 1 ทำท่าเบื้องต้น กลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

4. ผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ หมายถึง ผลการเรียนรู้เนื้อหา กิจกรรมนาฏศิลป์ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ด้าน ดังนี้

4.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ ความจำ และความเข้าใจในเนื้อหากิจกรรมนาฏศิลป์ ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกิจกรรมนาฏศิลป์

4.2 ผลการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการปฏิบัติกิจกรรมนาฏศิลป์ได้ถูกต้อง ซึ่งวัดได้จากแบบประเมินผลการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. เอกสารเกี่ยวกับรายการวิทยทัศน์
 - ความหมายของวิทยทัศน์
 - คุณค่าของวิทยทัศน์
 - ประเภทและรูปแบบของรายการวิทยทัศน์เพื่อการศึกษา
 - การผลิตวิทยทัศน์เพื่อการศึกษา
 - การวางแผนและขั้นตอนการผลิตรายการวิทยทัศน์เพื่อการศึกษา
2. เอกสารเกี่ยวกับบทเรียนโปรแกรม
 - ความหมายของบทเรียนโปรแกรม
 - หลักการสำคัญของการสอนแบบโปรแกรม
 - คุณลักษณะของบทเรียนโปรแกรม
 - ประเภทของบทเรียนโปรแกรม
 - การสร้างบทเรียนโปรแกรม
3. เอกสารเกี่ยวกับวิชานาฏศิลป์
 - ความสำคัญของการเรียนการสอนกิจกรรมนาฏศิลป์
 - จุดมุ่งหมายของการเรียนกิจกรรมนาฏศิลป์
 - แนวการสอนกิจกรรมนาฏศิลป์
4. เอกสารเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศและต่างประเทศ

1. เอกสารเกี่ยวกับรายการวิทยทัศน์

ความหมายของวิทยทัศน์

วิทยทัศน์ เดิมรู้จักกันแพร่หลายทั่วไปกับคำว่า เทปโทรทัศน์ แถบบันทึกภาพ ภาพทัศน์ หรือที่ชาวบ้านมักเรียกทับศัพท์จากภาษาต่างประเทศว่า วิดีโอ (Video) และใช้กันอย่าง

แพร่หลายมาโดยตลอด พ.ศ. 2530 คณะกรรมการบัญญัติศัพท์วิทยาศาสตร์แห่งราชบัณฑิตยสถาน เห็นว่าคำในภาษาต่างประเทศ ว่า "Video" เป็นเครื่องใช้ไฟฟ้าประเภทเดียวกับ "Television" ซึ่งมีศัพท์บัญญัติว่า "โทรทัศน์" แล้ว จึงสมควรบัญญัติคำว่า Video ขึ้นใช้ เป็นชื่อทางการในภาษาไทยด้วยศัพท์ที่จะบัญญัติก็ควรมีคำว่า "ทัศน์" ประกอบอยู่ด้วยเพื่อให้เข้าใจ ชัดกัน คณะกรรมการบัญญัติศัพท์วิทยาศาสตร์ สรุปได้เป็น "วีดิทัศน์" ความหมายของศัพท์นี้ คือ เครื่องที่แสดงภาพเพื่อความเพลิดเพลิน (กัลยา จยุติรัตน์ และคนอื่น ๆ. 2531 : 84)

บุญเที่ยง จุ้ยเจริญ (2534 : 180) ได้นิยามความหมายของคำ วีดิทัศน์ หรือแถบ วีดิทัศน์ หมายถึง วัสดุที่บันทึกหรือเก็บสัญญาณภาพ หรือข้อมูลอื่นใดที่ต้องการไว้ในรูปเส้นแรง แม่เหล็ก มีลักษณะคล้ายกับแถบบันทึกเสียงนั่นเอง เนื้อแถบวีดิทัศน์ทำด้วยสาร Polyester บางแต่เหนียว แข็งแรง ไม่ยืด ด้านล่างฉาบด้วยสาร Antristatic Carbon เพื่อป้องกัน ไฟฟ้าสถิตที่จะเกิดขึ้นบนเนื้อแถบวีดิทัศน์ เช่น เพอร์สออกไซด์ โครเมียมออกไซด์ เหล็กออกไซด์ (Metal Oxide) เป็นต้น เพื่อทำหน้าที่เป็นสัญญาณแม่เหล็กไฟฟ้า ที่ได้รับมาจากหัวแม่เหล็ก ด้านบนนี้จะถูกรูขุมเจาะไว้ในล้อหรือในตลับอีกทอดหนึ่ง

สมบุรณ์ สงวนญาติ (2534 : 233) ได้ให้คำจำกัดความของ เทปวีดิทัศน์ (Video Tape) ไว้ในอีกที่หนึ่งว่า เทปวีดิทัศน์สามารถบันทึกภาพเคลื่อนไหวลงในเส้นเทปบันทึก ภาพในรูปของสนามแม่เหล็กโดยใช้ถ่ายภาพทางโทรทัศน์ เปลี่ยนภาพเป็นสัญญาณทางไฟฟ้าแล้วนำ สัญญาณทางไฟฟ้ามาบันทึกไว้ในรูปของสนามแม่เหล็กบนเส้นเทป โดยใช้เครื่องเทปบันทึกภาพ (Video Tape Recorder) เมื่อต้องการจะดูภาพ เครื่องบันทึกภาพจะสามารถนำเอาภาพที่ เก็บไว้ในรูปของสนามแม่เหล็กบนเส้นเทป เปลี่ยนกลับมาเป็นสัญญาณทางไฟฟ้า ส่งต่อไปยัง เครื่องรับโทรทัศน์ หรือมอนิเตอร์ จะเกิดภาพเคลื่อนไหวปรากฏบนจอเครื่องรับได้เป็นภาพ เคลื่อนไหว มีสีสวยสดงดงามเหมือนธรรมชาติ

จากความหมายดังกล่าว อาจสรุปได้ว่า วีดิทัศน์ หมายถึง วัสดุที่ทำการบันทึกหรือเก็บ สัญญาณภาพและสัญญาณเสียงไว้ในรูปเส้นแรงแม่เหล็ก ที่ทำให้เกิดภาพเคลื่อนไหว ปรากฏบน จอเครื่องรับได้เป็นภาพเคลื่อนไหวที่มีความสวยงามเหมือนธรรมชาติ ทำให้ผู้ดูเกิดการรับรู้และ เรียนรู้ได้

คุณค่าของวิดิทัศน์

วิดิทัศน์ได้เข้ามามีบทบาทในวงการสื่อ สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ได้ให้ความสนใจและนำวิดิทัศน์มาใช้มากขึ้น จึงนับว่า วิดิทัศน์การสอนมีคุณค่าต่อการศึกษาย่างยิ่ง พินิต วัฒน (2520 : 11) ได้กล่าวถึงคุณค่าของ วิดิทัศน์การสอน ไว้ดังนี้

1. เป็นเครื่องมือที่เข้าถึงคนหมู่มากได้พร้อม ๆ กันโดยสะดวกและประหยัด
2. เป็นการผสมผสานที่ดีที่สุดในระหว่างวิทยุกับ วิดิทัศน์
3. เป็นเครื่องมือที่เอาชนะอุปสรรคของการเรียนรู้หลายประการ เพราะวิดิทัศน์สามารถเสนอความคิด สร้างทัศนคติ ให้ข่าวสารโดยที่ผู้รับไม่จำเป็นต้องมีความสามารถทางภาษาอย่างสูงหรือต้องอยู่ในเหตุการณ์ด้วย
4. เป็นการขยายความสามารถส่วนตัวของครูที่เก่ง ๆ หรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะให้ถึงผู้รับได้มาก ๆ
5. มีความเป็นปัจจุบันทันด่วน ทำให้ผู้รับสนใจมาก ย่อมก่อให้เกิดการเรียนรู้สูง
6. สามารถนำอุปกรณ์อื่น ๆ เช่น ของจริง รูปภาพ ภาพยนตร์ ฯลฯ มาใช้ร่วมกับเทปวิดิทัศน์ได้สะดวก และการใช้อุปกรณ์หลายอย่างร่วมกันนี้ ผู้เรียนย่อมเกิดการเรียนรู้ได้ดี
7. การวิจัยพบว่า วิดิทัศน์ใช้สอนหลักการ ความคิดรวบยอดและกฎเกณฑ์ได้ดีที่สุด

ไพบูลย์ จันทยศ (2526 : 42) ได้กล่าวถึงคุณค่าของ วิดิทัศน์ที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนว่า ค่าใช้จ่ายในการที่จะผลิตเป็นวิดิทัศน์ที่จะนำมาใช้ในโรงเรียนนั้นไม่ได้แพงมากนัก ภาพยนตร์ที่ดี ๆ มีสารก็สามารถยืมมาบันทึกได้เอง การถ่ายทำจากของจริงก็ทำได้สะดวกไม่ต้องล้างฟิล์มเหมือนภาพยนตร์ ประโยชน์ที่จะได้จากการใช้วิดิทัศน์ในการเรียนการสอนก็คือนักเรียนได้เห็นทั้งภาพและได้ยินทั้งเสียงเหมือนภาพยนตร์หรือโทรทัศน์ ซึ่งจะมีส่วนเร้าใจและให้ความเข้าใจได้มากกว่าฟังครูบรรยาย เพราะภาพและเสียงที่ปรากฏทำให้นักเรียนไม่เบื่อ

เปรี๊ญ กุมท และครรชิต อัดถากร (2515 : 3 - 4) ได้กล่าวถึงคุณค่าของวิดิทัศน์ในด้านการสาธิตอย่างได้ผล เพราะสามารถให้นักเรียนเห็นในสิ่งที่ควรเห็น และยังจำกัดความคิดพลาดในการสาธิตได้โดยใช้เทปวิดิทัศน์บันทึกภาพไว้ล่วงหน้า

เกศินี โชติกเสถียร (2528 : 181) ได้กล่าวว่าการนำวิดิทัศน์มาใช้ในวงการศึกษาย่อมก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. สามารถที่จะนำการสอนของครู ซึ่งอาจเป็นการสอนหรือการสาธิต กลับมาฉายซ้ำให้นักเรียนดูได้หลายครั้ง

2. สามารถบันทึกการการสอน เพื่อนำกลับมาใช้กับชั้นเรียนหลายชั้น โดยไม่ต้องเตรียมการสอนใหม่ ทำให้ท่านแรงผู้สอน

3. การบันทึกการสอนไว้ในเทปบันทึกภาพ สามารถที่จะเผยแพร่ หรือแลกเปลี่ยนรายการระหว่างสถาบันการศึกษาได้ ทั้งในและนอกประเทศ

4. การบันทึกภาพการเรียนการสอนของครูในชั้นเรียน หรือกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน และนำมาเปิดทบทวนเพื่อวิเคราะห์และประเมินผล จะได้ปรับปรุงหรือเปรียบเทียบอันจะนำมาซึ่งการสอนที่ดีขึ้น

วิทัศน์การสอน จึงจัดว่าเป็นสื่อที่มีบทบาทและมีคุณค่าต่อการศึกษาย่างยิ่ง สามารถพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในด้านการเรียนรู้ ทั้งนี้เพราะวิทัศน์เป็นสื่อที่หาได้ง่าย ประหยัด สามารถเสนอเรื่องราวและทักษะการปฏิบัติได้เป็นอย่างดี

ประเภทและรูปแบบของรายการวิทัศน์เพื่อการศึกษา

วสันต์ อดิศักดิ์ (2533 : 14) ได้จำแนกรายการวิทัศน์เพื่อการศึกษา ออกเป็น 2 ประเภท ตามลักษณะของรายการได้แก่

1. รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา (Education Television : ETV) รายการประเภทนี้มุ่งส่งเสริมการให้ความรู้ทั่วไปในด้านต่าง ๆ แก่ผู้ชม เช่น สารคดี ดนตรี วรรณกรรม ภาษา วิทยาศาสตร์ เกษตรกรรม ฯลฯ

2. รายการโทรทัศน์เพื่อการสอน (Instructional Television : ITV) รายการประเภทนี้เน้นในเรื่องของการเรียนการสอนแก่กลุ่มผู้ชมบางกลุ่มโดยตรง ใช้ได้ทั้งการสอนเนื้อหาทั้งหมดเป็นหลัก และการสอนเสริมมักจะเป็นรายการที่ครอบคลุมกระบวนการเรียนการสอนที่สมบูรณ์ตั้งแต่วางวัตถุประสงค์ กระบวนการการเรียนการสอน และการวัดผล ใช้ได้ทั้งภายในสถานศึกษาโดยตรง หรือการศึกษาระบบเปิด เช่น รายการโทรทัศน์ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช

นอกเหนือจากการแบ่งรายการวิทัศน์ เพื่อการศึกษาในลักษณะดังกล่าวแล้ว ยังแบ่งในลักษณะอื่นได้อีก 3 ประเภท คือ

1. รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาปกติ (Formal Education Programme) เป็นรายการที่ใช้การเรียนการสอนในระบบเป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็นระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา หรืออุดมศึกษา

2. รายการโทรทัศน์เพื่อศึกษานอกโรงเรียน (Non - Formal Education Programme) เป็นรายการเพื่อให้ความรู้ทั่วไปแก่ประชาชน ไม่ว่าจะเป็นสารคดีทั่วไป ภาษา วิทยาศาสตร์ การแพทย์ เกษตรกรรม ฯลฯ

3. รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทั่วไป (Informal Education Programme) เป็นรายการเพื่อให้ความรู้ทั่วไปแก่ประชาชน ไม่ว่าจะเป็นสารคดีทั่วไป ภาษา วิทยาศาสตร์ การแพทย์ เกษตรกรรม ฯลฯ

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2523 : 731 - 736) ได้กล่าวเกี่ยวกับรูปแบบวิธีทัศน์ว่า รูปแบบ (Format) หมายถึงวิธีการและลีลาการเสนอเนื้อหาสาระและสิ่งที่อยู่ในรายการวิธีทัศน์จำแนกรูปแบบได้หลายวิธีตามประเภทของรายการวิธีทัศน์ โดยเลือกเสนอรูปแบบที่ใช้กันมาก 12 รูปแบบ ได้แก่

1. รูปแบบพูดคนเดียว (Monologue) เป็นรายการที่ผู้ปรากฏตัวพูดคุยกับผู้ชมเพียงคนเดียว ส่วนมากจะมีภาพประกอบเพื่อมิให้เห็นหน้าผู้พูดอยู่ตลอดเวลา

2. รูปแบบสนทนา (Dialogue) เป็นรายการที่มีคนมาพูดคุยกันสองคน ทั้งสองคนมีผู้ถาม และคู่สนทนาแสดงความคิดเห็นประเด็นที่นำเสนอทั้งคู่แลกเปลี่ยนความคิดเห็น การสนทนาจะมีคน 2 - 3 คนก็ได้

3. รูปแบบอภิปราย (Discussion) เป็นรายการที่ผู้ดำเนินการอภิปรายหนึ่งคนป้อนประเด็นคำถามให้ผู้ร่วมอภิปรายตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปแต่ไม่ควรเกิน 4 คน ผู้อภิปรายแต่ละคนจะแสดงความคิดเห็นของตนเองต่อประเด็นต่าง ๆ

4. รูปแบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นรายการที่มีผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์ คือ วิทยากรมาสนทนากันโดยผู้ดำเนินการสัมภาษณ์จะสัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เล่าให้ฟัง

5. รูปแบบเกมหรือตอบปัญหา (Quiz Programme) เป็นรายการที่จัดให้มีการแข่งขันระหว่างคนหรือกลุ่มของผู้ที่มาร่วมรายการด้วย การเล่นเกมหรือตอบปัญหา

6. รูปแบบสารคดี (Documentary Programme) เป็นรายการที่เสนอเนื้อหาด้วยภาพและเสียงบรรยายตลอดรายการโดยไม่มีพิธีการ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท

6.1 สารคดีเต็มรูป เป็นการดำเนินเรื่องด้วยภาพเนื้อหาตลอดรายการ

6.2 กึ่งสารคดีกึ่งพูดคนเดียว (Semi Documentary) เป็นรายการที่มีผู้ดำเนินรายการ ท้าหน้าที่เดินเรื่องพูดคุยกับผู้ชมและให้เสียงบรรยายตลอดรายการ นอกนั้นเป็นภาพแสดงเรื่องราวหรือกระบวนการตามธรรมชาติ

7. รูปแบบละคร (Drama) เป็นรายการที่เสนอเรื่องราวต่าง ๆ ด้วยการจำลองสถานการณ์เป็นละครมีการกำหนดผู้แสดงจัดสร้างฉาก การแต่งตัวและแต่งหน้าให้สมจริงสมจัง และใช้เทคนิคการละครเพื่อเสนอเรื่องราวให้เหมือนจริงมากที่สุดในการศึกษาละครโทรทัศน์ อาจจำลองสถานการณ์ชีวิตของคนในสังคม เพื่อสอนความรู้ในเชิงจิตวิทยา สังคมวิทยา การเมืองและการปกครอง

8. รูปแบบสารละคร (Docu - Drama) เป็นรายการที่ผสมผสานรูปแบบสารคดีเข้ากับรูปแบบละครหรือการนำละครมาประกอบรายการที่เสนอเนื้อหาบางส่วน มีใช้ส่วนเป็นละครทั้งรายการ เพื่อให้การศึกษาความรู้และแนวคิด

9. รูปแบบสาธิตและการทดลอง (Demonstration) เป็นรายการที่เสนอวิธีการทำอะไรสักอย่างเพื่อให้ผู้ชมได้แนวทางที่จะนำไปใช้ทำจริง

10. รูปแบบเพลงและดนตรี (Song and Music) มี 3 ลักษณะ

10.1 มีดนตรีนำร้องมาแสดงสด

10.2 ให้นักเรียนมาร้องควบคู่ไปกับเสียงดนตรีที่บันทึกมาแล้ว

10.3 ให้นักเรียนและนักดนตรีมาแสดง แต่ใช้เสียงที่บันทึกมาแล้ว

11. รูปแบบการถ่ายทอดสด (Live Programme) เป็นรายการที่ถ่ายทอดเหตุการณ์ขึ้นจริงในขณะนั้น

12. รูปแบบนิตยสาร (Magazine Programme) เป็นรายการที่เสนอรายการหลายคืนหลายรส และหลายรูปแบบในรายการเดียวกัน

เกศินี โชติกเสถียร (2528 : 131) กล่าวถึงรูปแบบรายการที่ผลิตขึ้นเพื่อการศึกษา แบ่งเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

1. รูปแบบรายการผลิตขึ้นเพื่อสอน (Teaching Format) เป็นกลุ่มรายการที่ใช้การเรียนการสอนตามหลักสูตร รูปแบบรายการมีบทบาทในเชิงสอนมากกว่าจูงใจ การผลิตจะง่ายกว่าแบบอื่น ๆ

2. รูปแบบรายการเพื่อการเรียน (Learning Format) เป็นกลุ่มรายการที่มุ่งใช้เพื่อการเรียนการสอนตามหลักสูตรแบบกลุ่มแรกก็ได้ หรืออาจใช้เพื่อการศึกษาทั่วไปก็ได้ แต่เป็นรายการที่ต้องสร้างแรงจูงใจแก่ผู้ชมมากขึ้น ต้องให้ผู้ชมสนใจอยากติดตามโดยผู้ชมไม่มีความรู้สึกว่ารายการที่ผลิตมุ่งมาสอนตน แต่กลับรู้สึกว่าเป็นรายการดีมีประโยชน์น่าเรียน น่ารู้ และเต็มใจชมโดยตลอด การผลิตรายการในรูปแบบนี้ต้องการความประณีตและเทคนิควิธีที่มีประสิทธิภาพสูง

3. รูปแบบรายการเพื่อเผยแพร่ข่าวสาร (Information Format) เป็นกลุ่มรายการที่มุ่งใช้เป็นสื่อเสนอแก่ประชาชนทั่วไป เพื่อสนองความสนใจใคร่รู้ เพื่อความทันต่อเหตุการณ์และสามารถปรับตัวเองเข้ากับความจริงก้าวหน้าของสังคมได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม รายการในรูปแบบนี้ต้องสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้ชมมากที่สุด การผลิตจะต้องปราณีตและใช้เทคนิค วิธีที่มีประสิทธิภาพสูงสุดด้วย มิฉะนั้นผู้ชมจะหันไปหารายการวิทยุโทรทัศน์ประเภทบันเทิงโดยง่าย การนำเสนอสิ่งที่เป็นจริงมาแยกแยะให้เห็นถึงสาเหตุและสรุปให้ได้ คนวิเคราะห์ต้องเก่งและจูงใจกลุ่มเป้าหมายได้จึงน่าสนใจ วิธีการนี้ใช้ได้ดีมากในรายการโทรทัศน์การศึกษาแต่ควรจะเป็นส่วนหนึ่งของรายการมากกว่าทั้งรายการ

ทั้งนี้โดยสรุปแล้วผู้กำหนดรูปแบบรายการที่แท้จริงควรเป็นกลุ่มเป้าหมาย รายการวิทยุทัศน์การศึกษาสามารถระบุกลุ่มเป้าหมายได้ชัดเจนว่าคือใคร มีสถานการณ์อย่างไรและมีวัตถุประสงค์ในการชมเพื่ออะไร การกำหนดรูปแบบรายการย่อมมีความยุ่งยากน้อยกว่ารายการทั่วไปรูปแบบรายการที่น่าสนใจในการกำหนดเพื่อใช้ในการศึกษา คือรูปแบบละคร เพราะลักษณะการให้การศึกษาอย่างละคร เป็นการให้การศึกษาอย่างมีชีวิต การเรียนรู้ทางปัญญา ผสมกับความบันเทิงจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีและได้นาน

การผลิตวิทยุทัศน์เพื่อการศึกษา

ในการผลิตวิทยุทัศน์การสอนให้มีความน่าสนใจ จะต้องมีส่วนตอนในการผลิตที่ดี พินิต วัฒน (2520 : 19 - 20) ได้เสนอขั้นตอนในการผลิต วิทยุทัศน์ว่า จะต้องมีการวิเคราะห์และกำหนดสิ่งต่อไปนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของบทเรียนให้ชัดเจน
2. กำหนดเนื้อหาให้ครอบคลุมและตอบสนองจุดมุ่งหมาย
3. วิเคราะห์ผู้เรียนเกี่ยวกับวัย ความสามารถ ความรู้พิเศษ ความสนใจพื้นฐานทางวัฒนธรรม และอื่น ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการผลิตบทเรียนที่เหมาะสม

4. การเลือกครู ต้องเลือกอย่างพิถีพิถัน โดยปกติจะเลือกครูที่สอนเก่ง แต่ต้องระวัง เพราะครูที่สอนเก่งนั้น บางครั้งอาจสอนได้ไม่ดีเท่าการสอนหน้าห้อง นอกจากนั้นบุคลิกลักษณะของครูต้องเหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาที่สอนด้วย การคัดเลือกครูที่จะสอนบทเรียนทางเทป วิดีทัศน์จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง

เมื่อกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหา ผู้เรียน และคัดเลือกผู้สอนแล้ว จะต้องดำเนินการต่อไปนี้

1. กำหนดขั้นตอนของการสอน
2. จัดเตรียมอุปกรณ์สำหรับบทเรียนให้ครบถ้วน
3. เตรียมเอกสารประกอบบทเรียน

ในการเขียนบทวิดีโอทัศน์ จะต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องและแน่นอน เพื่อสะดวกในการผลิตรายการจริง และความถูกต้องในเชิงวิชาการ เพื่อให้ได้บทเรียนวิดีโอทัศน์ที่มีคุณภาพ ดีควรมีการซ้อมสอนเสียก่อน เมื่อมั่นใจแล้วจึงค่อยบันทึกเทปวิดีโอทัศน์ และเมื่อบันทึกเสร็จควรจะประเมินผล เพื่อแก้ไขในส่วนที่บกพร่อง จากนั้นจึงนำไปทดสอบประสิทธิภาพในสถานการณ์เรียนของผู้เรียน เป็นการทดสอบภาคสนามเพื่อประเมินว่า บทเรียนที่ผลิตขึ้นนั้นมีคุณภาพเพียงใด จากนั้นจึงเก็บบทเรียนไว้เป็นต้นฉบับสำหรับการบันทึกซ้ำ (Duplicate) เป็นเทปวิดีโอทัศน์ (Video Tape) สำหรับถ่ายทอดต่อไป

วิธีการเขียนบทถ่ายทำวิดีโอทัศน์

การเขียนบทถ่ายทำวิดีโอทัศน์ เป็นการเขียนชี้แจงขั้นตอนการผลิตวิดีโอทัศน์ในรายละเอียด ทั้งส่วนภาพ (Video) และเสียง (Audio) ซึ่งขั้นนี้เป็นขั้นที่ต้องใช้การสร้างจินตนาการและประสบการณ์ของผู้เขียนบทเป็นอย่างมาก ชิน คล้ายปาน (2528 : 31) ได้เสนอขั้นตอนในการเขียนบทถ่ายทำวิดีโอทัศน์ไว้ ดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลและทรัพยากรที่จะนำมาทำรายการ
2. คัดเลือกเนื้อหาให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของรายการ
3. กำหนดรายละเอียดในบทวิดีโอทัศน์ตามความสามารถของอุปกรณ์ที่มีอยู่ รวมทั้ง

งบประมาณและเจ้าหน้าที่ที่จะทำการถ่ายทำ

4. ผู้เขียนบทจะต้องเฝ้าความรู้สึกว่าผู้ชมต้องการอะไร และจะต้องสนองตอบอย่างไร

5. ความต่อเนื่องของเนื้อหา เป็นสิ่งจำเป็นที่ทำให้ผู้ชมคอยติดตามรายการ
6. ภาพและคำบรรยาย จะต้องมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน
7. ข้อความที่ใช้เขียนบทถ่ายทอดวิทัศน์ จะต้องใช้ประโยคง่าย ๆ สั้น ๆ แต่สื่อความหมายได้ดีและเขียนให้อ่านง่าย
8. แทรกข้อคิดเห็น เพื่อให้ผู้ชมมีส่วนร่วม
9. บทวิทัศน์จะต้องดึงดูดความสนใจและชวนใจให้ผู้ชมติดตามรายการ

การวางแผนและขั้นตอนการผลิตรายการวิทัศน์เพื่อการศึกษา

ก่อนที่จะลงมือผลิตรายการวิทัศน์ ชิน คล้ายปาน (2528 : 20 - 22) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรจะมีการวางแผนและมีขั้นตอนการผลิต ดังต่อไปนี้

การวางแผนการผลิตรายการวิทัศน์ จะต้องคำนึงถึง

1. เนื้อหา
 - 1.1 เนื้อหา เตรียมเรื่องที่จะนำมาผลิตรายการ ต้องคำนึงถึง
 - 1.1.1 เรื่องที่นำมาผลิตรายการ เราต้องการสอนอะไร ให้กับผู้ดูระดับไหน
 - 1.1.2 วัตถุประสงค์ของการใช้รายการเทปวิทัศน์ และกลุ่มเป้าหมาย
 - 1.1.3 เราต้องการเน้นอะไร รวมถึงการประเมินผลรายการที่เสนอ
2. เวลา กำหนดระยะเวลาที่มีความสำคัญมากในการผลิตรายการเทปวิทัศน์
 - 2.1 กำหนดระยะเวลาในการผลิตรายการสำเร็จเรียบร้อย
 - 2.2 ระยะเวลาที่ใช้ในการผลิตรายการทั้งหมด ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จ
 - 2.3 เวลาของรายการมีความยาวมากน้อยเพียงใด
3. ค่าใช้จ่าย ปัจจุบันในการดำเนินงานทุกอย่างขึ้นอยู่กับงบประมาณ การผลิตรายการ เทปวิทัศน์ก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน ก็จะต้องคำนึงถึง
 - 3.1 งบประมาณค่าใช้จ่ายในการผลิตรายการเทปวิทัศน์ มีมากน้อยเพียงไร
 - 3.2 เครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการถ่ายเทปวิทัศน์ มีมากน้อยเพียงไร
 - 3.3 บุคลากรที่จะมาทำงานมีจำนวนเท่าไร

ขั้นตอนการผลิตรายการวิทยุทัศน์

เพื่อให้การดำเนินงานในการผลิตรายการวิทยุทัศน์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีปัญหา
น้อยจะต้องดำเนินงานตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้ คือ

1. การวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมายของผู้ชม
 2. รวบรวมข้อมูล จะต้องรวบรวมเอกสาร ข้อมูลหลาย ๆ ด้าน ซึ่งมีขอบข่าย
กว้างขวางและเจาะลึก ซึ่งมีทั้งคุณภาพและประสิทธิภาพ
 3. คัดเลือกเอกสาร ในระดับนี้การผลิตรายการจะต้องเลือกเอกสารที่เกี่ยวข้องและ
ตรงจุดที่ทำ
 4. การเขียนบท เตรียมเนื้อเรื่องที่จะนำไปเขียนบทถ่ายทำเทปวิทยุทัศน์แต่เนิ่น ๆ
 5. เตรียมการบันทึกเทปวิทยุทัศน์ จัดทำตารางมอบหมายเจ้าหน้าที่ทำงาน และห้อง
ถ่ายทำโทรทัศน์
 6. งานด้านศิลปกรรม เตรียมการเขียนไตเติลชื่อเรื่อง การจัดฉาก
 7. การถ่ายทำเทปวิทยุทัศน์ เตรียมการเกี่ยวกับกล้องถ่ายทำโทรทัศน์ อุปกรณ์แสง
สว่าง เครื่องบันทึกเทปวิทยุทัศน์และเสียง
 8. การตัดต่อลำดับภาพ เตรียมอุปกรณ์เครื่องตัดต่อภาพ
 9. การบันทึกเสียง ดำเนินการบันทึกเสียงคำบรรยายดนตรีประกอบและเสียงอื่น ๆ
 10. เช็ครายการ เตรียมการอุปกรณ์เครื่องบันทึกเทปวิทยุทัศน์ เครื่องรับโทรทัศน์เพื่อ
เปิดดูรายการที่ถ่ายทำและตัดต่อเสร็จแล้ว เพื่อปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่อง
 11. เสนอรายการ นำเทปวิทยุทัศน์ที่เสร็จสมบูรณ์แล้วนำมาเปิดให้ผู้ชมดู
 12. ประเมินผล ทำแบบสอบถามให้ผู้ชมประเมินผลและวิจารณ์
- ตามที่กล่าวมาโดยย่อทั้ง 12 ข้อนี้ เป็นหลักกว้าง ๆ ในการวางแผนการผลิตรายการ
วิทยุทัศน์ในทางปฏิบัติจะต้องศึกษารายละเอียดแต่ละหัวข้ออย่างลึกซึ้ง

2. เอกสารเกี่ยวกับบทเรียนโปรแกรม

ความหมายของบทเรียนโปรแกรม

บทเรียนโปรแกรม หมายถึง ลำดับประสบการณ์ที่จัดวางไว้สำหรับนำผู้เรียนไปสู่จุด
ความสามารถ โดยอาศัยหลักความสัมพันธ์ของสิ่งเร้าและการตอบสนอง ซึ่งได้พิสูจน์แล้วว่า
มีประสิทธิภาพ (เบรื่อง กุมท. 2519 : 2)

กู๊ด (Good. 1973 : 306) ได้ให้ความหมายของบทเรียนโปรแกรม คือบทเรียนที่นำเอามาใช้ในรูปแบบของสมุดแบบฝึกหัด ตำราเรียน เครื่องกลหรือเครื่องประดิษฐ์ทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้บรรลุระดับของการกระทำที่ระบุไว้ด้วย

1. เนื้อหาของบทเรียนถูกจัดแบ่งออกเป็นขั้นตอนเล็ก ๆ
2. ในแต่ละลำดับขั้นของบทเรียนจะมีคำถามอยู่หนึ่งคำถามหรือมากกว่า และจัดกระทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ในทันทีทันใด แม้ว่าจะตอบคำถามถูกหรือผิดก็ตาม
3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ก้าวหน้าไปตามความสามารถของตนเอง ไม่ว่าจะเรียนแบบเอกัตบุคคลหรือเรียนเป็นกลุ่ม

หลักการสำคัญของการสอนแบบโปรแกรม

การสอนแบบโปรแกรม ยึดหลักการสอนที่ดี 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1. Active Participation เด็กจะได้มีส่วนร่วมในอันที่เกิดจากการได้รับการเสริมแรงจากการทราบคำตอบ
2. Immediate Feedback การให้ข้อมูลย้อนกลับทันที ภายหลังจากที่ผู้เรียนทำกิจกรรมหรือตอบสนองต่อสิ่งเรานั้น ๆ
3. Successful Experiences การสัมฤทธิ์ผล รู้ผลของการตอบคำถามได้ทันที ซึ่งคำถามคำตอบนั้นมีลำดับขั้นหรือการประมาณการที่ละน้อย
4. Gradual Approximation จัดแบบเรียนให้มีความยากง่ายตามลำดับขั้น เพื่อเด็กจะได้ศึกษาอย่างมีระเบียบและมีระบบ (คณะนิสิตปริญญาโท เทคโนโลยีทางการศึกษา. 2519 : 144 - 145)

คุณลักษณะของบทเรียนโปรแกรม

จาโคบ (Jacob. 1966 : 1) ได้อธิบายถึงคุณลักษณะ 5 ประการของบทเรียนโปรแกรม คือ

1. เป็นความรู้ย่อยที่เรียงลำดับไว้สำหรับเป็นสิ่งเร้าความสนใจของผู้เรียน
2. ผู้เรียนตอบสนองความรู้แต่ละข้อตามที่กำหนดไว้
3. การตอบสนองของนักเรียนจะได้รับการเสริมแรง โดยการให้ทราบผลทันที

4. ผู้เรียนค่อย ๆ เรียนเพิ่มขึ้นทีละขั้น เป็นการก้าวจากสิ่งที่รู้แล้วไปสู่ความรู้ใหม่ที่แบบเรียนสำเร็จรูปเตรียมไว้ให้

5. ให้นักเรียนมีโอกาเรียนได้ด้วยตนเอง เวลาที่ใช้ในแบบเรียนจะมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละบุคคล

นิพนธ์ ศุภปริดี (2519 : 52) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของบทเรียนโปรแกรมไว้ว่า

1. ผู้เรียนสามารถเรียนด้วยตนเองได้โดยไม่ต้องมีครูสอน
2. มีเครื่องกระตุ้นให้เกิดกำลังใจในการเรียน เมื่อผู้เรียนได้ทราบคำตอบที่ทาไป

ก็จะเป็นแรงกระตุ้นให้อยากเรียนต่อไป

3. ผู้เรียนไม่ต้องคอยพึ่งครูสอน
4. ช่วยลดภาระครูในการสอน
5. ผู้เรียนอาจใช้เวลาว่างศึกษาเพิ่มเติมได้จากที่อื่น
6. บทเรียนโปรแกรมสามารถเก็บไว้เป็นตำราอ้างอิงได้
7. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนในที่ที่ขาดครูสอนได้
8. ทำให้เนื้อหาวิชาเป็นมาตรฐานทั่วประเทศ
9. ช่วยประหยัดรายจ่ายในกรณีที่มีผู้เรียนจำนวนมาก
10. วิชาการทุกแขนงสามารถนำมาเป็นบทเรียนได้
11. เป็นการเพิ่มความเสมอภาคทางการศึกษา ผู้เรียนไม่ว่าจะอยู่ที่ใดทั่วประเทศก็สามารถที่จะเรียนจากบทเรียนโปรแกรมได้
12. ผู้เรียนจะเรียนที่ใดก็ได้ไม่จำกัดว่าจะเป็นห้องเรียน
13. ผู้เรียนจะเรียนเมื่อใดก็ได้ตามความพอใจไม่ต้องรอคอยผู้อื่น

ประเภทของบทเรียนโปรแกรม

บทเรียนโปรแกรมที่ใช้อยู่โดยทั่วไป แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ (เดือนใจ ทองสาริต. 2515 : 7 - 9)

1. บทเรียนโปรแกรมที่นำมาใช้กับเครื่องสอน (Teaching Machine Programs)
2. บทเรียนโปรแกรมชนิดที่นำมาให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเอง โดยไม่ต้องมีเครื่องช่วยและมีลักษณะเป็นแบบเรียนหรือหนังสือ (Programmed Textbook)

บทเรียนโปรแกรมทั้ง 2 ชนิด แบ่งตามเทคนิคการเขียนโปรแกรมได้ 2 แบบ คือ
(วิจิตร ศรีสะอ้าน. 2516 : 104 - 105)

1. บทเรียนโปรแกรมแบบเส้นตรง (Linear Programming) คือบทเรียนโปรแกรมที่จัดเรียงลำดับขั้นและหน่วยย่อยของบทเรียนตั้งแต่ง่ายไปหายาก ผู้เรียนจะต้องเริ่มจากหน่วยแรกและก้าวไปตามลำดับ จนกระทั่งถึงหน่วยย่อยสุดท้ายของบทเรียน จะข้ามหน่วยใดหน่วยหนึ่งไม่ได้สิ่งที่เรียนจากหน่วยย่อยแรก ๆ จะเป็นพื้นฐานสำหรับหน่วยถัดไป การแบ่งบทเรียนออกเป็นหน่วยย่อย ๆ ก็เพื่อหลีกเลี่ยงการผิดพลาดในการเรียน การตอบสนองของผู้เรียนมักจะใช้วิธีให้คำตอบประเภทถูกผิดหรือเติมคำลงในช่องว่าง โดยให้ผู้เรียนตรวจสอบความถูกต้องของคำตอบในหน่วยถัดไป
2. บทเรียนโปรแกรมแบบสับลำดับ (Branching Programmed) การสร้างบทเรียนโปรแกรมด้วยวิธีนี้ จัดให้มีการเรียงลำดับข้อความย่อย โดยอาศัยคำตอบของผู้เรียนเป็นเกณฑ์ ถ้าผู้เรียนตอบคำถามของข้อความย่อย ๆ ที่เป็นหลักของบทเรียนได้ถูกต้อง ผู้เรียนก็อาจจะถูกสั่งให้ข้ามหน่วยย่อยได้จำนวนหนึ่ง แต่ถ้าผู้เรียนตอบคำถามไม่ถูก ก็อาจถูกสั่งให้เรียนข้อความย่อย ๆ ต่าง ๆ เพิ่มเติมก่อนที่จะก้าวหน้าต่อไป บทเรียนโปรแกรมนี้มีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า Scrambled Book ทั้งนี้เพราะผู้เรียนจะต้องพยายามทำตามคำสั่งที่ปรากฏในแต่ละกรอบการเรียนจะไม่ดำเนินไปตามลำดับขั้นตั้งแต่กรอบแรกจนถึงกรอบสุดท้ายอย่างบทเรียนประเภทแรกผู้เรียนอาจจะต้องย้อนไปย้อนมาในหน้าต่าง ๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการตอบคำถามที่ถูกต้องของผู้เรียน

การสร้างบทเรียนโปรแกรม

เปเรื่อง กุมุท (2519 : 12 - 38) ได้สรุปขั้นตอนในการสร้างบทเรียนโปรแกรมไว้ดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตร เพื่อให้ทราบว่าต้องสอนอะไรบ้าง เนื้อหาที่จะสอนเป็นอย่างไร ระดับไหน ประมวลการสอนก็อาจช่วยให้ทราบถึงระดับการสอน เวลาที่ใช้สอนก็อาจกำหนดความลึกและขอบข่ายของเนื้อหาได้ นอกจากนี้ผู้สร้างบทเรียนยังต้องศึกษาเพิ่มเติมจากคู่มือครูหรือบันทึกการสอนของครู แบบฝึกหัดต่าง ๆ สำหรับนักเรียน หรืออาจสัมภาษณ์ผู้รู้ด้วยซึ่งจะช่วยให้เกิดแนวความคิดในการสร้างบทเรียนโปรแกรม

2. ตั้งจุดมุ่งหมาย การสร้างบทเรียนโปรแกรมต้องสร้างให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน การตั้งจุดมุ่งหมายในการสร้างบทเรียนจึงต้องตั้งให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนผู้สร้างบทเรียนโปรแกรมจะต้องพยายามแจ่มแจ้งจุดมุ่งหมายให้เป็นจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมซึ่งสามารถสังเกตและวัดได้

3. การวางขอบเขตของงาน หรือการวางเค้าโครงเรื่อง มีประโยชน์ในการสร้างบทเรียนมาก เพราะจะช่วยในการลำดับเรื่องราวก่อนหลัง และป้องกันการหลงลืมเรื่องราวบางตอนไป

4. เขียนบทเรียนโปรแกรม กรอบของบทเรียนควรมีลักษณะดังนี้

4.1 เขียนเนื้อหาเป็นหน่วยย่อยเล็ก ๆ แต่ละหน่วยย่อยทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในหน่วยถัดไป

4.2 มีเนื้อหาและคำอธิบายที่ดึงดูดความสนใจของนักเรียน

4.3 ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมมากที่สุดเท่าที่จะมากได้

4.4 การเขียนเนื้อหาแต่ละกรอบ ควรให้ทอดพิงไปถึงกรอบที่ผู้เรียนได้ศึกษามาก่อนแล้วด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นการทบทวนสิ่งที่เรียนไปแล้วในตัว

4.5 ให้ทราบคำตอบที่ถูกต้อง เป็นการเสริมแรง เนื้อหาของบทเรียนแต่ละกรอบต้องเขียนด้วยภาษาที่ชัดเจน ถูกต้องตามหลักภาษา และการใช้ภาษา หากจะใช้คำศัพท์ควรเป็นคำที่เหมาะสมกับพื้นฐานและอายุของผู้เรียน เนื้อหา ก็ถูกต้องตามหลักวิชา และมีความต่อเนื่องกันในแต่ละกรอบ กรอบบางกรอบอาจไม่ต้องการคำตอบก็ได้ เช่น กรอบแนะนำบทเรียนวิธีทำ บทเรียน เป็นต้น

นิพนธ์ สุขบริดี (2519 : 69) ได้รวบรวมหลักของการสร้างบทเรียนโปรแกรมไว้เป็นขั้น ๆ ดังนี้

1. ตั้งจุดมุ่งหมายของการเรียน (Objective) เราจะต้องถามว่าสร้างไปทำไม เพื่ออะไร ผู้เรียนจะได้อะไรภายหลังจากการเรียนไปแล้ว

2. วิเคราะห์ภารกิจ (Task Analysis) เพื่อชี้ให้เห็นจุดมุ่งหมายของบทเรียนว่าเขาจะเริ่มต้นจากที่ใด จะไปทางใด จึงจะบรรลุจุดมุ่งหมายปลายทางได้

3. จัดทำข้อสอบ (Prepare Test) เรามีความจำเป็นที่จะต้องรู้จักพฤติกรรมเบื้องต้นของผู้เรียนแต่ละคน โดยการทดสอบก่อนการเรียน

4. จัดลำดับการเรียนรู้ (Design the Sequence) หลักการวิเคราะห์ภารกิจ จึงจำเป็นต้องมีกำหนด Subtask และเนื้อหาที่จะนำผู้เรียนไปยังจุดมุ่งหมายขั้นสุดท้ายของการเรียน

5. การเลือกสื่อ (Select Media) ขึ้นอยู่กับหลัก 5 ประการ คือ

- 5.1 เหมาะกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ที่สุด
- 5.2 ผู้เรียนจะตอบสนองได้ดีที่สุด
- 5.3 เหมาะสมกับความสามารถและประสบการณ์เดิมของผู้เรียน
- 5.4 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม
- 5.5 เป็นสื่อที่มีอยู่หรือพหุหาได้ไม่ยากนัก

6. ทบทวนการเรียนรู้ (Prepare Frame - Learning Situation)

7. ทดลองกับบุคคล (Individual Tryout) เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

8. แก้ไขอุปกรณ์และบทเรียนนั้น ๆ เพื่อศึกษาปัญหาในด้านต่าง ๆ คือ

- 8.1 การตอบสนองที่ผู้เรียนแสดงออกมา
- 8.2 ความยากง่ายของบทเรียนที่ทำให้เกิดแรงจูงใจ
- 8.3 ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารและเครื่องมือที่ใช้
- 8.4 ราคาของเครื่องมือ

9. ขั้นสุดท้ายของการสร้างบทเรียนโปรแกรม คือ การแจกจ่ายหรือจัดจำหน่าย สิ่งที่ได้ผลิตขึ้น เพื่อผล Feedback จากครูและนักเรียน เพื่อนำผลไปปรับปรุงบทเรียนต่อไป

3. เอกสารเกี่ยวกับวิชานาฏศิลป์

ความสำคัญของการเรียนการสอนกิจกรรมนาฏศิลป์

การเรียนการสอนกิจกรรมนาฏศิลป์ในโรงเรียนประถมศึกษา ในปัจจุบันนับว่ามีความสำคัญ ทั้งนี้เพราะกิจกรรมนาฏศิลป์เป็นวิชาที่ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออก ด้วยความสนุกสนาน เพลิดเพลิน เป็นการเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่เด็ก และช่วยในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ดังที่ กรมสามัญ กระทรวงศึกษาธิการ (2522 : 83 - 84) ได้กล่าวไว้ คือ

1. พัฒนาด้านบุคลิกภาพ คือ การได้มีโอกาสแสดงออกด้วยความสนุกสนานอย่างสม่ำเสมอและมีความเชื่อมั่นในการแสดงออกนั้น ย่อมนำมาซึ่งบุคลิกภาพของผู้นั้น เป็นผู้มี

ร่าเริง แจ่มใส วิชานาฏศิลป์จะช่วยให้นักเรียนได้แสดงออกทางด้านการแสดง แม้ว่าบางครั้งจะมีแบบแผน แต่ถ้าได้ปฏิบัติจนถูกต้องก็สามารถทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และแสดงออกมาต่อหน้าสาธารณชนได้อย่างไม่เคอะเขิน จะพบว่าเด็กนักเรียนบางคนเมื่อมีกิริยาเคอะเขินก็จะมีอาการห่อตัว ก้มหน้า และเดินไม่ตรงทาง ซึ่งถ้าปล่อยทิ้งไว้จนเป็นนิสัยก็จะทำให้บุคลิกภาพทางร่างกายเสียไปได้

2. พัฒนาด้านอารมณ์ คือ การแสดงออกด้วยการร้องรำ ทำจังหวะอย่างมีขอบเขตที่เหมาะสมและทำโดยสม่ำเสมอ จะช่วยให้เด็กเป็นคนร่าเริงและเปิดเผย บางครั้งจะสามารถควบคุมอารมณ์ความรู้สึกได้ดี ถ้าได้ฝึกการเรียนนาฏศิลป์อย่างถูกต้องตามวิธีการสอน ก็จะสามารถควบคุมอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

3. พัฒนาด้านสังคม คือ เมื่อมีโอกาสได้แสดงออกร่วมกันกับคนอื่นทางด้านนาฏศิลป์ ย่อมจะฝึกให้เด็กรู้ว่า เมื่อไรตนจะเป็นผู้นำกลุ่ม และเมื่อไรตนจะต้องเป็นผู้ตาม และควรทำตนอย่างไรจึงจะสามารถเข้ากับคนอื่นได้อย่างดี การเรียนนาฏศิลป์จะช่วยให้เด็กรู้จักการยอมรับความสามารถของผู้อื่น และพร้อมที่จะแสดงความสามารถของตนออกมาได้

4. พัฒนาด้านเจตคติ คือ ถ้านักเรียนได้เรียนวิชานาฏศิลป์ที่ถูกต้องตามแบบแผนจะสามารถพัฒนาเจตคติ ความคิดเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมของเด็กได้มาก

จุดมุ่งหมายการเรียนกิจกรรมนาฏศิลป์

การเรียนการสอนกิจกรรมนาฏศิลป์ เป็นส่วนหนึ่งที่จัดไว้ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ซึ่งกำหนดไว้ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533) กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2535 : 57) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยไว้ ดังนี้

เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา ค่านิยม เจตคติ พฤติกรรม และบุคลิกภาพ เน้นการเป็นคนช่างคิด ช่างทำ และปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้ โดยใช้กิจกรรม จริยศึกษา ศิลปศึกษา พลศึกษา ดนตรีนาฏศิลป์ ลูกเสือ - เนตรนารี และผู้นำเพื่อประโยชน์ จึงต้องปลูกฝังให้มีความรู้ ดังนี้

1. มีความรู้ ความเข้าใจในหลักการเกี่ยวกับความดีความงาม การรักษาสภาพกาย และจิต

2. มีความสามารถในการวิเคราะห์ วิจัย แก้ปัญหา มีความสามารถในการแสดงออกและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
3. มีความเสียสละ สามัคคี มีวินัย ประหยัด ซื่อสัตย์ กตัญญู ทอดทูน รักการทำงาน เห็นคุณค่าของการออกกกำลังกาย
4. มีความสนใจแสวงหาความรู้ และรูปแบบการทำงานใหม่ ๆ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใช้ความรู้ในการตัดสินใจ และแก้ปัญหาเพื่อการทำงาน และการดำรงชีวิต
5. ปรับปรุงตนเองให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สามารถนำความรู้ไปแก้ปัญหาและพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองได้

แนวการสอนกิจกรรมนาฏศิลป์

นาฏศิลป์เป็นกิจกรรม ซึ่งจะช่วยให้เด็กเกิดความเบิกบานใจในการแสดงออก กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2535 : 89 – 91) ได้เสนอแนวการจัดการเรียน การสอนกิจกรรมนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ไว้ดังนี้

การสอนนาฏศิลป์ในแต่ละครั้งนั้น จะต้องนำกิจกรรมเน้นจังหวะ กิจกรรมเน้นการฟัง และการร้องเพลง และกิจกรรมนาฏศิลป์ มาสอนให้สัมพันธ์กัน เช่น ให้ร้องเพลง ก่อนที่เด็กจะ ร้องเพลงก็ต้องฟังเพลงเสียก่อน ในระหว่างฟังเพลงก็ให้เด็กเคาะจังหวะประกอบ เพื่อให้เกิด ความเข้าใจในจังหวะ อันเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยกำหนดการร้องเพลงให้ช้า เร็ว ตามทำนอง และจังหวะ แล้วจึงร้องและทำจังหวะไปพร้อม ๆ กัน การทำท่าทางประกอบเพลงหรือจังหวะมี ความสำคัญกับเด็กมาก เพราะเด็กจะได้มีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกาย ทำท่าทางอันเป็นความ ต้องการขั้นพื้นฐานที่สำคัญของเด็ก ซึ่งจะช่วยให้เด็กได้เกิดความเบิกบานใจในการแสดงออกและ ยังช่วยการพัฒนาร่างกายของเด็กได้เป็นอย่างดี

กิจกรรมที่จัดขึ้นสำหรับเด็กระดับประถมศึกษาปีที่ 1 – 2 จะไม่เน้นทักษะในการปฏิบัติ มากนัก จึงได้ใช้วิธีการนำเข้าไปบูรณาการในหัวเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้เด็กเกิดความรู้ ความ เข้าใจมากยิ่งขึ้น และเพื่อลดความยากของเนื้อหา และลดทักษะให้น้อยลง เช่น ให้เด็ก ร้องเพลงเกี่ยวกับสัตว์ ทำท่าทางและเคลื่อนไหวร่างกายเลียนแบบสัตว์ต่าง ๆ ที่เคยพบเห็น โดยนำเข้าไปบูรณาการกับเรื่องของสัตว์ ซึ่งจะช่วยให้เด็กเกิดความเข้าใจในรูปร่าง ลักษณะ

การเคลื่อนไหวการส่งเสียงของสัตว์ ด้วยการร้องเพลง ทำท่าทางประกอบทำให้เกิดความเพลิดเพลินสนุกสนาน และเรียนรู้ชีวิตของสัตว์ไปพร้อมกัน การสอนให้มีความสัมพันธ์และเกี่ยวเนื่องกันในลักษณะนี้ จะช่วยให้เด็กมองเห็นและเข้าใจในสิ่งที่เรียนได้ดียิ่งขึ้น

การสอนนาฏศิลป์ ควรจัดให้มีการเรียนการสอนในลักษณะกระบวนการกลุ่มให้มากที่สุด เพื่อให้เด็กได้เรียนร่วมกัน คิดร่วมกัน ช่วยเหลือกันให้เด็กช่วยกันฝึก ช่วยหาข้อบกพร่องช่วยกันปรับปรุงแก้ไข อันเป็นการฝึกให้เด็กได้ปฏิบัติตนในสังคมย่อย ๆ ของเด็ก เพื่อนำไปสู่การพัฒนาลักษณะนิสัยในด้านต่าง ๆ การฝึกปฏิบัตินั้นเริ่มต้นด้วยการดูรูปแบบที่กำหนดให้ โดยฝึกให้เด็กสังเกตท่าทาง จังหวะ ความสัมพันธ์และความสอดคล้องผสมผสานกลมกลืนและความพร้อมเพรียง เพื่อให้เห็นสิ่งที่ถูกต้องในเบื้องต้นเสียก่อน โดยฝึกตามรูปแบบที่กำหนดให้ แล้วให้อภิปรายซักถาม ศึกษาค้นหาหาสาเหตุที่สามารถฝึกปฏิบัติได้ และการฝึกปฏิบัติไม่ได้ ทำอย่างไรจึงจะฝึกปฏิบัติได้ ช่วยกันให้ข้อเสนอแนะ หาวิธีการแก้ไขและปรับปรุงการปฏิบัติให้ดีขึ้น การแบ่งกลุ่มปฏิบัติกิจกรรม มีการสับเปลี่ยนบุคคลในกลุ่ม เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสอยู่ในกลุ่มย่อยกับเพื่อนทุก ๆ คน และให้เด็กได้มีโอกาสสังคมกับคนอื่น ๆ อย่างทั่วถึง

เมื่อมีการเรียนการสอนเป็นกลุ่ม เพื่อพัฒนาลักษณะนิสัยจากการอยู่และเรียนร่วมกันแล้ว การประเมินผลก็ควรจะทำในลักษณะกลุ่มด้วย ลักษณะนิสัยสำคัญที่จะวัดและประเมินผลเป็นอันดับแรกก็คือ ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ความกล้าแสดงออกในการแสดงกิจกรรมนั้น ๆ อย่างผสมกลมกลืน ส่วนทักษะหรือความถูกต้อง ควรจัดลำดับความสำคัญเอาไว้รองลงมา การแสดงด้วยท่าทางยิ้มแย้มแจ่มใส ไม่ขัดเจินเคร่งเครียดเป็นสิ่งที่พึงประสงค์ในกิจกรรมนาฏศิลป์ ทักษะหรือความถูกต้อง เป็นสิ่งที่ต้องสะสมเพิ่มพูน และฝึกฝนในขั้นที่สูงขึ้นตามพัฒนาการของร่างกายและความพร้อมของเด็ก

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา

การวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนนั้นเป็นการยืนยันถึงกระบวนการ หรือวิธีการที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนให้ผลการเรียนรู้หรือการรับรู้ที่ดีขึ้น ซึ่งมีรูปแบบของการวิจัยที่แตกต่างกันออกไปโดยมีจุดมุ่งหมายที่คล้าย ๆ กันก็คือเพื่อเป็นการพัฒนาการเรียนการสอนให้คุณภาพยิ่งขึ้น ซึ่งอาณาจ ช่างเรียน (2532 : 24 - 28) ยังได้กล่าวถึงการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษาไว้ว่าการวิจัยทางการศึกษาเป็นการค้นคว้าหาความรู้ โดยการวิจัยพื้นฐานหรือมุ่ง

หาคำตอบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานโดยการวิจัยประยุกต์และตรวจสอบคุณภาพผลผลิตทางการศึกษา แม้ว่าการพัฒนาผลผลิตทางการศึกษา เช่น การวิจัยเปรียบเทียบประสิทธิผลของวิธีการสอนหรือ อุปกรณ์การสอน ผู้วิจัยอาจจะพัฒนาสื่อหรือผลผลิตทางการศึกษาสำหรับการสอนในแต่ละระบบ แต่ผลผลิตเหล่านี้ได้ใช้สำหรับการทดสอบสมมติฐานของการวิจัยแต่ละครั้งเท่านั้นไม่ได้พัฒนาไปสู่ การใช้สำหรับโรงเรียนทั่วไป

ในเรื่องการนำไปใช้ การวิจัยการศึกษามีช่องว่างระหว่างผลการวิจัยกับการนำไปใช้ อย่างกว้างขวาง คือ ผลของงานวิจัยการศึกษาจำนวนมากอยู่ในตู้ไม่ได้รับการพิจารณาไปใช้ อย่างไรก็ตามการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษามิใช่สิ่งที่ทดแทนการวิจัยการศึกษาแต่เป็นเทคนิค วิธีที่จะเพิ่มศักยภาพของการวิจัยทางการศึกษาให้ผลต่อการศึกษา คือเป็นตัวเชื่อมเพื่อเปลี่ยน ไปสู่ผลผลิตทางการศึกษาที่ใช้ประโยชน์ได้จริงโดยทั่วไป

บอร์ก และกอลล์ (Borg and Gall. 1979 : 623) ได้กล่าวถึงขั้นตอนสำคัญ ของการวิจัยและพัฒนาไว้ 11 ขั้นตอน ดังนี้คือ

1. กำหนดผลผลิตทางการศึกษาที่จะทำการพัฒนา

ขั้นนี้ต้องกำหนดให้ชัดว่าผลผลิตทางการศึกษาที่วิจัยและพัฒนาคืออะไร โดยต้อง กำหนดว่า

1.1 ตรงกับความต้องการหรือไม่

1.2 ความก้าวหน้าทางวิชาการมีพอเพียงที่จะพัฒนาผลผลิตที่กำหนดหรือไม่

1.3 บุคลากรที่มีอยู่มีทักษะความรู้และประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการวิจัยและพัฒนาหรือไม่

1.4 ผลผลิตนั้นจะต้องพัฒนาขึ้นในเวลาอันสมควรได้หรือไม่

2. รวบรวมข้อมูลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นนี้เป็นการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยการสังเกตภาคสนาม ซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้ ผลผลิตทางการศึกษาที่กำหนด ถ้ามีความจำเป็นผู้ทำการวิจัยอาจต้องการทำการศึกษาวิจัยขนาดเล็ก เพื่อหาคำตอบซึ่งงานวิจัยและทฤษฎีที่มีอยู่ไม่สามารถตอบได้ก่อนที่จะ เริ่มทำการพัฒนาต่อไป

3. วางแผนวิจัยและพัฒนาขั้นนี้ประกอบไปด้วย

3.1 กำหนดวัตถุประสงค์ของการใช้ผลผลิต

3.2 ประมาณค่าใช้จ่าย กำลังคน และระยะเวลาที่ต้องใช้เพื่อการศึกษาหา ความเป็นไปได้

3.3 พิจารณาผลสืบเนื่องผลผลิต

4. พัฒนารูปแบบขั้นตอนของผลผลิต

ขั้นนี้เป็นการออกแบบและจัดผลผลิตการศึกษาที่วางแผนไว้ เช่น ถ้าเป็นโครงการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรอบรมระยะสั้นก็ต้องออกแบบหลักสูตร เตรียมวัสดุหลักสูตรคู่มือการฝึกอบรม เอกสารในการฝึกอบรม และเครื่องมือในการประเมินผล

5. ทดลอง หรือทดสอบผลผลิต ครั้งที่ 1

ขั้นนี้เป็นการนำผลผลิตในโรงเรียนจำนวน 1 - 3 โรงเรียน ใช้กลุ่มตัวอย่างขนาดเล็กประเมินโดยการใช้แบบสอบถาม การสังเกตและการสัมภาษณ์ แล้วรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์

6. ปรับปรุงผลผลิต ครั้งที่ 1

ขั้นนี้เป็นการนำข้อมูลและผลการทดลองใช้จากขั้นที่ 5 มาพิจารณาปรับปรุง

7. ทดลองหรือทดสอบผลผลิตครั้งที่ 2

ขั้นนี้เป็นการนำผลผลิตที่ปรับปรุงไปทดลองเพื่อทดสอบคุณภาพผลผลิตตามวัตถุประสงค์ในโรงเรียน จำนวน 5 - 15 โรงเรียน ประเมินผลเชิงปริมาณในลักษณะ Pretest กับ Posttest นำไปเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของการใช้ผลผลิต อาจมีกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองถ้าจำเป็น

8. ปรับปรุงผลผลิตครั้งที่ 2

นำข้อมูลและผลการทดลองจากขั้นที่ 7 มาพิจารณาปรับปรุง

9. ทดลองหรือทดสอบผลผลิตครั้งที่ 3

ขั้นนี้เป็นการนำผลผลิตที่ปรับปรุงไปทดลองเพื่อทดสอบคุณภาพการใช้งานของผลผลิต โดยผู้ใช้อย่างน้อยในโรงเรียนจำนวน 10 - 30 โรงเรียน ประเมินผลโดยใช้แบบสอบถามการสังเกต และการสัมภาษณ์แล้วรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์

10. ปรับปรุงผลผลิตครั้งที่ 3

นำข้อมูลจากการทดลองขั้นที่ 9 มาพิจารณาปรับปรุงเพื่อผลิตและเผยแพร่ต่อไป

11. เผยแพร่

ขั้นนี้เป็นการเสนอรายงานเกี่ยวกับการวิจัย และพัฒนาผลผลิตในที่ประชุมสัมมนาทางวิชาการ หรือวิชาชีพ หรือส่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ไปใช้ในโรงเรียนต่าง ๆ หรือติดต่อบริษัทเพื่อผลิตจำหน่ายต่อไป

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศและต่างประเทศ

งานวิจัยในประเทศ

✎ พร เจริญสุข (2527 : 66 – 67) ได้ศึกษาวิจัยความคิดเห็นของกลุ่มผู้ผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการนำเสนอ และเทคนิคในการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ซึ่งศึกษากลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักวิชาการด้านเนื้อหา นักเทคโนโลยีการศึกษาและนายช่างเทคนิค จำนวน 155 คน พบว่า ในส่วนที่เกี่ยวกับการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ควรเลือกรูปแบบรายการดังนี้ ถ้าวัตถุประสงค์เพื่อที่จะขยายความในประเด็นที่ยากต่อความเข้าใจ รูปแบบที่เหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ รายการสารละคร และเพื่อให้เกิดความจำ ได้แก่ รายการสารละคร และรายการสารคดี

✎ สุประณีต ยศกลาง (2528 : 72) ได้ศึกษาเรื่องการสร้างและทดลองใช้เทปโทรทัศน์สื่อพื้นบ้านหมอลำเรื่องยาเสพติดสำหรับฝึกอบรมกลุ่มเยาวชนนอกโรงเรียน ในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การฝึกอบรมโดยวิธีการใช้เทปโทรทัศน์สื่อพื้นบ้านหมอลำเรื่องยาเสพติดช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้สูงขึ้น และมีความคิดเห็นต่อวิธีการฝึกอบรมในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง

✎ เพียร ศรีทอง (2529 : 41 – 42) ทบทวนการสร้างและหาประสิทธิภาพรายการเทปโทรทัศน์เพื่อการสอนวิชาภาษาไทย 102 เรื่อง การละครไทย ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง วิชาเอกพลศึกษา วิทยาลัยพลศึกษา โดยตั้งเกณฑ์ประสิทธิภาพที่ 80/80 ทบทวนทดลองกับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาภาษาไทย 102 จำนวน 50 คน ผลการวิจัยพบว่า รายการเทปโทรทัศน์ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูง ผลการประเมินหลังการเรียนพบว่านักศึกษาได้รับความรู้เพิ่มขึ้น

สุดสวาท เกตุบรมย์ (2530 : 143) ได้ศึกษาความคิดเห็นและความต้องการรายการวิดีโอเทป เพื่อการศึกษาด้านอาชีพสำหรับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด พบว่ามีความต้องการนำวิดีโอเทปมาใช้ในการฝึกอบรมอยู่ในจำนวนมาก และระยะเวลาที่ใช้ควรประมาณ 15 – 30 นาที ต่อ 1 รายการ และรายการที่เหมาะสมสำหรับการศึกษาด้านอาชีพควรเป็นการสาธิตเพราะสามารถเห็นภาพได้ใกล้ชิด

✎ อนันต์ นิมล (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบ "ผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนจากเทปโทรทัศน์กับการสอนปกติ" ผลการศึกษาพบว่า ผลการเรียนรู้ นาฏศิลป์ภาคปฏิบัติของนักเรียนที่เรียนจากเทปโทรทัศน์ สูงกว่าผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนจากการสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผลการเรียนรู้ภาคความรู้ทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่าง

ภาวนา พรหมสาขา ณ สกลนคร (2532 : 32 - 33) ได้เปรียบเทียบผลการเรียนรู้เนื้อหาวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่องการปฐมพยาบาลระหว่างการเรียนจากรายการโทรทัศน์การสอนแบบนำเสนอเรื่องท่อนอกจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม โดยใช้ตัวอักษรบรรยายประกอบเสียงบรรยาย กับรายการโทรทัศน์การสอนที่เสนอภาพที่เป็นผลของจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมประกอบเสียงบรรยาย ผลการวิจัยพบว่า การเรียนจากรายการโทรทัศน์การสอนที่เสนอภาพที่เป็นผลของจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมประกอบเสียงบรรยาย นักเรียนมีผลการเรียนรู้สูงกว่าเนื่องจากภาพช่วยสร้างอารมณ์ สามารถจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ ภาพจะรวบรวมความรู้ ความคิด และบรรยายให้ทราบถึงเหตุการณ์นั้น ๆ ได้

✎ วิภาวรรณ สุขสัณติย์ (2532 : 40) ได้ทำการผลิตวีดิโอเทปการสอนสำหรับใช้ในการเรียนการสอน วิชาเครื่องแต่งกายชาย ตามหลักสูตรวิชาชีพยะสันโรงเรียนสารพัดช่าง ผลปรากฏว่าวีดิโอเทปการสอนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 นอกจากนั้น ผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 แสดงว่า วีดิโอเทปการสอนที่ผลิตขึ้นช่วยให้ นักศึกษามีความรู้เพิ่มขึ้นและมีประสิทธิภาพเชื่อถือได้

วิจิตรตรา วงศ์ทรัพย์สกุล (2536 : 47 - 50) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องน้ำ ระหว่างการเรียนจากเทปโทรทัศน์การสอนที่ใช้และไม่ใช้กราฟิกส์คอมพิวเตอร์ ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

✎ สุทธิรา แก้วมณี (2536 : 56) ได้สรุปผลการศึกษาประสิทธิภาพเทปวีดิทัศน์การสอน วิชานาฏศิลป์เรื่องราวมาตรฐาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ จำนวน 79 คน ไว้ว่าเทปวีดิทัศน์เป็นสื่อที่มีคุณค่า สามารถช่วยสร้างความสนใจในการเรียนของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังสามารถช่วยแก้ปัญหาทางการศึกษาได้อีกด้วย

ศักดิ์ณรงค์ แสงพิทักษ์ (2528 : 46) ได้ทำการผลิตรายการโทรทัศน์ประกอบการสอนแบบโปรแกรมเรื่องน้ำเสียและนำไปทดลองใช้ พบว่านักเรียนที่เรียนโดยรายการโทรทัศน์ประกอบการสอนแบบโปรแกรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนแบบธรรมดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จิระชัย บัญญัติ (2529 : 32) ได้เปรียบเทียบผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยและความคงทนของการเรียนรู้ระหว่างการเรียนโดยใช้เทปโทรทัศน์การสอน กับเทปโทรทัศน์การสอนแบบโปรแกรม ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาที่เรียนโดยใช้เทปโทรทัศน์การสอนแบบโปรแกรมมีผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยและความคงทนของการเรียนรู้หลังจากการเรียน 2 สัปดาห์ สูงกว่านักศึกษาที่เรียนโดยใช้เทปโทรทัศน์การสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยในต่างประเทศ

เบลสัน (Belson. 1959 : 145 - 158) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องผลของรายการโทรทัศน์ที่มีต่อความสนใจ ความคิดริเริ่มของชาวลอนดอน พบว่าโทรทัศน์สามารถดึงดูดความสนใจของผู้ชมได้ และสามารถสร้างความคิดริเริ่มในตัวผู้ชมให้สูงขึ้นได้

คาร์เนอร์ (Carner. 1962 : 118) ได้ประเมินผลการสอนอ่านทางเทปวิทยุทัศน์ระบบวงจรปิด โดยทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 โรงเรียนคอร์ทแลนด์ (Corthand Public School) นักเรียนเหล่านี้ได้เรียนวิธีอ่านจากเทปวิทยุทัศน์ทุกวัน เพื่อฝึกฝนทักษะในการอ่านและให้เข้าใจคำศัพท์ ผลปรากฏว่านักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านที่อยู่ในระดับต่ำได้รับความรู้ในการอ่านมากขึ้นกว่าการเรียนในชั้นธรรมดา

* โคไนค และฮิลล์ (Koeniq and Hill. 1967 : 12) ได้สรุปผลการวิจัยเปรียบเทียบผลการเรียนการสอนโดยใช้เทปโทรทัศน์กับการเรียนการสอนจากครูในห้องเรียนปกติ ผลการวิจัยส่วนใหญ่พบว่า การเรียนการสอนโดยใช้โทรทัศน์มีผลดีกว่าการเรียนการสอนจากครูในห้องเรียนปกติและได้แสดงความเห็นไว้ว่าอาจเป็นเพราะการสอนทางโทรทัศน์มีการเตรียมตัวที่ดีกว่า .

มหาวิทยาลัยเพอร์ดูว์ (Purdue University. 1967 : 149 - 150) ได้ทำการศึกษาเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการสอนโดยใช้โทรทัศน์วงจรปิดในวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์

และการปกครอง โดยสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่เป็นนักศึกษาในชั้นต่าง ๆ ผลของการวิจัย โดยเฉพาะในวิชาวิทยาศาสตร์ในเนื้อหาเรื่องแบคทีเรีย พบว่าผู้เรียนรู้สึกว่าย่เรียนรู้ได้มาก และเห็นว่าโทรทัศน์มีคุณค่าในการสาธิต ซึ่งสามารถช่วยให้เห็นได้ใกล้ชิด และช่วยให้ผู้เรียน มีความสนใจมากยิ่งขึ้น ส่วนที่มีผลเสียคือการที่มีแสงสะท้อนจากจอและขนาดจอเล็กเกินไป

จากการศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยทั้งหมดดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่ารายการ วิทัศน์สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอน ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของการทดลองหรือการสาธิต ได้เป็นอย่างดีและสามารถทำให้ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้แตกต่างจากการสอนปกติ นอกจากนั้น ลักษณะของบทเรียนโปรแกรมที่มีการจัดลำดับประสบการณ์ที่จัดวางไว้สำหรับผู้เรียนไปสู่จิตความ สามารถ โดยอาศัยหลักความสัมพันธ์ของสิ่งเร้าและการตอบสนอง ซึ่งได้พิสูจน์แล้วว่า มี ประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างรายการวิทัศน์แบบโปรแกรมกิจกรรม นาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ระหว่างนักเรียนที่เรียนจากรายการวิทัศน์แบบโปรแกรมกับนักเรียนที่เรียนจากการสอนปกติ และสื่อดังกล่าวนี้จะสามารถ ช่วยแก้ปัญหาการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์ให้แก่ครูที่ไม่มีความรู้หรือขาดทักษะทางด้านนี้และ จะเป็นการพัฒนารูปแบบสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

ผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ของนักเรียนที่เรียนจากรายการวิทัศน์แบบโปรแกรม และการสอนปกติแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง
4. การหาประสิทธิภาพของรายการวัดทัศนแบบโปรแกรม
5. แบบแผนการทดลองและการดำเนินการทดลอง
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนวัดดอนทอง (สุวรรณศรี ดันตกุล ราษฎร์ศรัทธา) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2539 จำนวน 250 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนวัดดอนทอง (สุวรรณศรี ดันตกุล ราษฎร์ศรัทธา) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2539 จำนวน 60 คน โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แล้วสุ่มกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน กลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าประกอบด้วย

1. รายการวิดิทัศน์แบบโปรแกรม สำหรับสอนกิจกรรมนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ทำท่าเบื้องต้น ได้แก่

- 1) จีบ ตั้งวง
- 2) ยกเท้า ก้าวเท้า ถัดเท้า

ตอนที่ 2 การเคลื่อนไหวมือและเท้าตามจังหวะเพลง

* 2. แบบวัดผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

- 1) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 2) แบบวัดผลการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ

* 3. แผนการสอนสำหรับสอนกิจกรรมนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1. การสร้างรายการวิดิทัศน์แบบโปรแกรม สำหรับสอนกิจกรรมนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นรายการวิดิทัศน์แบบโปรแกรม สำหรับสอนในกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างโดยมีการนำเสนอบทบาทของครูในการนำเข้าสู่บทเรียน การนำเสนอเนื้อหาและการให้นักเรียนปฏิบัติตาม พร้อมทั้งมีการทำข้อทดสอบ แบบฝึกหัด และมีการประเมินผลเป็นระยะ ๆ ตามที่รายการวิดิทัศน์แบบโปรแกรมนำเสนอ โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1.1 ศึกษารายละเอียดและจุดประสงค์ของเนื้อหากลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย วิชาดนตรีนาฏศิลป์ จากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ตลอดจนคู่มือครูกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วยที่ 4 เรื่องกิจกรรมนาฏศิลป์

1.2 แบ่งเนื้อหาที่จะนำมาใช้ทดลองสอนออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

1.2.1 ทำท่าเบื้องต้น แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

- 1) จีบ ตั้งวง
- 2) ยกเท้า ก้าวเท้า ถัดเท้า

1.2.2 การเคลื่อนไหวมือและเท้าตามจังหวะเพลง

1.3 วิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม

การเรียนการสอน การสร้างเครื่องมือ และการประเมินผลการเรียน

1.4 เขียนเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมให้สัมพันธ์กับเนื้อหา

1.5 เขียนแผนการสอนกิจกรรมนาฏศิลป์

1.6 นำแผนการสอนที่เขียนขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีและนาฏศิลป์ 3 ท่าน

คือ นางรัชณี วิเศษมงคล ศึกษานิเทศก์ ระดับ 7 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

ฉะเชิงเทรา นางกมลพัชร สือสุวรรณ ศึกษานิเทศก์ ระดับ 8 สำนักงานการประถมศึกษา

อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา นางเกสินี นันทวิสิทธิ์ ศึกษานิเทศก์ ระดับ 8 สำนักงานการประถมศึกษา

ศึกษาอำเภอสนามชัยเขต เป็นผู้ตรวจสอบแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไข

1.7 นำแผนการสอนที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว มาสร้างเป็นบทเรียนรายการวิทยุทัศน์แบบโปรแกรม แล้วนำบทเรียนรายการวิทยุทัศน์แบบโปรแกรมที่สร้างขึ้น เสนอต่อคณะกรรมการควบคุมปริมาณหนี้ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านดนตรีและนาฏศิลป์ 3 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญทางด้านการผลิตรายการวิทยุทัศน์แบบโปรแกรม 3 ท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อุทิศ อนุรักษิยาวชน อาจารย์สุณาน จันทนา และอาจารย์โชค ต้นศิริ ภาคเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา สถาบันราชภัฏฉะเชิงเทรา เป็นผู้ตรวจสอบ ตลอดจนแนะนำ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

1.8 นำบทเรียนรายการวิทยุทัศน์แบบโปรแกรมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วมาจัดทำเป็นรายการวิทยุทัศน์แบบโปรแกรม โดยผู้วิจัยเป็นผู้จัดทำเอง แล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญทางด้านการผลิตรายการวิทยุทัศน์แบบโปรแกรม 3 ท่าน และคณะกรรมการการควบคุมปริมาณหนี้ เป็นผู้ตรวจสอบแนะนำ ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ารายการวิทยุทัศน์แบบโปรแกรมที่สร้างขึ้นมีคุณภาพอยู่ในระดับดี (รายละเอียดของการประเมินแสดงในภาคผนวก)

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงของผู้เชี่ยวชาญคือ ผู้ดำเนินรายการควรดำเนินรายการเป็นธรรมชาติ ไม่เกร็ง การผลิตรายการไม่ควรตัดต่อหลายครั้ง และรูปแบบตัวอักษรควรให้อ่านง่าย ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปทดลองหาประสิทธิภาพ

1.9 นำรายการวิทยุทัศน์แบบโปรแกรมไปหาประสิทธิภาพเพื่อหาข้อบกพร่อง แล้วจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อนำไปใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การหาประสิทธิภาพของรายการวัดทักษะแบบโปรแกรม

การหาประสิทธิภาพของรายการวัดทักษะแบบโปรแกรม ผู้วิจัยได้ดำเนินการหาประสิทธิภาพตามลำดับ ดังนี้

ทดลองครั้งที่ 1 เป็นการทดลองหาประสิทธิภาพโดยการนำรายการวัดทักษะแบบโปรแกรมกิจกรรมนาฏศิลป์ ไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนวัดคอนทอง (สุวรรณศรี ดันทิกุล ราษฎร์ศึกษาลัย) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นรายบุคคล จำนวน 3 คน โดยให้นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมตามที่รายการวัดทักษะแบบโปรแกรมกำหนด ตามลำดับขั้นตอนคือ ฟัง ดู ท้าความเข้าใจ ฝึกปฏิบัติตามและทำข้อทดสอบ พร้อมทั้งประเมินผลด้วยตนเอง โดยมีผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ เป็นผู้ตรวจให้คะแนนภาคปฏิบัติ เมื่อจบแล้วให้นักเรียนทำข้อทดสอบวัดผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ ผลการทดลองดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ระหว่างเรียนและหลังเรียน ด้วยรายการวัดทักษะแบบโปรแกรม ในการทดลองหาประสิทธิภาพรายการวัดทักษะแบบโปรแกรม ครั้งที่ 1 กับนักเรียนเป็นรายบุคคล จำนวน 3 คน

เนื้อหา	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน(ภาคทฤษฎี)				ผลการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ			
	ระหว่างการเรียนรู้		หลังเรียน		ระหว่างการเรียนรู้		หลังเรียน	
	M	ร้อยละ	M	ร้อยละ	M	ร้อยละ	M	ร้อยละ
ตอนที่ 1	9.00	90.00	16.00	84.21	7.67	95.83	8.00	100
ตอนที่ 2	4.33	86.67	15.33	95.83	2.00	100	3.67	91.67
รวม	13.33	88.89	31.33	89.52	9.67	96.67	11.67	97.22

จากตาราง 1 แสดงประสิทธิภาพรายการวิดิทัศน์แบบโปรแกรม เมื่อตรวจสอบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ภาคทฤษฎี) เป็น 88.89/89.52 โดยตอนที่ 1 และตอนที่ 2 มีประสิทธิภาพเป็น 90.00/84.21 และ 86.67/95.83 ตามลำดับ

ประสิทธิภาพของรายการวิดิทัศน์แบบโปรแกรมเมื่อตรวจสอบกับผลการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ เป็น 96.67/97.22 โดยตอนที่ 1 และตอนที่ 2 มีประสิทธิภาพเป็น 95.83/100 และ 100/91.67 ตามลำดับ

และจากการสังเกต สัมภาษณ์นักเรียน พบว่านักเรียนดูและปฏิบัติตามไม่ทันในบางช่วงเวลาของเนื้อหาตอนที่ 1 และเวลาทำข้อทดสอบระหว่างเรียน สัญญาณหมดเวลาค่อยไปไม่ชัดเจน ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้แนวทางในการปรับปรุงประสิทธิภาพรายการวิดิทัศน์ครั้งต่อไปคือ เพิ่มช่วงเวลาในการนำเสนอให้ชัดเจน ให้ทำซ้ำและเพิ่มเสียงสัญญาณหมดเวลาทำข้อทดสอบให้ชัดเจนขึ้นและนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคล จำนวน 10 คน เป็นการทดลองครั้งที่ 2

ทดลองครั้งที่ 2 เป็นการทดลองหาประสิทธิภาพ โดยนำรายการวิดิทัศน์แบบโปรแกรม กิจกรรมนาฏศิลป์ไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนวัดดอนทอง (สุวันฉะศรี ตันพิบูล ราษฎร์ศึกษาลัย) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นรายบุคคล จำนวน 10 คน โดยให้นักเรียนปฏิบัติตามที่รายการวิดิทัศน์แบบโปรแกรมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนอตามลำดับขั้นตอน คือ ฟัง ดู ทำความเข้าใจ ฝึกปฏิบัติตาม และทำข้อทดสอบพร้อมทั้งประเมินผลด้วยตนเอง โดยมีผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ จำนวน 2 คน เป็นผู้ตรวจให้คะแนนภาคปฏิบัติ เมื่อจบแล้วให้นักเรียนทำข้อทดสอบวัดผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ ผลการทดลองดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ระหว่างเรียนและหลังเรียน ด้วยรายการวัดทัศนแบบโปรแกรม ในการทดลองหาประสิทธิภาพรายการวัดทัศนแบบโปรแกรม ครั้งที่ 2 กับนักเรียนเป็นรายบุคคล จำนวน 10 คน

เนื้อหา	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน(ภาคทฤษฎี)				ผลการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ			
	ระหว่างเรียน		หลังเรียน		ระหว่างเรียน		หลังเรียน	
	M	ร้อยละ	M	ร้อยละ	M	ร้อยละ	M	ร้อยละ
ตอนที่ 1	9.10	91.00	17.20	90.53	7.70	96.25	7.80	97.50
ตอนที่ 2	4.70	94.00	15.10	94.38	1.80	90.00	3.70	92.50
รวม	13.80	92.00	32.30	92.29	9.50	95.00	11.50	95.83

จากตาราง 2 แสดงประสิทธิภาพรายการวัดทัศนแบบโปรแกรม เมื่อตรวจสอบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ภาคทฤษฎี) เป็น 92.00/92.29 โดยตอนที่ 1 และตอนที่ 2 มีประสิทธิภาพเป็น 91.00/90.53 และ 94.00/94.38 ตามลำดับ

ประสิทธิภาพของรายการวัดทัศนแบบโปรแกรมเมื่อตรวจสอบกับผลการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ เป็น 95.00/95.83 โดยตอนที่ 1 และตอนที่ 2 มีประสิทธิภาพเป็น 96.25/97.50 และ 90.00/92.50 ตามลำดับ

และจากการสังเกต สัมภาษณ์นักเรียน พบว่า ควรมีการฝึกปฏิบัติซ้ำในบางช่วงของกิจกรรม ผู้วิจัยจึงได้ปรับปรุงรายการวัดทัศนแบบโปรแกรมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น แล้วนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคล จำนวน 15 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของรายการวัดทัศนแบบโปรแกรม

ทดลองครั้งที่ 3 เป็นการทดลองหาประสิทธิภาพ โดยนํารายการวัดทัศนแบบโปรแกรม กิจกรรมนาฏศิลป์ไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนวัดดอนทอง (สุวรรณศรี ดัชนีกุล ราษฎร์ศึกษาลัย) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองจะเข้ จังหวัดจะเข้ เป็นรายบุคคล จำนวน 15 คน โดยให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามรายการ ทัศนแบบโปรแกรมที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามลำดับขั้นตอน คือ ฟัง ดู ทําความเข้าใจ ฝึกปฏิบัติ ตามและทําข้อทดสอบ พร้อมทั้งประเมินผลด้วยตนเอง โดยมีผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ จำนวน 2 คน เป็นผู้ตรวจให้คะแนนภาคปฏิบัติ เมื่อจบแล้วให้นักเรียนทําข้อทดสอบวัดผลการเรียนรู้ กิจกรรมนาฏศิลป์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ภาคทฤษฎี) เป็น 92.44/93.14 และผลการ เรียนรู้ภาคปฏิบัติเป็น 99.33/97.77

เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 พบว่ารายการวัดทัศนแบบโปรแกรม กิจกรรมนาฏศิลป์ที่ผลิตขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน สามารถนำไปใช้ทดลองจริง กับกลุ่มตัวอย่างได้

2. แผนการสอน สำหรับการสอนเรื่องกิจกรรมนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งใช้สอนกลุ่มควบคุม ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยยึดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เสนอแนะไว้ใน คู่มือครูกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย เรื่องกิจกรรมนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

3. การสร้างแบบวัดผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้าง ดังนี้

3.1 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

3.1.1 ศึกษาเนื้อหาและเทคนิคการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเขียนข้อสอบ การวิเคราะห์ข้อสอบจากหนังสือการวัดผลการประเมินผลการศึกษา (อนันต์ ศรีโสภะ. 2520 : 101 - 124) เทคนิคการเขียนข้อสอบ (ชวาล แพร่ตันกุล. 2520 : 11 - 256)

3.1.2 วิเคราะห์เนื้อหา จุดมุ่งหมาย และจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของ เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง

3.1.3 สร้างข้อสอบแบบเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก ให้ครอบคลุมเนื้อหา และจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ได้วิเคราะห์ไว้แล้ว จำนวน 60 ข้อ โดยเป็นเนื้อหาตอนที่ 1 จำนวน 40 ข้อ และเนื้อหาตอนที่ 2 จำนวน 20 ข้อ แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญทางการวัดผลตรวจเพื่อ ปรับปรุงแก้ไข

3.1.4 นำข้อสอบที่สร้างขึ้นไปทดลองกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย แต่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 80 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ความยากง่าย และหาค่าอำนาจจำแนก โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ (Statistical of Package for the Social Sciences, Personal Computer Plus)

3.1.5 เลือกข้อสอบไว้จำนวน 35 ข้อ มีความยากง่ายระหว่าง .08 - .90 และค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .10 - .47 เป็นเนื้อหาตอนที่ 1 จำนวน 19 ข้อ และเนื้อหาตอนที่ 2 จำนวน 16 ข้อ

3.1.6 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ Alpha ได้ค่าความเชื่อมั่นของ แบบทดสอบ 0.81 โดยมีค่าความเชื่อมั่นของเนื้อหาตอนที่ 1 และตอนที่ 2 เป็น 0.64 และ 0.78 ตามลำดับ ดังแสดงไว้ในตาราง 3

ตาราง 3 แสดงคุณภาพของข้อทดสอบ

เนื้อหา	k	p	r	r _{tt}
ตอนที่ 1	19	.08 - .90	.10 - .46	0.64
ตอนที่ 2	16	.43 - .85	.16 - .47	0.78
รวม	35	.08 - .90	.10 - .47	0.81

4. แบบวัดผลการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

4.1 ศึกษาเนื้อหาและเทคนิคการสร้างแบบทดสอบ วัดผลการเรียนรู้ การเขียนข้อสอบ จากหนังสือการวัดผลประเมินผลการศึกษา (อนันต์ ศรีโสภา. 2520 : 101 - 124) เทคนิคการเขียนข้อสอบ (ขวาล แพร่ดินกุล. 2520 : 11 - 250)

4.2 วิเคราะห์เนื้อหาจุดมุ่งหมายและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของเนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง

4.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลการเรียนภาคปฏิบัติ โดยเป็นแบบสถานการณ์ให้นักเรียนปฏิบัติตาม จำนวน 3 สถานการณ์

4.4 ให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมของสถานการณ์ แล้วปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

4.5 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบภาคปฏิบัติกับนักเรียน จำนวน 15 คน โดยวิธีสอบซ้ำ การกำหนดระดับคะแนนของแบบทดสอบวัดผลการเรียนภาคปฏิบัติแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ 2 หมายถึง ดี 1 หมายถึง พอใช้ และ 0 หมายถึง ทาผิด ทาไม่ได้ ได้ค่าความเชื่อมั่น .83

4.6 หาค่าความเชื่อมั่นของผู้ตรวจภาคปฏิบัติ 2 ท่าน โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ เพียร์สัน (ซูศรี วงศ์รัตน์. 2530 : 321 – 327) กับกลุ่มตัวอย่าง 15 คน ได้ค่าความเชื่อมั่น .92

แบบแผนการทดลองและการดำเนินการทดลอง

การวิจัยนี้ใช้แบบแผนการทดลองที่เรียกว่า Randomized Control Group Posttest Only Design (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 229)

วิธีดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองเพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ระหว่างนักเรียนที่เรียนจากรายการวิดีโอแบบโปรแกรมกับนักเรียนที่เรียนจากวิธีสอนปกติ ดังนี้

1. กลุ่มทดลอง ให้นักเรียนเรียนจากรายการวิดีโอแบบโปรแกรมกิจกรรมนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นรายบุคคล ครั้งละ 15 คน โดยใช้เวลาครั้งละ 5 คาบ ๆ ละ 20 นาที จำนวน 2 ครั้ง รวม 30 คน โดยนักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอนที่รายการวิดีโอแบบโปรแกรมนำเสนอ คือ ฟัง ดู ทำความเข้าใจ ฝึกปฏิบัติตาม ทำข้อทดสอบและประเมินผลตนเองเมื่อเรียนจบแล้ว วัดผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ โดยวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยให้นักเรียนทำข้อทดสอบ จำนวน 35 ข้อ และวัดผลการเรียนภาคปฏิบัติ โดยให้นักเรียนปฏิบัติตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ 2 ท่าน เป็นผู้ตรวจให้คะแนน

2. กลุ่มควบคุม ให้นักเรียนเรียนจากครูเป็นผู้สอนตามแผนการสอนกิจกรรมนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 30 คน ครูสอนโดยบรรยาย สาธิต และให้นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ในแผนการสอนกิจกรรมนาฏศิลป์ แผนการสอนที่ 1 ทำท่าเบื้องต้นและการเคลื่อนไหวมือและเท้าตามจังหวะเพลง กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใช้เวลา 5 คาบ ๆ ละ 20 นาที เมื่อเรียนจบแล้ววัดผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ โดยวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยให้นักเรียนทำข้อทดสอบ จำนวน 35 ข้อ และวัดผลการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ โดยให้นักเรียนปฏิบัติตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ บันทึกให้คะแนนไว้
3. นำผลการทดสอบทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติกิจกรรมนาฏศิลป์ของกลุ่มทดลอง และควบคุมไปหาค่าสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน

1. การหาประสิทธิภาพของรายการวิดิทัศน์แบบโปรแกรมกิจกรรมนาฏศิลป์โดยใช้ร้อยละ
2. เปรียบเทียบผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test แบบกลุ่มอิสระจากกัน (Independent Sample)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (M) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)
2. เปรียบเทียบผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test แบบกลุ่มอิสระจากกัน (Independent Sample)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาประสิทธิภาพของรายการวิดีโอต้นแบบโปรแกรมและเปรียบเทียบผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนจากรายการวิดีโอต้นแบบโปรแกรมกับการสอนปกติ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของรายการวิดีโอต้นแบบโปรแกรมโดยเปรียบเทียบ
กับเกณฑ์มาตรฐาน 90/90
2. การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ระหว่างนักเรียนที่เรียนจากรายการวิดีโอต้นแบบโปรแกรมกับการสอนปกติ

1. การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของรายการวิดีโอต้นแบบโปรแกรมตามเกณฑ์
มาตรฐาน 90/90

การหาประสิทธิภาพของรายการวิดีโอต้นแบบโปรแกรมกับนักเรียน จำนวน 15 คน
ผลดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 แสดงผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ระหว่างเรียนและหลังเรียน ด้วยรายการวัดทัศนแบบโปรแกรม ในการทดลองหาประสิทธิภาพรายการวัดทัศนแบบโปรแกรม ครั้งที่ 3 กับนักเรียนเป็นรายบุคคล จำนวน 15 คน

เนื้อหา	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน(ภาคทฤษฎี)				ผลการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ			
	ระหว่างเรียน		หลังเรียน		ระหว่างเรียน		หลังเรียน	
	M	ร้อยละ	M	ร้อยละ	M	ร้อยละ	M	ร้อยละ
ตอนที่ 1	9.07	90.70	17.20	90.53	7.93	99.16	7.73	96.66
ตอนที่ 2	4.80	96.00	15.40	96.25	2.00	100	4.00	100
รวม	13.87	92.44	32.60	93.14	9.93	99.33	11.73	97.77

จากตาราง 4 แสดงประสิทธิภาพรายการวัดทัศนแบบโปรแกรม เมื่อตรวจสอบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ภาคทฤษฎี) เป็น 92/93 โดยตอนที่ 1 (ทำท่าเบื้องต้น) และตอนที่ 2 (การเคลื่อนไหวมือและเท้าตามจังหวะเพลง) มีประสิทธิภาพเป็น 90/90 และ 96/96 ตามลำดับ

ประสิทธิภาพของรายการวัดทัศนแบบโปรแกรมเมื่อตรวจสอบกับผลการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ เป็น 99/97 โดยตอนที่ 1 และตอนที่ 2 มีประสิทธิภาพเป็น 99/96 และ 100/100 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์จากตาราง 4 พบว่า ประสิทธิภาพของรายการวัดทัศนแบบโปรแกรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 ที่ตั้งไว้

2. การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ระหว่างนักเรียนที่เรียนจากรายการวัดทัศนแบบโปรแกรมกับการสอนปกติ

ผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ระหว่างนักเรียนที่เรียนจากรายการ
 วิดีทัศน์แบบโปรแกรมกับนักเรียนที่เรียนจากการสอนปกติ ทั้งโดยรวมและด้านผลสัมฤทธิ์ทางการ
 เรียนกิจกรรมนาฏศิลป์ (ภาคทฤษฎี) กับผลการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ ดังแสดงในตาราง 5 - 7

ตาราง 5 แสดงผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ระหว่างนักเรียนที่เรียนจาก
 รายการวิดีทัศน์แบบโปรแกรมกับนักเรียนที่เรียนจากการสอนปกติ

กลุ่ม	N	M	S	t
กลุ่มทดลอง	30	43.66	2.22	5.04**
กลุ่มควบคุม	30	40.53	2.58	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 พบว่านักเรียนที่เรียนจากรายการวิดีทัศน์แบบโปรแกรม มีผลการเรียนรู้
 สูงกว่านักเรียนที่เรียนจากการสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 6 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกิจกรรมนาฏศิลป์ (ภาคฤดูร้อน)
ระหว่างนักเรียนที่เรียนจากวิธีทัศนแบบโปรแกรมกับนักเรียนที่เรียนจากการสอนปกติ

เนื้อหา	กลุ่มตัวอย่าง	N	M	S	t
ตอนที่ 1	กลุ่มทดลอง	30	16.10	1.63	5.44**
	กลุ่มควบคุม	30	13.63	1.88	
ตอนที่ 2	กลุ่มทดลอง	30	15.67	0.80	2.31*
	กลุ่มควบคุม	30	15.17	0.87	
รวม	กลุ่มทดลอง	30	31.77	2.06	5.37**
	กลุ่มควบคุม	30	28.80	2.22	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 6 แสดงว่า นักเรียนที่เรียนจากรายการวิธีทัศนแบบโปรแกรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนจากการสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เนื้อหาตอนที่ 1 (ท่ารำเบื้องต้น) นักเรียนที่เรียนจากรายการวิธีทัศนแบบโปรแกรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนจากการสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่พบความแตกต่างกันดังกล่าวในเนื้อหาตอนที่ 2 (การเคลื่อนไหวมือและเท้าตามจังหวะเพลง) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 7 แสดงผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ภาคปฏิบัติระหว่างนักเรียนที่เรียนจากรายการวิถีทัศน์แบบโปรแกรมกับนักเรียนที่เรียนจากการสอนปกติ

เนื้อหา	กลุ่มตัวอย่าง	N	M	S	t
ตอนที่ 1	กลุ่มทดลอง	30	7.97	0.18	1.82
	กลุ่มควบคุม	30	7.83	0.38	
ตอนที่ 2	กลุ่มทดลอง	30	3.93	0.25	0.41
	กลุ่มควบคุม	30	3.90	0.31	
รวม	กลุ่มทดลอง	30	11.90	0.31	1.54
	กลุ่มควบคุม	30	11.73	0.52	

จากตาราง 7 แสดงว่าผลการเรียนรู้ภาคปฏิบัติโดยส่วนรวม และเนื้อหาตอนที่ 1 (ท่ารำเบื้องต้น) เนื้อหาตอนที่ 2 (การเคลื่อนไหวมือและเท้าตามจังหวะเพลง) ของนักเรียนที่เรียนจากรายการวิถีทัศน์แบบโปรแกรมกับนักเรียนที่เรียนจากการสอนปกติไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

บทย่อ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อสร้างและศึกษาผลการใช้รายการวิดิทัศน์แบบโปรแกรมกิจกรรมนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กระบวนการผลิตที่เป็นระบบและได้รับการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการเรียนรู้ด้วยรายการวิดิทัศน์แบบโปรแกรมที่ผลิตขึ้นกับวิธีเรียนด้วยการสอนปกติ

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

ผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ของนักเรียนที่เรียนจากรายการวิดิทัศน์แบบโปรแกรม และการสอนปกติแตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการทดลองกับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนวัดดอนทอง (สุวรรณศรี ดันทิกุล ราษฎร์ศึกษาลัย) สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2539 จำนวน 60 คน โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แล้วสุ่มกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน กลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. รายการวิดิทัศน์แบบโปรแกรม สำหรับสอนกิจกรรมนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. แบบวัดผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่
 - 2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 2.2 แบบวัดผลการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ

3. แผนการสอนสำหรับสอนกิจกรรมนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วิธีดำเนินการทดลอง

1. กลุ่มทดลอง ให้นักเรียนเรียนจากรายการวิดีโอที่แนบโปรแกรม กิจกรรมนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นรายบุคคล ครั้งละ 15 คน จำนวน 2 ครั้ง รวม 30 คน ใช้เวลา ครั้งละ 5 คาบ ๆ ละ 20 นาที โดยเปิดรายการวิดีโอที่แนบโปรแกรมให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนที่รายการวิดีโอที่แนบโปรแกรมนำเสนอ เมื่อเรียนจบแล้ววัดผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ โดยวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ โดยให้นักเรียนทำข้อสอบ จำนวน 35 ข้อ และวัดผลการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ โดยให้นักเรียนปฏิบัติตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ 2 ท่านเป็นผู้ตรวจให้คะแนน

2. กลุ่มควบคุม ให้นักเรียนเรียนจากครูผู้สอนตามแผนการสอนกิจกรรมนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ครูสอนโดยบรรยาย สาธิต และให้นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ในแผนการสอนกิจกรรมนาฏศิลป์ แผนการสอนที่ 1 ทำท่าเบื้องต้น และการเคลื่อนไหวมือและเท้าตามจังหวะเพลง ใช้เวลา 5 คาบ ๆ ละ 20 นาที เมื่อเรียนจบแล้ว วัดผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ โดยวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยให้นักเรียนทำข้อทดสอบ จำนวน 35 ข้อ และวัดผลการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ โดยให้นักเรียนปฏิบัติตามสถานการณ์ที่กำหนดให้โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ 2 ท่าน เป็นผู้ตรวจให้คะแนน

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. รายการวิดีโอที่แนบโปรแกรมกิจกรรมนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเมื่อตรวจสอบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ภาคทฤษฎี) เป็น 92/93 โดยตอนที่ 1 (ท่าเบื้องต้น) และตอนที่ 2 (การเคลื่อนไหวมือและเท้าตามจังหวะเพลง) มีประสิทธิภาพเป็น 90/90 และ 96/96 ตามลำดับ และเมื่อตรวจสอบกับผลการเรียนรู้ภาคปฏิบัติมีประสิทธิภาพเป็น 99/97 โดยตอนที่ 1 และตอนที่ 2 มีประสิทธิภาพเป็น 99/96 และ 100/100 ตามลำดับ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 ที่ตั้งไว้

2. ผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ของนักเรียนที่เรียนจากรายการวิถีทัศน์แบบโปรแกรมสูงกว่านักเรียนที่เรียนจากการสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อสร้างและศึกษาผลการใช้รายการวิถีทัศน์แบบโปรแกรมกิจกรรมนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และเพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ระหว่างนักเรียนที่เรียนด้วยรายการวิถีทัศน์แบบโปรแกรมกับนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนปกติ ผลการศึกษาค้นคว้าสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. รายการวิถีทัศน์ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 เพราะผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพอย่างเป็นระบบ โดยมีการวางแผนการปฏิบัติงานอย่างเป็นขั้นตอน มีการนำไปทดลองใช้ เพื่อหาข้อบกพร่อง แล้วนำมาปรับปรุงจนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. ผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ของนักเรียนที่เรียนจากรายการวิถีทัศน์แบบโปรแกรมแตกต่างกับนักเรียนที่เรียนจากการสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย และจากการศึกษาค้นคว้าพบว่านักเรียนที่เรียนจากรายการวิถีทัศน์แบบโปรแกรมมีผลการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่เรียนจากการสอนปกติ ทั้งโดยรวมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกิจกรรมนาฏศิลป์ (ภาคทฤษฎี) ซึ่งผลการวิจัยในส่วนนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของผู้วิจัยคนอื่น ๆ ที่ได้ศึกษาไว้ เช่น สุทธิรา แก้วมณี (2536 : 56) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชานาฏศิลป์เรื่อง "ร่างมาตรฐาน" ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้เทปวิถีทัศน์กับการสอนแบบปกติ ซึ่งพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชานาฏศิลป์ของนักเรียนที่สอนโดยเทปวิถีทัศน์กับการสอนปกติแตกต่างกันที่ระดับ .01 และจิระชัย บัญญฤทธิ์ (2529 : 32) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยและความคงทนของการเรียนรู้ระหว่างการเรียนโดยใช้เทปโทรทัศน์การสอนกับเทปโทรทัศน์การสอนแบบโปรแกรม พบว่า นักศึกษาที่เรียนโดยใช้เทปโทรทัศน์การสอนแบบโปรแกรมมีผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยและความคงทนของการเรียนรู้หลังจากการเรียน 2 สัปดาห์สูงกว่านักศึกษาที่เรียนโดยใช้เทปโทรทัศน์การสอน

จะเห็นว่ารายการวิดิทัศน์เป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมเรียนการสอนโดยเฉพาะรายการวิดิทัศน์แบบโปรแกรมช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เพราะนักเรียนได้มีการทบทวนฝึกหัด มีการสรุป ทบทวน และรู้ผลการเรียนของตนเองทันที

ในการวิจัยครั้งนี้ไม่พบความแตกต่างของผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ภาคปฏิบัติอันน่าจะเป็นเพราะนักเรียนมีพื้นฐานในการฝึกปฏิบัติตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นต้นมา จึงทำให้นักเรียนมีทักษะในการปฏิบัติ และการดำเนินการทดลองในครั้งนี้ใช้ระยะเวลาเพียง 5 คาบ จึงอาจเป็นผลให้ไม่พบความแตกต่างของผลการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ อีกประการหนึ่งก็คือความสนใจในการเรียน เพราะการเรียนจากรายการวิดิทัศน์แบบโปรแกรมนักเรียนต้องมีความสนใจและมีวินัยในตนเอง คือต้องปฏิบัติตามกิจกรรมทุกขั้นตอนตามที่เรียนกำหนด จากเหตุผลข้างต้นจึงอาจเป็นสาเหตุที่ไม่พบความแตกต่างของผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ภาคปฏิบัติ

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่ารายการวิดิทัศน์แบบโปรแกรมที่สร้างขึ้นจะมีประสิทธิภาพที่ทำให้ผลการเรียนรู้ของนักเรียนสูงกว่าการสอนปกติและอาจนำมาใช้แก้ปัญหาการขาดแคลนครูที่มีความสามารถได้ แต่หน้าที่ที่แท้จริงในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นควรเป็นบทบาทหน้าที่ของครูผู้สอน เพราะครูผู้สอนสามารถรับทราบความต้องการและปัญหาของนักเรียนแต่ละคน และสามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาลุล่วงไปได้

สิ่งที่น่าจะรีบดำเนินการก็คือ ควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์แก่ครูให้ใช้ในการสอนมากขึ้นเพียงพอับความต้องการและควรเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ใกล้เคียงของจริงให้มากที่สุด (รูปธรรม) พัฒนาให้มีการผลิตสื่อหลาย ๆ ประเภทและควรเน้นสื่อประเภทที่ใช้เป็นเครื่องมือให้นักเรียนแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง (กรมวิชาการ. 2531 : 123 - 128)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากการศึกษาพบว่า รายการวิดิทัศน์แบบโปรแกรมเป็นสื่อที่จะช่วยพัฒนาผลการเรียนรู้วิชานาฏศิลป์ให้แก่ผู้เรียน ดังนั้น ครูผู้สอนวิชานาฏศิลป์ ศึกษานิเทศก์และผู้บริหารโรงเรียน ควรจะได้นำรายการวิดิทัศน์แบบโปรแกรมมาใช้ประกอบการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์หรือส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้นำไปใช้เรียนด้วยตนเอง

1.2 จากการศึกษาพบว่า รายการวิดิทัศน์แบบโปรแกรมสามารถนำมาใช้เป็นสื่อในการเรียนวิชานาฏศิลป์ ซึ่งเป็นวิชาทักษะปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นโรงเรียนและหน่วยงานทางการศึกษา ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้สร้างและผลิตรายการวิดิทัศน์แบบโปรแกรมไว้ใช้ในการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์ และวิชาอื่น ๆ ในระดับประถมศึกษาต่อไป

1.3 จากการศึกษาพบว่า รายการวิดิทัศน์แบบโปรแกรมผู้เรียนสามารถศึกษาด้วยตนเองทั้งแบบเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่มย่อย ดังนั้นโรงเรียนหรือชมุมนนาฏศิลป์ของโรงเรียนควรได้มีการสร้างหรือจัดการรายการวิดิทัศน์แบบโปรแกรมเพื่อให้บริการนักเรียนได้ยืมไปใช้เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัย

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบเจตคติของนักเรียนในการเรียนวิชานาฏศิลป์ด้วยรายการวิดิทัศน์แบบโปรแกรมและด้วยสื่อชนิดอื่น ๆ

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้วิชานาฏศิลป์ที่เรียนโดยใช้รายการวิดิทัศน์โปรแกรมกับการเรียนโดยใช้วิดิทัศน์ประกอบการสอน

2.3 ควรมีการศึกษาระสิทธิภาพรายการวิดิทัศน์แบบโปรแกรมวิชานาฏศิลป์ในเนื้อหาอื่น ๆ และระดับชั้นอื่น ๆ ต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- การประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา, สำนักงาน. รายงานประเมินผลคุณภาพนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2538. ฉะเชิงเทรา : สำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดฉะเชิงเทรา, 2539.
- กิดานันท์ มลิทอง. เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2531.
- เกศินี โชติกเสถียร. "รูปแบบรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา," รายงานสัมมนา
* แบบรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2528.
- กัลยา จุฑิรัตน์ และคนอื่น ๆ. การทบทวนรายการโทรทัศน์วัสดุ. กรุงเทพฯ :
คณะกรรมการกลุ่มโทรทัศน์ศึกษา ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา, 2531.
- คณะนิสิตปริญญาโท เทคโนโลยีทางการศึกษา. เทคโนโลยีทางการศึกษา. มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์, 2519.
- ครั้น มณีโชติ. การศึกษาผลการเรียนรู้จากรายการโทรทัศน์รูปแบบต่างกัน. ปริญญาโท
* กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.
อัสสาเนา.
- จิระชัย บัญญัติ. การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยและความคงทนของการเรียนรู้
* ระหว่างการเรียนรู้โดยใช้เทปโทรทัศน์การสอนกับเทปโทรทัศน์การสอนแบบโปรแกรม.
ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2529. อัสสาเนา.
- จิระศักดิ์ กาญจนะ. ผลการเรียนรู้จากวิธีการสรุปและลักษณะเนื้อหา. ปริญญาโท กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัสสาเนา.
- ชวาล แพร่ดีกุล. เทคนิคการเขียนข้อสอบ. กรุงเทพฯ : พัทธอักษร, 2520.
- ชิน คล้ายปาน และคนอื่น ๆ. เทคนิคการผลิตรายการเทปโทรทัศน์. กรุงเทพฯ :
คณะกรรมการกลุ่มโทรทัศน์ศึกษา ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา, 2528.

- ชูศรี วงศ์รัตนะ. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคนอื่น ๆ. เอกสารการสอนชุดวิชาเทคโนโลยีและสื่อการศึกษา เล่มที่ 1 หน่วยที่ 1 - 5. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์เกษตรแห่งประเทศไทย, 2523.
- เดือนใจ ทองสาริต. แบบเรียนสำเร็จรูป. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515.
- นิพนธ์ สุขปรดี. นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา. ชลบุรี : ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2519.
- บุญเที่ยง จ้อยเจริญ. "เทคนิคพื้นฐาน" การใช้และบำรุงรักษาอุปกรณ์เทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์, 2534.
- บังเอิญ โอวาท. การศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยจากเทปโทรทัศน์ที่มีการนำเสนอแบบต่าง ๆ. ปริณิฎานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- เปรี๊ยะ กุมท. การวิจัยสื่อและนวัตกรรมการสอน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519. อัดสำเนา.
- เปรี๊ยะ กุมท และครรชิต อัดถากร. การใช้โทรทัศน์ในห้องเรียน. กรุงเทพฯ : สหนิมิตรการพิมพ์, 2515.
- _____. "บทความพิเศษเทคนิคการผลิตเทปโทรทัศน์เพื่อการศึกษา," เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการถ่ายทำเทปโทรทัศน์เพื่อการศึกษา 19 - 23 มิถุนายน 2527. สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2527.
- พร เจริญสุข. ความคิดเห็นของผู้ผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการนำเสนอและเทคนิคการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราช. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อัดสำเนา.
- พินิต วันเฒ. การผลิตรายการโทรทัศน์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520.

- เพียร ศรีทอง. การสร้างและหาประสิทธิภาพของรายการโทรทัศน์เพื่อการสอนวิชาภาษาไทย 102 เรื่อง การละครไทย ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง วิชาเอก พลศึกษา วิทยาลัยพลศึกษา. ปริชญานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2529.
- ไพฑูรย์ ปลอดอ่อน. การสร้างชุดการสอนเรื่อง "ไฟฟ้า" กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปริชญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.
- ไพฑูรย์ จันทยศ. "วิดีโอก้าวหน้าของการสร้างตำราเรียน," สารพัฒนาหลักสูตร. ฉบับที่ 25. หน้า 42. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2526.
- ไพศาล ช่วยชูหนู. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักการวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทปโทรทัศน์สาธิตการทดลองกับนักเรียนทำการทดลอง จริง. ปริชญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- ภาวนา พรหมสาขา ณ สกลนคร. การศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้จากรายการโทรทัศน์ การสอนที่ใช้การนำเรื่องต่างกัน. ปริชญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.
- ราชเลขาธิการ, สำนัก. พระบรมราโชวาทพระราชดำรัส พุทธศักราช 2526. กรุงเทพฯ : กราฟิคอาร์ต, 2527.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ศึกษาพร, 2528.
- วสันต์ อติศัพท์. การผลิตเทปโทรทัศน์เพื่อการศึกษาและฝึกอบรม. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2533.
- วัชรรา ช่วยอ่อน. การศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ทักษะวอลเลย์บอลของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการสาธิตด้วยเทปโทรทัศน์ที่เสนอภาพด้วยความเร็ว 12 ภาพ ต่อวินาที ด้วยจำนวนครั้งต่างกัน. ปริชญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.

- วิจิตร ศรีสะอ้าน. "เทคนิควิทยาทางการศึกษา," การพิจารณาแนวโน้มเทคโนโลยีมาปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษา ในโรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้น. กรุงเทพฯ :
คุรุสภา, 2516.
- วิจิตรตรา วงศ์ทรัพย์สกุล. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากเทปโทรทัศน์การสอน
✱ ที่ใช้และไม่ใช้กราฟิกส์คอมพิวเตอร์. ปริณิฎานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.
- วิชาการ, กรม. แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.
✱ กรุงเทพฯ : องค์การคำคุรุสภา, 2526.
- _____. แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. กรุงเทพฯ :
องค์การคำคุรุสภา, 2530.
- _____. รายงานการสัมมนาระดับชาติ เรื่องหลักสูตรประถมศึกษา วันที่ 22 - 25
กรกฎาคม 2530 โรงแรมเอเชีย เมืองพัทยา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา,
2531.
- วิเชียร เกตุสิงห์. หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย. กรุงเทพฯ :
ไทยวัฒนาพานิช, 2530.
- วิภาวรรณ สุขสัณติย์. การผลิตวิดีโอเทป เรื่อง เครื่องแต่งกายชายสำหรับใช้ส่วนนักศึกษา
วิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น โรงเรียนสารพัดช่าง. ปริณิฎานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.
- ศักดิ์แรงค์ แสงพิทักษ์. การผลิตรายการโทรทัศน์ประกอบการสอนแบบโปรแกรมเรื่องน้ำเสีย.
ปริณิฎานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2528. อัดสำเนา.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.
2533). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2535.
- _____. หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ :
องค์การคำคุรุสภา, 2530.
- สามัญศึกษา, กรม. คู่มือครูเกี่ยวกับการสอนลักษณะนิสัย หนังสือเนื้อหาการศึกษา ลำดับที่ 10.
กรุงเทพฯ : จงเจริญการพิมพ์, 2522.

✧ สุประณีต ยศกลาง. การสร้างและทดลองใช้เทปโทรทัศน์สื่อพื้นบ้านหมอลำเรื่องยาเสพติด
สำหรับฝึกอบรมกลุ่มเยาวชนนอกโรงเรียนในจังหวัดร้อยเอ็ด. ปรินิพนธ์
 กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.
 อัดสำเนา.

สุดสวาท เกศบรมย์. ความคิดเห็นและความต้องการรายการวิดีโอเทปเพื่อการศึกษาด้าน
อาชีพสำหรับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด. ปรินิพนธ์ กศ.ม.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.

สุทธิดา แก้วมณี. การศึกษาประสิทธิภาพเทปวีดิทัศน์การสอนวิชานาฏศิลป์ เรื่อง "ราว
มาตรฐาน" ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.

สมบูรณ์ สงวนญาติ. เทคโนโลยีทางการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา,
 2534.

อนันต์ ศรีโสภ. การวัดและการประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช,
 2520.

อนันต์ นิลม. การศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
 ✧ จากเทปโทรทัศน์กับการสอนปกติ. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.

อาทิตย์ สุดาจันทร์. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 (ป.วช.3) จากเทปโทรทัศน์ที่มีรายการบันเทิงแทรก
ระหว่างเนื้อหาโดยให้ช่วงเวลาแตกต่างกัน. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.

อำนาจ ช่างเรียน. "การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา," วารสารศึกษา กรุงเทพมหานคร.
 13(4) : 24 - 28 ; มกราคม 2532.

- Belson, W.A. "Effect of Television on the Interest and the Initiative of Adult Viewers in Greater London," British Journal of Psychology. p. 145 - 158. United Kingdom, 1959.
- Berke, Richard C. Instructional Television. Indiana University Press Bloomington, 1971.
- Borg, Natter R. and Meredith D. Gall. Educational Research. New York : Longman, 1979.
- Burke, Richard C. Instructional Television. Blomington : Indiana University Press, 1971.
- Carner, Richard L. "An Evaluation of Teaching/Reading to Elementary Pupils Through Close Circuit TV," Dissertation Abstracts International. 23 : 160 ; 1962.
- Dale, Edgar. Audio - Visual Methods in Teaching. New York : Revised Edition. Holt Rinehart and Winston, Dryden Press, 1956.
- _____. Audiovisual Methods in Teaching. 3 rd ed. New York : Dryden Press, 1963.
- Fan, Chung - Teh. Item Analysis Table. Princeton, New Jersey : Educational Testing Service, 1952.
- Fisher, Judith. "The Effect of Videotape Recording on Swimming Performance and Knowledge of Stroke Mechanic," Completed Research in Health, Physical Education and Recreation. 1977.
- Good, Carter Victor. Dictionary of Education. p. 681. New York : Mc.Graw Hill Book Company, Inc., 1973.
- Holmes, Pressley D., Jr. A.V. Communication Review. 8 : 54 ; July - August, 1960.
- Jacob, Pual I., Milton H. Maier and Lawrence M. Stolurow. A Guide to Evaluating Self Instruction Programs. Holt Rinehart Winston, Inc., 1966.
- Klein, George and Jeffrey Hockley. Television Teaching Techniques. Brisbane, Watson Furquson & Co., 1972.
- Koenig, Allen E. and Ruane B. Hill. "The Farther Vision," The University of Wisconsin Press. Wisconsin, 1967.
- Purdue University. "Close Circuit Television Instruction Media," In Research Television and Film. New York : McGraw - Hill, 1967.
- Schramm, Wilbur. The Research on Programmed Instruction : Annotation Bibliography. Washington D.C., U.S. Government Printing, 1966.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แสดงค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจําแนกของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตาราง แสดงค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ
วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ภาคทฤษฎี)

ข้อ	p	r	ข้อ	p	r
ตอนที่ 1			ตอนที่ 2		
1	.90	.27	20	.85	.21
2	.88	.29	21	.73	.34
3	.73	.10	22	.70	.16
4	.50	.30	23	.43	.22
5	.70	.34	24	.58	.32
6	.54	.27	25	.70	.39
7	.78	.18	26	.81	.47
8	.08	.20	27	.83	.46
9	.58	.46	28	.84	.22
10	.41	.18	29	.54	.33
11	.34	.13	30	.51	.25
12	.44	.17	31	.79	.44
13	.63	.16	32	.76	.36
14	.54	.17	33	.54	.40
15	.49	.30	34	.73	.33
16	.75	.32	35	.81	.45
17	.53	.45			
18	.79	.13			
19	.50	.34			
	.08 - .90	.10 - .46		.43 - .85	.16 - .47

ภาคผนวก ข

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

- รายนามผู้เชี่ยวชาญทางด้านรายการวิดิทัศน์
- รายนามผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์

ในการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของรายการวิดิทัศน์เพื่อนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้เรียนขอความร่วมมือในการทาวิจัย โดยเรียนเชิญผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีรายนามต่อไปนี้ตรวจสอบให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการผลิตรายการวิดิทัศน์แบบโปรแกรมกิจกรรมนาฏศิลป์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1. ศศ.อุทิศ อนุรักษ์ยาวชน
หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา
สถาบันราชภัฏฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. อาจารย์สุภาณี จันทนา
ภาควิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา
สถาบันราชภัฏฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา
3. อาจารย์โชค ต้นศิริ
ภาควิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา
สถาบันราชภัฏฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา

ในการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหากิจกรรมนาฏศิลป์และแบบทดสอบ
วัดผลการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ ได้เรียนขอความร่วมมือในการทาวิจัย โดยเรียนเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ
ดังมีรายนามต่อไปนี้ ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ

1. นางรัชณี วิเศษมงคล

ศึกษานิเทศก์ ระดับ 7 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา

2. นางกมลพัชร สีสวรรณ

ศึกษานิเทศก์ ระดับ 8 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา

3. นางเกสินี นันทวิสิทธิ์

ศึกษานิเทศก์ ระดับ 8 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสนามชัยเขต
จังหวัดฉะเชิงเทรา

ในการตรวจภาคปฏิบัติตามแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ ได้เรียนขอความ
ร่วมมือในการทาวิจัย โดยเรียนเชิญผู้ทรงคุณวุฒิดังมีรายนามต่อไปนี้เป็นผู้ตรวจภาคปฏิบัติ

1. นางอุษา วงศ์กลม

อาจารย์ 2 ระดับ 7

โรงเรียนวัดดอนทอง (สุวันฉะศรี ตันคิกุล ราษฎร์ศึกษาลัย)

สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา

2. นางทองม้วน เปียวิเศษ

อาจารย์ 2 ระดับ 7

โรงเรียนวัดดอนทอง (สุวันฉะศรี ตันคิกุล ราษฎร์ศึกษาลัย)

สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา

ภาคผนวก ค

ตัวอย่างบทวิพากษ์แบบโปรแกรมกิจกรรมนาฏศิลป์

- ตอนที่ 1 เรื่องท่าราเบียงตัน
- ตอนที่ 2 เรื่องการเคลื่อนไหวมือและเท้าตามจังหวะเพลง

บทวิดิทัศน์แบบโปรแกรมกิจกรรมนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
1	Caption วิดิทัศน์แบบโปรแกรม "กิจกรรมนาฏศิลป์"	ดนตรี - เฟดอิน ดนตรี - บรรเลง
2	Caption ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	ดนตรี - เฟดเอาท์
3	M.C.U. พิธีกรแนะนำวิธีเรียน	สวัสดีคะนักเรียน วิดิทัศน์แบบโปรแกรมนี้ สร้างขึ้นสำหรับให้นักเรียนสามารถเรียนได้ ด้วยตนเอง ทั้งแบบที่เรียนพร้อมกันเป็นกลุ่ม และเรียนเป็นรายบุคคลก็ได้คะ ก่อนที่เรา จะเริ่มเรียนกัน นักเรียนลองสำรวจดูซิคะ ว่านักเรียนมีความพร้อมที่จะเรียนหรือยัง อันดับแรกเรามาดูเรื่องสถานที่เรียนกันก่อน คะ
4	L.S. ห้องเรียนนาฏศิลป์ มีลักษณะ โลงไม้มีโต๊ะ - เก้าอี้	สถานที่เหมาะสมในการเรียนนาฏศิลป์ ควรเป็นห้องโล่ง ไม่มีสิ่งของวางเกะกะ ควรเป็นห้องที่จัดไว้เฉพาะการเรียน นาฏศิลป์และมีอุปกรณ์ประกอบ เช่น กระเจกเงาบานใหญ่ที่จะเป็นการดีคะ เพราะจะช่วยให้นักเรียนสะดวกในการ ฝึกปฏิบัติคะ

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
5	M.C.U. พิธีกรแนะนำวิธีเรียน	เมื่อเตรียมสถานที่เรียนพร้อมแล้ว อันดับต่อไปก็ต้องเตรียมเรื่องการแต่งกายของนักเรียนให้พร้อมที่จะเรียนค่ะ
6	M.L.S. นักเรียนที่แสดงเป็นตัวพระ สวมเสื้อนักเรียน นุ่งโจงกระเบน	การแต่งกายที่เหมาะสมของนักเรียนชายในการเรียนนาฏศิลป์ก็คือสวมเสื้อนักเรียนและนุ่งโจงกระเบน
7	M.L.S. นักเรียนที่แสดงเป็นตัวนาง สวมเสื้อนักเรียน นุ่งโจงกระเบน	สำหรับนักเรียนหญิง การแต่งกายให้สวมเสื้อนักเรียนและนุ่งโจงกระเบนเช่นเดียวกัน เพราะการนุ่งโจงกระเบนจะทำให้ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติได้สะดวกและสวยงามค่ะ
8	M.C.U. พิธีกรแนะนำวิธีเรียน	ตอนนี้ครูคิดว่านักเรียนพร้อมที่จะเรียนกันแล้วนะคะ สำหรับวิธีการเรียนนั้นไม่ยากเลยนะคะ คือครูขอให้นักเรียนฟัง ดู ทำความเข้าใจและฝึกปฏิบัติตาม เมื่อจบเนื้อหาแต่ละตอนก็จะมีคำถามถามง่าย ๆ กันค่ะ เมื่อนักเรียนพร้อมแล้วก็ขอเชิญพบกับรายการวิดิทัศน์แบบโปรแกรม "กิจกรรมนาฏศิลป์" ได้เลยค่ะ

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
9	Caption กิจกรรมนาฏศิลป์	ดนตรี - เพตอิน
10	Caption <u>ตอนที่ 1</u> ทำท่าเบื้องต้น	ดนตรี - บรรเลง
11	M.S. ครูนาฏศิลป์อธิบายให้ผู้เรียนฟัง	ดนตรี - เพตเอ้าท์ สวัสดีคะนักเรียน กิจกรรมนาฏศิลป์ที่นักเรียนจะได้เรียนในอันดับแรกก็คือท่าทำเบื้องต้นหรือที่เรียกกันว่านาฏยศัพท์เพื่อให้นักเรียนจะได้ฝึกปฏิบัติและนำไปใช้เป็นพื้นฐานของนาฏศิลป์ไทยต่อไปคะ
12	M.L.S. ครูนาฏศิลป์ยืนอยู่กับนักเรียน 2 คนที่แสดงเป็นตัวพระและตัวนาง	ในการเรียนวันนี้ นอกจากครูจะเป็นผู้อธิบายและท่าทำท่าเบื้องต้นให้นักเรียนดูเป็นตัวอย่างแล้ว ครูยังพานักเรียนที่มีความสามารถทางด้านนาฏศิลป์ จำนวน 2 คน มาแสดงท่าทำท่าเบื้องต้น เพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติตามคะ
13	M.S. นักเรียนที่แสดงเป็นตัวพระกำลังยืน	- สำหรับนักเรียนคนแรกนั้นจะจะทำท่าทำท่าเป็นตัวพระคะ เมื่อครูให้นักเรียนทำท่าทำท่า นักเรียนชายจะต้องทำท่าทำท่าตามเพื่อนคนนั้นคะ

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
14	M.S. นักเรียนที่แสดงเป็นตัวนางกำลังยืน	- ส่วนนักเรียนอีกคนหนึ่งจะทาทำเราเป็นตัวนาง เมื่อครูให้นักเรียนทาทำเรา นักเรียนหญิงขอให้ทาทำเราตามเพื่อนคนนั้นะคะ
15	M.L.S. ครูนาฏศิลป์ยืนอยู่กับนักเรียน 2 คน ที่แสดงเป็นตัวพระและตัวนาง	นักเรียนทั้งสองคนนี้จะแสดงทาทำเราให้นักเรียนดูท่าละ 2 ครั้ง และให้นักเรียนปฏิบัติตามอีก 3 ครั้ง อย่าลืมนะค่ะว่านักเรียนชายให้ทาทำเราโดยดูแบบจากนักเรียนที่แสดงทาทำเราเป็นตัวพระ ส่วนนักเรียนหญิงก็ทาทำเราโดยดูแบบจากนักเรียนที่แสดงทาทำเราเป็นตัวนางคะ
16	M.S. ครูนาฏศิลป์อธิบาย	เมื่อเข้าใจแล้วครูขอให้นักเรียนยืนขึ้นคะ ต่อไปเรามาเริ่มเรียนทาทำเราเบื้องต้นท่าแรกกันเลยนะค่ะ นั่นก็คือ "การจีบ" คะ
17	C.U. มือครูนาฏศิลป์ทาทำจีบ โดยเอานิ้วชี้กับนิ้วหัวแม่มือแตะกันไว้ให้ปลายนิ้วหัวแม่มือจรดกับข้อสุดท้ายของนิ้วชี้ ส่วนที่เหลืออีก 3 นิ้วเหยียดตรง แล้วกรีดออกไปเป็นเหมือนรูปพัด หักข้อมือเข้าหาลานชน	การจีบ คืออาการกรีดนิ้ว โดยเอานิ้วชี้กับนิ้วหัวแม่มือแตะกันไว้ โดยใช้นิ้วชี้กับนิ้วหัวแม่มือจรดกับข้อสุดท้ายของนิ้วชี้ ส่วนที่เหลืออีก 3 นิ้วเหยียดตรง แล้วกรีดออกไปเป็นเหมือนรูปพัด อย่าลืมนะค่ะ จะต้องหักข้อมือเข้าหาลานชนเสมออย่างนี้คะ

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
18	M.S. ครุฑศิลป์ ยกมือทั้งสองข้าง ทำท่าจิบพร้อมกัน 2 ครั้ง	ต่อไปนี่ครูทำท่าจิบให้นักเรียนดูพร้อมกัน ทั้งมือซ้ายและมือขวาเลยคะ หักข้อมือ เข้าหาลำแขนด้วยคะ ทำอย่างนั้นคะ นักเรียนดูอีกครั้งนะคะ ทำอย่างนั้นคะ
19	M.L.S. นักเรียน 2 คน ยกมือทั้งสองข้าง ทำท่าจิบพร้อมกัน 3 ครั้ง	ตัวพระและตัวนางจะทำท่าจิบเหมือนกันคะ ให้นักเรียนลองทำตามช้า ๆ นะคะ เตรียมตัวคะ จิบ 1 จิบ 2 จิบ 3
20	M.S. ครุฑศิลป์อธิบาย	เก่งมากคะนักเรียน ครูเชื่อว่านักเรียน ทำท่าจิบได้แล้ว แต่การจิบยังแบ่งออกได้ เป็นจิบหงายและจิบคว่ำคะ เรามาลองทำ จิบหงายกันก่อนนะคะ ทั้งสองมือเลยคะ
21	M.S. ครุฑศิลป์สาธิตการจิบหงาย 2 ครั้ง โดยมือทั้งสองทำท่าจิบ หงายท้องแขนหรือข้อมือขึ้นข้างบน ให้ปลายนิ้วที่กำลงทำลักษณะจิบขึ้น ข้างบนด้วย แล้วหักข้อมือเข้าหาลำแขน	การจิบหงาย คือการที่ผู้รำหงายท้องแขน หรือข้อมือขึ้นข้างบน ให้ปลายนิ้วที่กำลงทำ ลักษณะจิบขึ้นข้างบนด้วยคะ และที่สำคัญ ก็คือนักเรียนจะต้องหักข้อมือเข้าหาลำแขน ด้วย ทำอย่างนั้นคะ นักเรียนลองดูอีกครั้งนะคะ

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
22	M.L.S. นักเรียน 2 คน ทำท่าจับหงาย 3 ครั้ง โดยมือทั้งสองท่าทำจับเหยียดแขนดึง หงายท้องแขนและให้ปลายนิ้วที่กำลงทำ ลักษณะจับชันข้างบน หักข้อมือเข้าหา ลานแขน	การจับหงายของตัวพระและตัวนาง ทำเหมือนกันเลยคะ ให้นักเรียนฝึกท่าทำ จับหงายตามช้า ๆ นะคะ เตรียมตัวคะ จับหงาย 1 จับหงาย 2 จับหงาย 3
23	M.S. นักเรียนตัวพระและตัวนางท่าทำจับหงาย - FREEZE ภาพ 20 วินาที	นี่คือท่าจับหงายคะ - คนตรี
24	M.S. ครูนาฏศิลป์สาธิตการจับคว่ำ 2 ครั้ง โดยมือทั้งสองท่าทำจับ, พลิกคว่ำ ท้องแขน โดยให้ปลายนิ้วที่จับชันข้างล่างเหยียดแขนดึงหักข้อมือเข้าหา ลานแขน	การจับอีกลักษณะหนึ่งก็คือการ จับคว่ำคะ ซึ่งเราต้องพลิกคว่ำท้องแขน โดยให้ปลายนิ้วชันข้างล่างกลับกันกับ จับหงายเท่านั้นเองคะ แต่ที่ลืมไม่ได้ก็คือ นักเรียนต้องหักข้อมือ เข้าหา ลานแขนด้วยคะ จับคว่ำท่าอย่างนี้นะคะ นักเรียนดูอีกครั้งนะคะ ท่าอย่างนี้คะ
25	M.L.S. นักเรียน 2 คน ทำท่าจับคว่ำ 3 ครั้ง โดยมือทั้งสองท่าทำจับพลิกคว่ำท้องแขน โดยให้ปลายนิ้วที่จับชันข้างล่างเหยียดแขนดึง หักข้อมือเข้าหา ลานแขน	เอาละคะ นักเรียนลองท่าทำ จับคว่ำ 3 ครั้งนะคะ เตรียมตัวคะ จับคว่ำ 1 จับคว่ำ 2 จับคว่ำ 3 สังเกตดูให้ดีนะคะ ต้องหักข้อมือเข้าหา ลานแขนทุกครั้ง

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
26	M.S. นักเรียนตัวพระและตัวนางทำท่าทำจีบคว่ำ - FREEZE ภาพ 20 วินาที	นี่คือท่าทำจีบคว่ำค่ะ - คนตรี
27	M.S. ครูนาฏศิลป์อธิบาย	ตอนนี้ นักเรียนก็ทำท่าทำจีบหงายและ จีบคว่ำเป็นกันแล้ว ต่อไปครูจะให้ นักเรียน ได้ฟังเพลงสนุก ๆ สัก 1 เพลง นั่นก็คือ "เพลงจีบ" ขอเชิญรับฟังได้เลยค่ะ
28	Caption <u>เพลงจีบ</u> - จีบเอ๋ยใช้นิ้วชี้จรดที่หัวแม่มือ - สามนิ้วที่เหลือนั้นหรือ เพียดให้ตึงถึง เรียกว่าจีบ - จีบหงาย หงายมือขึ้น หักข้อมือเข้าหา ลำแขน - เพียดตรงให้แขนแอ่น จีบพอดีขึ้น ข้างบน - จีบคว่ำ คว่ำมือจีบ บรรจงจีบอย่าสับสน - ข้อแรกของนิ้วชี้ตน จรดตอนบน หัวแม่มือเอ๋ย	ดนตรี - เฟคอิน - จีบเอ๋ยใช้นิ้วชี้จรดที่หัวแม่มือ - สามนิ้วที่เหลือนั้นหรือ เพียดให้ตึงถึง เรียกว่าจีบ - จีบหงาย หงายมือขึ้น หักข้อมือเข้าหา ลำแขน - เพียดตรงให้แขนแอ่น จีบพอดีขึ้น ข้างบน - จีบคว่ำ คว่ำมือจีบ บรรจงจีบอย่าสับสน - ข้อแรกของนิ้วชี้ตน จรดตอนบน หัวแม่มือเอ๋ย ดนตรี - เฟคเอาท์

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
29	M.S. ครูนาฏศิลป์อธิบาย	ตอนนี้จะทำท่าประกอบเพลงจيبให้ ดู 1 เที้ยว แล้วต่อไปจะให้นักเรียนทำตาม นะคะ นักเรียนดูแล้วจะร้องเพลงตามไป ด้วยก็ได้ค่ะ
30	M.L.S. นักเรียน 2 คน ยืนทำท่าประกอบ เพลงจيب โดยยกมือทั้งสองขึ้น แล้วทำ ท่าทางตามเนื้อเพลง	ดนตรี - เพดอิน - จิบเอ๋ยให้น้ำจืดจืดที่หัวแม่มือ - สามนิ้วที่เหลือนั้นหรือ เขยิบคให้ตึง ถึงเรียกว่า จิบ - จิบหงาย หงายมือขึ้น หักข้อมือเข้าหา ลำแขน - เขยิบคตรงให้แขนแอ่น จิบพอดซี่ขึ้น ข้างบน - จิบคว่ำ คว่ำมือจิบ บรรจงจิบอย่าสับสน - ข้อแรกของนิ้วชี้ตน จรดตอนบนหัวแม่มือ เอ๋ย ดนตรี - เพดเอาท์
31	M.L.S. นักเรียน 2 คน ยืนทำท่าประกอบ เพลงจิบ โดยยกมือทั้งสองขึ้น แล้วทำ ท่าทางตามเนื้อเพลง	ต่อไปนี้นักเรียนร้องเพลงจิบ และทำท่าประกอบไปด้วยนะคะ เตรียมตัว ค่ะ ดนตรี - เพดอิน - จิบเอ๋ยให้น้ำจืดจืดที่หัวแม่มือ - สามนิ้วที่เหลือนั้นหรือ เขยิบคให้ตึง ถึงเรียกว่าจิบ

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
		- จีบหงาย หงายมือขึ้น หักข้อมือเข้าหา ถ้านชน - เหยียดตรงให้ชนแอ่น จีบพอดีขึ้น ข้างบน - จีบคว่ำ คว่ำมือจีบ บรรจงจิบอย่าสับสน - ข้อแรกของนิ้วชี้ต้น จรดตอนบนหัวนมมือ เอย - ดนตรี - เฟดเอาท์
32	Caption ฝึกปฏิบัติ	ให้นักเรียนทำท่าจีบหงายและจีบคว่ำ อย่างละ 3 ครั้ง เตรียมพร้อมนะคะ จีบหงายก่อนคะ เริ่ม จีบหงาย 1 จีบหงาย 2 จีบหงาย 3 ต่อไปจีบคว่ำคะ จีบคว่ำ 1 จีบคว่ำ 2 จีบคว่ำ 3 ดูตัวอย่างนะคะว่านักเรียนถูกต้องหรือไม่
33	M.L.S. นักเรียน 2 คน ยืนทำท่าจีบหงายช้า ๆ ตามจังหวะนับ 3 ครั้ง และท่าทำจิบ คว่ำช้า ๆ ตามจังหวะนับอีก 3 ครั้ง	จีบหงายท่าอย่างนี้คะ จีบหงาย 1 จีบหงาย 2 จีบหงาย 3 ส่วนจีบคว่ำท่า อย่างนั้นะคะ จีบคว่ำ 1 จีบคว่ำ 2 จีบคว่ำ 3

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
34	M.S. ครูนาฏศิลป์อธิบาย และยกมือทั้งสอง แสดงท่าตั้งวง โดยทอดลําแขนให้โค้ง พองาม นิ้วมืองตั้งขึ้นทั้ง 5 นิ้ว แต่นิ้ว หัวแม่มือหักเข้าหาฝ่ามือเล็กน้อย หักข้อมือเข้าหาลําแขน	ตอนนี้นักเรียนรู้วิธีการจับดีแล้ว ต่อไปครูจะสอนให้นักเรียนรู้จักการตั้งวง คอยดูนะค่ะ การตั้งวงเป็นท่าของมือที่ตั้งขึ้น ทั้งห้านิ้ว แต่นิ้วหัวแม่มือหักเข้าหาฝ่ามือ เล็กน้อย ส่วนข้อมือหักเข้าหาลําแขนให้มาก และทอดลําแขนให้โค้งพองาม การตั้งวง ของตัวพระกับตัวนางจะท่าไม่เหมือนกัน นักเรียนชายให้ตั้งใจดูผู้สาธิตเป็นตัวพระ นะค่ะ ส่วนนักเรียนหญิงให้ตั้งใจดูผู้สาธิต เป็นตัวนางให้ดีนะค่ะ ไม่ยากเลย
35	M.S. นักเรียนตัวพระทําท่าตั้งวงบน โดยยก แขนขวาขึ้น งอแขนให้ได้ส่วนโค้ง โดยให้ลําแขนออกไปข้างลำตัว ตั้งมือแบ ขึ้นทั้งสี่นิ้ว โดยปลายนิ้วทั้ง 4 หันเข้าหา แง่ศีรษะ หันฝ่ามือออก นิ้วหัวแม่มือ งอเข้าหาฝ่ามือเล็กน้อย พร้อมทั้งหัก ข้อมือเข้าหาลําแขน ส่วนมือซ้ายทําท่า จีบหงายระดับเอว	ลักษณะแรกของการตั้งวงคือ การตั้ง วงบน การตั้งวงบนของตัวพระให้ยกแขนใด แขนหนึ่งขึ้นแล้วงอแขนให้ได้ส่วนโค้ง โดยให้ลําแขนออกไปข้างลำตัว ตั้งมือแบขึ้น ทั้งสี่นิ้ว ให้ปลายนิ้วทั้งสี่หันเข้าหาแง่ศีรษะ หันฝ่ามือออก นิ้วหัวแม่มืองอเข้าหาฝ่ามือ เล็กน้อย พร้อมทั้งหักข้อมือเข้าหาลําแขน หากเรายกมือขวาขึ้น มืออีกข้างหนึ่งนั่นก็คือ มือซ้ายจะทําท่าจีบหงายระดับเอว นักเรียนจำไว้ให้ดีนะค่ะว่าตัวพระจะ ยกมือสูงระดับแง่ศีรษะ แ่งศีรษะก็คือส่วนที่ เหนือจากหูขึ้นไปตรงขมับค่ะ

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
36	M.S. นักเรียนตัวนางททำต้งวงบน โดยยกแขนขวาขึ้นททำเหมือนตัวพระ แต่ให้ปลายนิ้วหันเข้าหาปลายคิ้ว ส่วนมือซ้ายททำจีบหงายระดับเอว	การต้งวงบนของตัวนางคล้ายกับการต้งวงบนของตัวพระ ต่างกันที่ตัวนางนั้นจะยกมือสูงระดับหางคิ้วคะ คอยดูนะคะ
37	M.L.S. นักเรียน 2 คน ททำต้งวงบน 2 ครั้ง โดยนักเรียนตัวพระยกมือขวาต้งวงสูงระดับแง่ศีรษะ มือซ้ายททำจีบหงายระดับเอว ส่วนนักเรียนตัวนางยกมือขวาต้งวงสูงระดับหางคิ้ว มือซ้ายททำจีบหงายระดับเอว	นักเรียนดูให้ดิ้นะคะว่าตัวพระยกมือสูงระดับแง่ศีรษะ ส่วนตัวนางสูงระดับหางคิ้วคะ เห็นไหมคะ - ดูอีกครั้งหนึ่งคะ - สังเกตดูให้ดิ้นะคะ
38	M.L.S. นักเรียนตัวพระและตัวนางททำต้งวงบน - FREEZE ภาพ 20 วินาที	นี่คือต้งวงบนนะคะ - ดนตรี
39	M.L.S. นักเรียนสองคน ททำต้งวงบนของตัวพระ และตัวนาง พร้อมกัน 3 ครั้ง โดยเมื่อบอก "เตรียมตัว" ให้นักเรียนยืนตรงเมื่อบอก "ททำ" นักเรียนก็ยกมือททำต้งวงบน	- นักเรียนลองฝึกททำต้งวงบนสัก 3 ครั้ง - นะคะ เตรียมตัวคะ - ต้งวงบน 1 - ต้งวงบน 2 - ต้งวงบน 3

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
40	M.L.S. นักเรียนสองคนยืนท่าทำตั้งวงล่างโดย ก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้าเล็กน้อย มือทั้งสองแบขึ้น นิ้วทั้งสี่อยู่ระดับชายพก หรือหัวเข็มขัด นิ้วหัวแม่มืออเข้าหา ฝ่ามือเล็กน้อย หักมือเข้าหาลำแขน ท่าแขนทั้งสองให้โค้งพองาม	อีกลักษณะหนึ่งของการตั้งวงก็คือ การตั้งวงล่าง ให้นักเรียนก้าวเท้าซ้ายไป ข้างหน้าเล็กน้อยนะคะ มือทั้งสองแบขึ้น โดยให้นิ้วทั้งสี่อยู่ระดับชายพกหรือหัวเข็มขัด ส่วนนิ้วหัวแม่มืออเข้าหาฝ่ามือเล็กน้อย หักมือเข้าหาลำแขน ตัวพระต้องกันวง ออกไปด้วย
41	M.S. นักเรียนตัวพระท่าทำตั้งวงล่าง โดยให้ วงแขนเป็นช่อง	การตั้งวงล่างของตัวพระต้องดันส่วนโค้ง ของวงออกจากลำตัว ทำให้วงแขนเป็นช่อง ระหว่างข้อพับแขนกับเกลียวขางหรือที่ เรียกว่า "ต้องกันวง" ส่วนของวงจะกว้าง กว่าตัวนางค่ะ
42	M.S. นักเรียนตัวนางท่าทำตั้งวงล่าง โดยให้ส่วนโค้งของวงแขนห่างจากลำตัว เล็กน้อย	ส่วนการตั้งวงล่างของตัวนางนั้น ส่วนโค้ง ของวงแขนจะห่างจากลำตัวเพียงเล็กน้อย ค่ะ
43	M.L.S. นักเรียนสองคนท่าทำตั้งวงล่าง	นักเรียนคู่ให้ตีกี๊ครั้งนะคะ นักเรียนชาย ดูตัวพระ ส่วนนักเรียนหญิงดูตัวนางค่ะ ตั้งวงล่างทำอย่างนั้นะคะ

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
44	M.S. นักเรียนตัวพระและตัวนางทาทำ ตั้งวงล่าง - FREEZE ภาพ 20 วินาที	นี่คือทำตั้งวงล่างค่ะ - คนตรี
45	M.L.S. นักเรียนสองคนทาทำตั้งวงล่างของ ตัวพระและตัวนาง พร้อมกัน 3 ครั้ง โดยเมื่อบอก "เตรียมตัว" ให้ยืนตรง และเมื่อบอก "ท่า" ให้ก้าวเท้าซ้ายไป ข้างหน้าเล็กน้อย พร้อมกับทาทำตั้งวง ล่าง	ต่อไปนี่ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตามตัวอย่าง 3 ครั้งนะคะ เตรียมตัวค่ะ ตั้งวงล่าง 1 ตั้งวงล่าง 2 ตั้งวงล่าง 3 - สังเกตดูให้ดีนะคะตัวนางและตัวพระ
46	M.S. ครูนาฏศิลป์อธิบาย	เก่งมากค่ะ นักเรียนที่นักเรียนทาทำตั้งวง ถูกต้องแล้ววันนี้ครูมีเพลง "ตั้งวง" มาฝาก ค่ะ นักเรียนจะยกมือทาทำทางประกอบ ไปด้วยก็ได้นะคะ เราไปฟังเพลงกันเลยคะ
47	Caption <u>เพลงตั้งวง</u> - เขยیدنัวมือเราทั้งห้าออกไป - ไปซิเร็วไว ให้ชิดกัน - หักนิ้วหัวแม่มือนิ้วเดียวลงพลัน - ให้นิ้วนั้นหันเข้าหา ฝ่ามือเอย	คนตรี - เพดอิน เขยیدنัวมือเราทั้งห้าออกไป ไปซิเร็วไว ให้ชิดกัน หักนิ้วหัวแม่มือนิ้วเดียว ลงพลัน ให้นิ้วนั้นหันเข้าหา ฝ่ามือเอย (2 จบ) คนตรี - เพดเอ้าท์

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
48	Caption ฝึกปฏิบัติ	หลังจากที่นักเรียนได้เรียนการตั้งวงไปแล้ว เรามาลองทดสอบตัวเองดูจะเห็นว่านักเรียน ทำได้หรือไม่ ครูขอให้นักเรียนทำทำตั้งวงบน 3 ครั้ง นะกะ เตรียมตัวนะกะ ตั้งวงบน 1 ตั้งวงบน 2 ตั้งวงบน 3 ต่อไปให้นักเรียนทำทำตั้งวงล่าง 3 ครั้งจะ เตรียมตัวนะกะ ตั้งวงล่าง 1 ตั้งวงล่าง 2 ตั้งวงล่าง 3
49	M.L.S. นักเรียน 2 คน แสดงทำตั้งวงบนของ ตัวพระและตัวนาง พร้อมกัน 3 ครั้ง และแสดงทำตั้งวงล่างของตัวพระและ ตัวนางพร้อมกันอีก 3 ครั้ง	ลองเปรียบเทียบดูจะเห็นว่านักเรียนทำถูก หรือไม่ ตั้งวงบนทำอย่างนั้นกะ ตั้งวงบน 1 ตั้งวงบน 2 ตั้งวงบน 3 ส่วนตั้งวงล่าง ทำอย่างนั้นกะ ตั้งวงล่าง 1 ตั้งวงล่าง 2 ตั้งวงล่าง 3
50	M.S. ครูนาฏศิลป์อธิบาย	เก่งมากค่ะที่นักเรียนสามารถทำทำจับและ ตั้งวงได้แล้ว ต่อไปครูจะได้ให้นักเรียนได้ รู้จักทำรำเบื้องต้นอีกท่าหนึ่ง นั่นก็คือ การยกเท้าคะ การยกเท้าเป็นท่าต่อเนื่อง จากท่าประเท้า นักเรียนลองสังเกตการ ยกเท้าของนาฏศิลป์ให้ดูนะคะ

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
51	C.U. เท้า โดยยกเท้าซ้ายขึ้น หักปลายนิ้วให้เชิด และหักข้อเท้าเข้าหาลำขา (ทำ 2 ครั้ง)	การยกเท้าต้องหักปลายนิ้วให้เชิดขึ้นและ หักข้อเท้าเข้าหาลำขา อย่างนี้คะ ดูอีกครั้งนะคะ ทำอย่างนี้คะ
52	M.S. ครูนาฏศิลป์อธิบาย	ทำการยกเท้าในการเรียนนาฏศิลป์แบ่ง ออกได้เป็น 2 ลักษณะนะคะ นั่นก็คือ การยกเท้าหน้าและการยกเท้าข้างคะ อันดับแรกนี้ครูจะแนะนำให้นักเรียนรู้วิธีการ ยกเท้าหน้าก่อนนะคะ
53	M.L.S. นักเรียนตัวพระทำท่ายกเท้าหน้าโดยการ ยกเท้าซ้ายขึ้น ก้นเข่าออกไปด้านข้าง ส่งลำขาที่ยกไปข้างหน้า หักข้อเท้าเชิด ปลายเท้าตั้งขึ้น หักข้อเท้าเข้าหาลำขา ส่วนเท้าขวาที่ยืนอยู่ให้งอเข่าลง เท้าที่ ยกจะอยู่ระดับถึงกลางหน้าแข้งเท้าที่ยืน	ทำการยกเท้าหน้าของตัวพระจะยกเท้า ซ้ายหรือเท้าขวาก่อนก็ได้ แต่เท้าที่ยกจะ ต้อง "ก้นเข่า" คือเอาเข่าไปข้าง ๆ และส่งลำขาที่ยกไปข้างหน้า หักข้อเท้า เชิดปลายเท้าขึ้น หักข้อเท้าเข้าหาลำขา ส่วนเท้าที่ยืนอยู่ให้งอเข่าลงด้วยนะคะ เท้าที่ยกจะอยู่ระดับถึงกลางหน้าแข้ง ของที่ยืน คอยดูนะคะ

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
54	M.L.S. นักเรียนตัวนางทาท่ายกเท้าหน้า โดยยกเท้าซ้ายขึ้น ให้ปลายเท้ามุ่งตรงไปข้างหน้า เชิดปลายเท้าขึ้น หักข้อเท้าเข้าหาลำขา ส่งลำขาส่วนล่างไปข้างหน้าเล็กน้อย ระดับสันเท้าที่ยกสูงจากพื้นเล็กน้อย เท้าที่ยืนให้งอเข่า	ส่วนการยกเท้าหน้าของตัวนางนั้นไม่ต้องกันเข่าออกไปข้างเหมือนตัวพระนะคะ แต่ให้ยกเท้าให้ปลายเท้ามุ่งตรงไปข้างหน้า เชิดปลายเท้าขึ้น หักข้อเท้าเข้าหาลำขา ส่งลำขาส่วนล่างไปข้างหน้าเล็กน้อย ระดับสันเท้าที่ยกต่ำกว่าเข่าของขาข้างที่ยืนและต่ำกว่าตัวพระเล็กน้อย เท้าที่ยืนต้องงอเข่าคอยดูนะคะ
55	M.L.S. นักเรียนตัวพระและตัวนางทาท่ายกเท้าหน้าพร้อมกัน 1 ครั้ง	ให้นักเรียนสังเกตท่ายกเท้าหน้าของตัวพระและตัวนางอีกครั้งนะคะ เริ่มค่ะ
56	M.S. นักเรียนตัวพระและตัวนางทาท่ายกเท้าหน้า - FREEZE ภาพ 20 วินาที	นี่คือท่ายกเท้าหน้าค่ะ - ดนตรี

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
57	M.L.S. นักเรียนตัวพระและตัวนาง ทาท่ายก เท้าหน้า 3 ครั้ง โดยเมื่อบอก "เตรียมตัว" ให้ยืนตรงมือทั้งสอง เท้าสะเอว เมื่อบอก "ท่า" ให้ยก เท้าซ้าย ทาท่ายกเท้าหน้าพร้อมกัน แล้วกลับมาอยู่ในท่ายืนตรงมือทั้งสอง เท้าสะเอว เตรียมท่าครั้งต่อไป	ต่อไปนี้จะให้นักเรียนทาท่ายกเท้าหน้า 3 ครั้ง เมื่อครูบอกเตรียมตัว ให้นักเรียน ยืนตรงมือทั้งสองเท้าสะเอว เมื่อครูสั่ง "ท่า" นักเรียนก็ปฏิบัติเลยคะ เตรียมตัวคะ ยกเท้าหน้า 1 ยกเท้าหน้า 2 ยกเท้าหน้า 3
58	M.S. ครูนาฏศิลป์อธิบาย	การยกเท้าอีกลักษณะหนึ่งของนาฏศิลป์ไทย ก็คือการยกเท้าข้าง เรามาดูท่าการยกเท้า ข้างของตัวพระกันก่อนนะคะ
59	M.L.S. นักเรียนที่แสดงเป็นตัวพระ ทาท่ายก เท้าข้างโดยยกเท้าซ้ายขึ้นแล้วกันเข่า ออกไปข้าง ๆ โดยหันปลายเข่าอยู่ ข้าง ๆ ตัว ชักสั้นเท้าเข้าหาขาข้างที่ยืนรับ น้ำหนักและเท้าที่ยกไปข้างตัว ห่างจากกึ่งกลางหน้าแข้งประมาณ หนึ่งคืบ เข็ดปลายเท้าขึ้น ขาขวางอเข่า เล็กน้อย	การยกเท้าข้างของตัวพระคล้ายกับ ยกเท้าหน้า แต่การยกเท้าข้างจะต้องกัน เข่าไปข้าง ๆ โดยหันปลายเข่าอยู่ข้าง ๆ ตัวนะคะ แล้วชักสั้นเท้าเข้าหาขาข้างที่ยืนรับ น้ำหนัก เท้าที่ยกไปข้างตัวห่างจากกึ่งกลาง หน้าแข้งประมาณหนึ่งคืบคะ เข็ดปลายเท้า ขึ้นอย่างนี้คะ ขาข้างที่ยืนงอเข่าเล็กน้อย คุณะคะการยกเท้าข้างของตัวพระ ท่าอย่างนี้คะ

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
60	M.L.S. นักเรียนที่แสดงเป็นตัวนาง ทำท่ายกเท้าข้างโดยยกขาซ้ายให้ส้นเท้าชิดกึ่งกลางน่องของขาขวา ขาขวาย่อเข้าพองาม	ส่วนตัวนางไม่มียกข้างแบบตัวพระ มีแต่ยกขาให้ส้นเท้ามาชิดกึ่งกลางน่องของขาข้างที่ยืน ขาข้างที่ยืนงอเข้าด้วยนะคะ การยกเท้าของตัวนางแบบนี้เราเรียกกันว่า "เดี่ยว" ค่ะ
61	M.L.S. นักเรียน 2 คน ยืนทำท่ายกเท้าข้างของตัวพระและตัวนางพร้อมกัน 2 ครั้ง	การยกเท้าแบบนี้ตัวพระจะเรียกว่ายกเท้าข้าง ส่วนตัวนางจะเรียกว่า "เดี่ยว" ค่ะ คอยดูนะค่ะ นักเรียนดูอีกครั้งค่ะ
62	M.S. นักเรียนตัวพระและตัวนางทำท่ายกเท้าหน้า - FREEZE ภาพ 20 วินาที	นี่คือท่ายกเท้าหน้าค่ะ - ดนตรี
63	M.L.S. นักเรียน 2 คน ยืนทำท่ายกเท้าข้างของตัวพระและตัวนางพร้อมกันซ้ำ ๆ 3 ครั้ง เมื่อบอกเตรียมตัวให้ยืนตรง เมื่อบอกท่าก็ให้ทำท่ายกเท้าข้างพร้อมกัน แล้วกลับมาอยู่ในท่ายืนตรงเตรียมท่าครั้งต่อไป	ต่อไปนี้นักเรียนทำตามตัวอย่างซ้ำ ๆ 3 ครั้งนะค่ะ เมื่อบอกเตรียมตัวให้นักเรียนยืนตรงและเมื่อบอกท่านักเรียนก็ทำตามตัวอย่างเลยค่ะ เข้าใจนะค่ะ เตรียมตัวค่ะ ยกเท้าข้าง 1 ยกเท้าข้าง 2 ยกเท้าข้าง 3

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
64	Caption ฝึกปฏิบัติ	ช่วงนี้ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ โดยไม่ต้องดูตัวอย่างนะคะ โดยครูจะให้นักเรียนทำท่ายก เท้าหน้า 3 ครั้งนะคะ เตรียมตัวคะ ยกเท้าหน้า 1 ยกเท้าหน้า 2 ยกเท้าหน้า 3
65	M.L.S. นักเรียนตัวพระและตัวนางทำท่ายก เท้าหน้าพร้อมกัน 3 ครั้ง	เก่งมากคะ ทำการยกเท้าหน้าต้องทำ อย่างนี้นะคะ ยกเท้าหน้า 1 ยกเท้าหน้า 2 ยกเท้าหน้า 3
66	Caption ฝึกปฏิบัติ	ต่อไปครูขอให้ให้นักเรียนทำท่ายกเท้าข้าง โดยไม่ต้องดูตัวอย่างสัก 3 ครั้งนะคะ เตรียมตัวคะ ยืนตรงนะคะ เมื่อพร้อมแล้ว ทำได้เลยคะ ยกเท้าข้าง 1 ยกเท้าข้าง 2 ยกเท้าข้าง 3
67	M.L.S. นักเรียนตัวพระและตัวนางยืนท่าทำ ยกเท้าข้างพร้อมกัน 3 ครั้ง โดยเมื่อ บอก "เตรียมตัว" ก็อยู่ในท่ายืนตรง เมื่อบอก "ท่า" นักเรียนก็ทำท่ายกเท้า ข้างแล้วกลับมาอยู่ในท่ายืนตรง เตรียมท่าครั้งต่อไป	คะ การยกเท้าข้าง ต้องทำอย่างนี้ เตรียมตัวยกเท้าข้าง 1 ยกเท้าข้าง 2 ยกเท้าข้าง 3 อย่าลืมนะคะว่า การยกเท้า แบบนี้ของตัวพระ เราเรียกว่าการยกเท้า ข้าง ส่วนการยกเท้าของตัวนาง เราจะ เรียกว่า "เดี่ยว" คะ

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
68	M.S. ครูนาฏศิลป์อธิบาย	ทำท่าเบื้องต้นที่จะเรียนต่อไปก็คือก้าวเท้า คะ การก้าวเท้าแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ ก้าวหน้า ก้าวข้าง และก้าวเท้าไขว้ เรามาดูการก้าวเท้าลักษณะแรกกันก่อน นะคะ
69	M.L.S. ครูนาฏศิลป์สาธิตการก้าวหน้า โดยใช้ เท้าซ้ายก้าวไปข้างหน้า	การก้าวเท้าลักษณะแรกคือ ก้าวหน้าเป็นการก้าวเท้าข้างใดข้างหนึ่ง ตามท่าที่กำหนด โดยใช้ปลายเท้าเฉียง ด้านข้างตัวพองามนะคะ
70	C.U. เท้าทั้งสองของครูนาฏศิลป์ โดยใช้เท้าซ้ายก้าวไปข้างหน้า เท้าขวา อยู่หลัง โดยให้นิ้วหัวแม่เท้าตรงกับ สันเท้าหน้าเท้าขวาแสดงการวางเท้า แบบเต็มและแบบเปิดสันเท้า	ให้นักศึกษามาดูท่าหน้าข้างที่ก้าวลง ส่วนเท้าหลังให้ปลายนิ้วหัวแม่เท้าตรงกับ สันเท้าหน้า เท้าหลังอาจวางเต็มหรือเปิด สันเท้าก็ได้คะ แล้วจะระยะที่ก้าวให้กว้าง พองามนะคะ ท่านแบบนี้คะ
71	M.L.S. นักเรียนตัวพระทำท่าก้าวหน้า โดยก้าว เท้าขวาไปข้างหน้า ให้ปลายเท้าเฉียง ไปด้านข้างตัวพองาม ให้นักตัวลงที่ เท้าขวา เท้าซ้ายก้าวออกให้ ปลายนิ้วหัวแม่เท้าตรงกับสันเท้าหน้า เท้าวางเต็ม	การก้าวหน้าของตัวพระนั้น จะก้าว เท้าหน้าหนัก ส่วนเท้าหลังต้องกันเข้า ออกไปด้วยคะ ดังนั้นการก้าวหน้าของ ตัวพระจะทำอย่างนี้นะคะ

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
72	M.L.S. นักเรียนตัวนางททำก๊วหน้า โดยการก๊วเท้าขวาไปข้างหน้า ให้ปลายเท้าเฉียงไปด้านข้างตัวพองาม น้าหนักตัวลงที่เท้าขวา เท้าซ้ายให้ย่อตามเท้าขวา แล้วยืนด้วยเท้าและ เปิดส้นเท้าขึ้น	การก๊วหน้าของตัวนางนั้นจะก๊วเท้าหน้าหนัก เท้าหลังย่อตามเท้าหน้าด้วยนะคะ เท้าหลังจะยืนด้วยเท้าและ เปิดส้นเท้าขึ้น ดังนั้นการก๊วหน้าของตัวนางจะทำอย่างนี้นะคะ
73	M.L.S. นักเรียน 2 คน ททำก๊วหน้าพร้อมกัน 3 ครั้ง โดยเมื่อบอก "เตรียมตัว" ให้ยืนในท่ายืนตรง เมื่อบอก "ก๊วหน้า" ให้ททำก๊วหน้าพร้อมกันและกลับมาอยู่ในท่ายืนตรงเพื่อเตรียมทอีกครั้งต่อไป	ต่อไปนี้จะให้นักเรียนททำก๊วหน้าพร้อมกับตัวอย่าง 3 ครั้ง เมื่อบอก "เตรียมตัว" ให้นักเรียนยืนตรง และเมื่อครูบอกว่า "ก๊วหน้า" นักเรียนก็ททำก๊วหน้า แล้วกลับมาอยู่ในท่ายืนตรงเพื่อเตรียมทอีกครั้งต่อไปคะ พร้อมแล้วเตรียมตัวคะ ก๊วหน้า 1 ก๊วหน้า 2 ก๊วหน้า 3
74	M.S. ครูนาฏศิลป์สาธิตการก๊วข้าง C.U. เท้า แสดงการก๊วข้างทั้งก๊วไปทางซ้ายและทางขวาโดยให้ส้นเท้าที่ก๊วเอียงกับหัวแม่เท้าของเท้าหลังที่วางรับน้ำหนัก และห่างกันประมาณคืบเศษ น้าหนักตัวจะหนักไปตามเท้าที่ก๊ว	การก๊วเท้าลักษณะที่สองคือการก๊วข้างคะ ก๊วข้าง คือการวางเท้าข้างใดข้างหนึ่งไปข้างซ้ายหรือขวาตามที่กำหนด ส้นเท้าที่ก๊วให้เอียงกันกับหัวแม่เท้าของเท้าหลังที่วางรับน้ำหนักและให้ส้นเท้าที่ก๊วเอียงกับปลายหัวแม่เท้าหลังประมาณคืบเศษ หรือก๊วให้พองาม ส่วนน้าหนักตัวจะหนักไปตามเท้าที่ก๊วนะคะ

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
75	M.L.S. นักเรียนตัวพระทำท่าก้าวข้าง โดยให้เท้าขวาอยู่ด้านหน้า เท้าซ้ายอยู่หลัง จะวางเต็มเท้า กันขาออกให้ได้เหลื่อมสวยงาม	ในการก้าวข้างของตัวพระ เท้าที่อยู่หลังจะวางเต็มเท้าและกันขาออกให้ได้เหลื่อมอย่างนี้คะ
76	M.L.S. นักเรียนตัวนางทำท่าก้าวข้าง โดยให้เท้าขวาอยู่ด้านหน้า เท้าซ้ายอยู่หลัง ต้องหลบเข้าตามเท้าหน้าและย่อเข้าด้วย C.U. เท้าตัวนาง ให้เห็นขาซ้ายขนานกับพื้น เปิดส้นเท้า และยืนด้วยจุมกเท้า	ส่วนตัวนางจะก้าวเท้าหน้าไปข้างลำตัว ส่วนเท้าหลังหลบเข้าตามเท้าหน้าพร้อมที่ย่อเข้า แล้วทอดขาหลังไปตามทางที่ก้าว - ให้ลำขาหลังขนานกับพื้น เปิดส้นเท้าหลังขึ้น ยืนเท้าหลังด้วยจุมกเท้าคะ
77	M.L.S. นักเรียน 2 คน สาธิตการก้าวข้าง 3 ครั้ง โดยเมื่อบอก "เตรียมตัว" ให้อยู่ในท่ายืนตรง เมื่อบอก "ก้าวข้าง" ให้ทำท่าก้าวข้างพร้อมกันและกลับมาอยู่ในท่ายืนตรงเพื่อเตรียมท่าครั้งต่อไป	เอาละคะ ต่อไปนี้ให้นักเรียนยืนตรง และเตรียมตัวทำท่าก้าวข้างตามตัวอย่าง 3 ครั้ง นะคะ เตรียมตัวคะ ก้าวข้าง หนึ่ง ก้าวข้าง สอง ก้าวข้าง สาม

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
78	M.S. ครูนาฏศิลป์อธิบายและสาธิตการก้าวเท้าไขว้ โดยก้าวเท้าขวาไขว้ไปข้างหน้า เท้าซ้ายอยู่ข้างหลังให้เปิดสันเท้า	เก่งมากคะนักเรียน ที่นักเรียนทำท่าก้าวเท้าได้ 2 ลักษณะแล้ว แต่การก้าวเท้าของนาฏศิลป์ยังมีอีกลักษณะหนึ่ง นั่นก็คือ "ก้าวเท้าไขว้" ค่ะ ก้าวเท้าไขว้คล้ายกับก้าวเท้าหน้า แต่ขาต้องไขว้กันโดยให้โคนขาชิดสนิทกันอย่างนี้นะคะ
79	C.U. ทำครูนาฏศิลป์ แสดงการก้าวเท้าไขว้ โดยก้าวเท้าขวาไปข้างหน้า เท้าซ้ายอยู่หลังให้เปิดสันเท้า	สันเท้าของเท้าข้างหน้ายื่นรับน้ำหนักไว้ ส่วนสันเท้าหลังให้เปิดสันเท้าทุกครั้ง เพื่อไม่ให้เข้าของเท้าหลังติดข้อพับของเท้าหน้าคะ ทำอย่างนี้นะคะ
80	M.L.S. ครูนาฏศิลป์อธิบายและสาธิตการก้าวเท้าแบบนาฏศิลป์ โดยหันปลายเท้าข้างที่ก้าวเฉียงไปทางข้อเท้าด้านนอก	และนักเรียนต้องจำไว้ให้ดีนะคะว่าการก้าวเท้าแบบนาฏศิลป์นั้น ปลายเท้าที่ก้าวต้องหันเฉียงไปทางข้อเท้าด้านนอกเสมอ ค่ะ เมื่อนักเรียนทราบแล้ว เรามาฝึกปฏิบัติก้าวเท้าไขว้ตามตัวอย่าง 3 ครั้งนะคะ
81	M.L.S. นักเรียน 2 คน สาธิตการก้าวเท้าไขว้ 3 ครั้ง โดยก้าวเท้าขวาไขว้ไปข้างหน้า ให้โคนขาชิดสนิทกัน สันเท้าขวายื่นรับน้ำหนัก สันเท้าซ้ายซึ่งอยู่หลังให้เปิดสันเท้า	นักเรียนยืนตรงคะ เตรียมตัวทำท่าก้าวเท้าไขว้ตามตัวอย่าง 3 ครั้งนะคะ เมื่อท่าเสร็จแต่ละครั้งครูขอให้อยู่ในท่ายืนตรงเพื่อเตรียมท่าทำครั้งต่อไปคะ พร้อมแล้วนะคะ เตรียมตัวคะ ก้าวไขว้ หนึ่ง ก้าวไขว้ สอง ก้าวไขว้ สาม

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
86	M.L.S. นักเรียนตัวพระและตัวนางทาท่า ก้าวเท้าแบบก้าวข้างพร้อมกัน 3 ครั้ง	เก่งมากคะนักเรียน การก้าวข้าง ต้องท่าย่างนี้จึงจะถูกต้อง เตรียมตัว ก้าวข้าง หนึ่ง ก้าวข้าง สอง ก้าวข้าง สาม
87	Caption ฝึกปฏิบัติ	ต่อไปนี้นักเรียนลองทาท่าก้าวเท้า ไขว้ โดยไม่ต้องดูตัวอย่างสัก 3 ครั้ง นะคะ นักเรียนยืนตรงคะ เตรียมตัว ก้าวไขว้ หนึ่ง ก้าวไขว้ สอง ก้าวไขว้ สาม
88	M.L.S. นักเรียนตัวพระและตัวนางทาท่าก้าว เท้าไขว้พร้อมกัน 3 ครั้ง	คะ การก้าวเท้าไขว้ต้องท่าย่างนี้นะคะ เตรียมตัว ก้าวไขว้ หนึ่ง ก้าวไขว้ สอง ก้าวไขว้ สาม
89	M.S. ครูนาฏศิลป์อธิบาย	นักเรียนคะ ท่ารำเบื้องต้นอีกท่าหนึ่งที่ครู จะสอนนักเรียนในวันนี้ก็คือ การถัดเท้า ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ นั่นก็คือการ ถัดเท้าอยู่กับที่กับการถัดเท้าเคลื่อนที่คะ ตอนนี้เรามาดูการถัดเท้าอยู่กับที่กันก่อน นะคะ

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
90	M.L.S. ครูนาฏศิลป์สาธิตการฉุดเท้าอยู่กับที่ โดยวางเท้าซ้ายไว้ข้างหลังด้วยจุมกเท้า เปิดส้นเท้ารับน้ำหนัก เท้าขวา วางไว้ข้างหน้าเต็มที่โดยไขว้กับเท้าซ้าย ให้ปลายเท้าเฉียงไปด้านข้างเล็กน้อย แล้วเลือกจุมกเท้าขวาไปกับพื้นให้ปลายนิ้วเชิดขึ้น เปิดส้นเท้ายกเท้าขึ้นเล็กน้อย แล้วกลับมาวางไว้ข้างหน้าตามเดิม ส่วนเท้าซ้ายยกขึ้นเล็กน้อย แล้ววางด้วยจุมกเท้าตามเดิม - ทำตามขั้นตอนเดิมซ้ำอีก 1 ครั้ง	การฉุดเท้าอยู่กับที่นั้น ให้วางเท้าข้างหนึ่งไว้ข้างหลังด้วยจุมกเท้าและเปิดส้นเท้ารับน้ำหนัก ส่วนอีกเท้าหนึ่งวางไว้ข้างหน้าเต็มที่ โดยวางไขว้กับเท้าหลัง ให้ปลายเท้าเฉียงไปด้านข้างเล็กน้อย แล้วเลือกจุมกเท้าข้างที่อยู่ข้างหน้าไปกับพื้น ให้ปลายนิ้วทั้งห้าเชิดขึ้น และเปิดส้นเท้า ยกเท้าขึ้นเล็กน้อย กลับมาวางไว้ข้างหน้าตามเดิม ส่วนเท้าหลังยกขึ้นเล็กน้อย แล้ววางด้วยจุมกเท้าตามเดิม ดูอีกครั้งนะคะ การฉุดเท้าอยู่กับที่ทำอย่างนี้ค่ะ
91	M.L.S. นักเรียนตัวพระและตัวนางสาธิตการฉุดเท้าอยู่กับที่พร้อมกัน 3 ครั้ง โดยเมื่อบอก "เตรียมตัว" จะอยู่ในท่ายืนตรง เมื่อบอก "ท่า" ให้ท่าทำฉุดเท้าอยู่กับที่จนครบ 3 ครั้ง	เมื่อนักเรียนเข้าใจแล้วก็ยืนตรงค่ะ ต่อไปครูจะให้นักเรียนฝึกท่าทำฉุดเท้าอยู่กับที่ตามตัวอย่าง 3 ครั้งนะคะ เตรียมตัวค่ะ ฉุดเท้าอยู่กับที่ หนึ่ง ฉุดเท้าอยู่กับที่ สอง ฉุดเท้าอยู่กับที่ สาม
92	M.S. ครูนาฏศิลป์อธิบาย	เก่งมากค่ะ ต่อไปครูจะให้ทำท่าฉุดเท้าอีกลักษณะหนึ่ง ให้นักเรียนดูนะคะ นั่นก็คือการฉุดเท้าเคลื่อนที่ค่ะ

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
93	M.L.S. ครูนาฏศิลป์สาธิตการฉุดเท้าเคลื่อนที่โดยวางเท้าขวาไขว้ไว้ข้างหน้าวางให้เต็มเท้า เสือกจุมกเท้าขวาไปกับพื้นเบา ๆ ไข้ปลายเท้าเซิดแล้ววางกับพื้นส่วนเท้าซ้ายซึ่งอยู่หลังให้เปิดสันเท้า ยืนด้วยจุมกเท้า แล้วเดินตะแคงตัวไปทางซ้ายก่อน แล้วเปลี่ยนเป็นไขว้เท้าซ้ายอยู่หน้าบ้าง เพื่อแสดงการฉุดเท้าเคลื่อนที่ไปทางขวา	การฉุดเท้าเคลื่อนที่จะวางเท้าในลักษณะก้าวไขว้ เท้าหน้าวางให้เต็มเท้า เสือกจุมกเท้าหน้าไปกับพื้นเบา ๆ ปลายเท้าเซิดขึ้น แล้ววางเท้าหน้ากับพื้นส่วนเท้าหลังเปิดสันเท้า ยืนด้วยจุมกเท้าเดินตะแคงตัว ก้าวเท้าเรียงกันไปตามทิศทางที่จะเคลื่อนที่ จะเป็นขวาหรือซ้ายก็ได้ คอยดูตัวอย่าง เรามาฉุดเท้าเคลื่อนที่ไปทางซ้ายก่อนนะคะ เริ่มคะ ดูปึง 1 ดูปึง 2 ดูปึง 3 กลับคะ ดูปึง 1 ดูปึง 2 ดูปึง 3 คราวนี้ไปทางขว้างคะ
94	M.L.S. นักเรียนตัวพระและตัวนางสาธิตการฉุดเท้าเคลื่อนที่พร้อมกัน 3 ครั้ง โดยเมื่อบอก "เตรียมตัว" จะอยู่ในท่ายืนตรงเมื่อบอก "ท่า" ให้ท่าทำฉุดเท้าเคลื่อนที่ไปทางซ้าย 3 ครั้ง และกลับมาทางขวา 3 ครั้ง	เมื่อนักเรียนเข้าใจแล้ว ก็ยืนตรงเตรียมตัวให้พร้อมคะ ข้อสังเกตว่า "ดูปึง" เราจะลงด้วยเท้าซ้ายเสมอ "ทึง - ทึง" ถัดด้วยเท้าขวาเสมอ ตามหลักของนาฏศิลป์ ต่อไปให้นักเรียนฝึกท่าทำฉุดเท้าเคลื่อนที่ตามตัวอย่าง 3 ครั้งนะคะ โดยจะไปทางซ้าย 3 ครั้ง และกลับมาทางขวา 3 ครั้ง

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
		- ทำได้เลยคะ ดุ๊บ - ทิง 1 ดุ๊บ - ทิง 2 ดุ๊บ - ทิง 3 - กลับคะ ดุ๊บ - ทิง 1 ดุ๊บ - ทิง 2 ดุ๊บ - ทิง 3
95	M.S. ครูนาฏศิลป์อธิบาย	เก่งมากคะที่นักเรียนทำได้ ตอนนี้นักเรียนก็ทำการัดเท้าได้ทั้ง 2 ลักษณะคือการัดเท้าอยู่กับที่และการัดเท้าเคลื่อนที่ครบแล้ว ช่วงเวลานี้เราลองมาทดสอบการปฏิบัติดูนะคะว่า เราทำทำัดเท้าอยู่กับที่และัดเท้าเคลื่อนที่ได้ถูกต้องหรือไม่
96	Caption ฝึกปฏิบัติ	ครูขอให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามคำสั่งนะคะ ให้นักเรียนทำทำัดเท้าอยู่กับที่ 3 ครั้งคะเตรียมตัวคะ ดุ๊บ - ทิง 1 ดุ๊บ - ทิง 2 ดุ๊บ - ทิง 3

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
97	M.L.S. นักเรียนตัวพระ ตัวนาง สาธิตการ ถัดเท้าอยู่กับที่พร้อมกัน 3 ครั้ง โดยเมื่อ บอก "เตรียมตัว" จะอยู่ในท่ายืนตรง เมื่อบอก "ท่า" ให้ทำท่าถัดเท้าอยู่กับที่ จนครบ 3 ครั้ง	เปรียบเทียบดูนะคะว่านักเรียนทำ ถูกหรือไม่ ถัดเท้าอยู่กับที่ท่าอย่างนี้จะ เตรียมตัว ตุ๊ป - ทิง 1 ตุ๊ป - ทิง 2 ตุ๊ป - ทิง 3
98	Caption ฝึกปฏิบัติ	ต่อไปให้นักเรียนถัดเท้าเคลื่อนที่ โดยเคลื่อนที่ไปทางซ้าย 3 ครั้ง และกลับ มาทางขวา 3 ครั้ง - เตรียมตัวค่ะ - ตุ๊ปทิง 1 ตุ๊ปทิง 2 ตุ๊ปทิง 3 - กลับค่ะ - ตุ๊ปทิง 1 ตุ๊ปทิง 2 ตุ๊ปทิง 3
99	M.L.S. นักเรียนตัวพระ ตัวนาง สาธิตการ ถัดเท้าเคลื่อนที่พร้อมกัน 3 ครั้ง โดยเมื่อบอก "เตรียมตัว" จะอยู่ใน ท่ายืนตรง เมื่อบอก "ท่า" ให้ทำท่า ถัดเท้าเคลื่อนที่ไปทางซ้าย 3 ครั้ง และกลับมากางขวาอีก 3 ครั้ง	เก่งมากค่ะ การถัดเท้าเคลื่อนที่ที่ต้องทำ อย่างนี้ค่ะ เราจะถัดเท้าเคลื่อนที่ไปทาง ซ้าย 3 ครั้ง และกลับมากางขวา 3 ครั้ง - เตรียมตัวท่าค่ะ ตุ๊ป - ทิง 1 ตุ๊ป - ทิง 2 ตุ๊ป - ทิง 3

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
		- กลับค่ะ ตุ๊ป - ทิง 1 ตุ๊ป - ทิง 2 ตุ๊ป - ทิง 3
100	M.S. ครูนาฏศิลป์อธิบาย	ขณะนี้นักเรียนได้เรียนท่ารำเบื้องต้นกันไปครบทั้ง 5 อย่าง คือ การจับ การตั้งวง การยกเท้า การก้าวเท้า และการถัดเท้า ต่อไปนี้นักเรียนจะต้องตอบคำถามโดยที่นักเรียนจะต้องเลือกคำตอบที่คิดว่าถูกต้องเพียงข้อละ 1 คำตอบ ลงในกระดาษคำตอบ ซึ่งนักเรียนมีเวลาคิดและตอบคำถามเพียงข้อละ 50 วินาทีเท่านั้นคะ เมื่อหมดเวลา สัญญาณจะดังขึ้น ครูจะเป็นผู้เฉลยคำตอบให้นักเรียนตรวจคำตอบทันทีนะคะ โดยข้อที่ตอบถูกให้ 1 คะแนนคะ ส่วนข้อที่ตอบผิด ตอบเกิน หรือไม่ตอบ ให้ 0 คะแนน เมื่อพร้อมแล้ว เรามาทำข้อทดสอบกันเลยคะ

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
101	Caption อัสเจอร์รี่	ให้นักเรียนหยิบกระดาษคำตอบ จากซองเอกสารหมายเลข 1 แล้วเตรียม ตอบคำถามข้อ 1 ถึงข้อ 10 ต่อไปนี้ลงใน กระดาษคำตอบ นักเรียนฟังอีกครั้งนะคะ ให้นักเรียนหยิบกระดาษคำตอบจาก ซองเอกสารหมายเลข 1 แล้วเตรียมตอบ คำถามข้อ 1 ถึงข้อ 10 ต่อไปนี้ลงใน กระดาษคำตอบค่ะ นักเรียนหยิบกระดาษคำตอบแล้วใช่ไหมคะ เมื่อพร้อมแล้วมาดูคำถามข้อแรกกันเลยคะ
102	Caption <u>คำถามข้อที่ 1</u> จับคว่ำและจับหงายเหมือนกันใน ลักษณะใด? ก. ต้องหักข้อมือเข้าหาลำแขน ข. นิ้วทุกนิ้วต้องอ่อนโค้ง ค. นิ้วทุกนิ้วต้องเซดขึ้น ง. แขนต้องงอโค้ง	จับคว่ำและจับหงายเหมือนกันในลักษณะใด? ก. ต้องหักข้อมือเข้าหาลำแขน ข. นิ้วทุกนิ้วต้องอ่อนโค้ง ค. นิ้วทุกนิ้วต้องเซดขึ้น ง. แขนต้องงอโค้ง ดนตรี - เฟดอิน - สัญญาณหมดเวลาตอบ 50 วินาที ดนตรี - เฟดเอาท์
103	Caption ก. ต้องหักข้อมือเข้าหาลำแขน	ถูกต้องค่ะ เวลาจับคว่ำและจับหงาย เราต้องหักข้อมือเข้าหาลำแขน ดังนั้น คำตอบที่ถูกต้องของข้อ 1 ก็คือ ข้อ ก. ค่ะ

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
104	Caption <u>คำถามข้อที่ 2</u> การทำท่าตั้งวงบน หากเรายกมือขวา ตั้งมือแบขึ้น มือซ้ายที่อยู่ระดับเอวจะทำท่าอะไร? ก. จีบคว่ำ ข. จีบหงาย ค. ตั้งวงบน ง. ตั้งวงล่าง	การทำท่าตั้งวงบน หากเรายกมือขวา ตั้งมือแบขึ้น มือซ้ายที่อยู่ระดับเอวจะทำท่าอะไร? ก. จีบคว่ำ ข. จีบหงาย ค. ตั้งวงบน ง. ตั้งวงล่าง ดนตรี - เฟดอิน - สัญญาณหมดเวลาตอบ 50 วินาที ดนตรี - เฟดเอาท์
105	Caption ข. จีบหงาย	ค่ะ ในการตั้งวงบนมือที่อยู่ระดับเอว ต้องทำท่าจีบหงาย ดังนั้นคำตอบที่ถูกต้องของข้อ 2 ก็คือ ข้อ ข. ค่ะ
106	Caption <u>คำถามข้อที่ 3</u> การทำท่าตั้งวงล่าง ปลายมือจะอยู่ระดับใด? ก. ไหล่ ข. สะโพก ค. หน้าอก ง. ขาหยก	การทำท่าตั้งวงล่าง ปลายมือจะอยู่ระดับใด? ก. ไหล่ ข. สะโพก ค. หน้าอก ง. ขาหยก ดนตรี - เฟดอิน - สัญญาณหมดเวลาตอบ 50 วินาที ดนตรี - เฟดเอาท์

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
107	Caption ง. ชายพก	ถูกต้องค่ะ การตั้งวงล่างปลายมือจะอยู่ระดับชายพกหรือหัวเข็มขัด ดังนั้นคำตอบที่ถูกต้องของข้อ 3 ก็คือ ข้อ ง. ค่ะ
108	Caption <u>คำถามข้อที่ 4</u> สมพร ช้อมราโดยตั้งวงให้ปลายมือทั้งสองอยู่ระดับชายพก กันส่วนโค้งของแขนออกจากลำตัว นักเรียนคิดว่าสมพรตั้งวงแบบใด? ก. ตั้งวงบนเป็นตัวพระ ข. ตั้งวงบนเป็นตัวนาง ค. ตั้งวงล่างเป็นตัวพระ ง. ตั้งวงล่างเป็นตัวนาง	สมพรช้อมราโดยตั้งวงให้ปลายมือทั้งสองอยู่ระดับชายพก กันส่วนโค้งของแขนออกจากลำตัว นักเรียนคิดว่าสมพรตั้งวงแบบใด? ก. ตั้งวงบนเป็นตัวพระ ข. ตั้งวงบนเป็นตัวนาง ค. ตั้งวงล่างเป็นตัวพระ ง. ตั้งวงล่างเป็นตัวนาง ดนตรี - เฟดอิน - สัญญาณหมดเวลาตอบ 50 วินาที ดนตรี - เฟดเอาท์
109	Caption ค. ตั้งวงล่างเป็นตัวพระ	ค่ะ สมพรทำที่ตั้งวงล่างตามลักษณะของตัวพระ ดังนั้นคำตอบที่ถูกต้องของข้อ 4 ก็คือ ข้อ ค. ค่ะ

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
110	Caption <u>คำถามข้อที่ 5</u> วิธีการยกเท้าหน้าของตัวนางในข้อใด ที่ไม่ถูกต้อง? ก. ไม่ต้องกันเข่าออกไปด้านข้าง ข. ยกเท้าให้ปลายเท้าพุ่งตรงไป ข้างหน้า ค. ระดับส้นเท้าที่ยกสูงเท่ากับตัวพระ ง. หักข้อเท้าเข้าหาลำขา	วิธีการยกเท้าหน้าของตัวนางในข้อใด ที่ไม่ถูกต้อง? ก. ไม่ต้องกันเข่าออกไปด้านข้าง ข. ยกเท้าให้ปลายเท้าพุ่งตรงไปข้างหน้า ค. ระดับส้นเท้าที่ยกสูงเท่ากับตัวพระ ง. หักข้อเท้าเข้าหาลำขา ดนตรี – เพดอิน – สัญญาณหมดเวลาตอบ 50 วินาที ดนตรี – เพดเอาท์
111	Caption ค. ระดับส้นเท้าที่ยกสูงเท่ากับตัวพระ	คะนักเรียน การยกเท้าหน้าของตัวนางนั้น ระดับส้นเท้าที่ยกต้องต่ำกว่าตัวพระ การยก ส้นเท้าสูงเท่ากับตัวพระจึงเป็นวิธีการที่ไม่ ถูกต้อง ดังนั้นคำตอบที่ถูกต้องของข้อ 5 คือ ข้อ ค. คะ
112	Caption <u>คำถามข้อที่ 6</u> การยกเท้าที่เรียกว่า "เดี่ยว" เป็นอย่างไร?	การยกเท้าที่เรียกว่า "เดี่ยว" เป็นอย่างไร? ก. การยกเท้าของตัวพระที่กันเข้าไป ข้าง ๆ ข. การยกเท้าของตัวพระที่ยืนคนเดียว ค. การยกเท้าของตัวนางที่ยืนคนเดียว ง. การยกเท้าให้ส้นเท้ามาชิดกึ่งกลาง น่องขาข้างที่ยืนของตัวนาง

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
	ก. การยกเท้าของตัวพระที่กันเข้า ไปข้าง ๆ ข. การยกเท้าของตัวพระที่ยืนคนเดียว ค. การยกเท้าของตัวนางที่ยืนคนเดียว ง. การยกเท้าให้ส้นเท้ามาชิดกึ่งกลาง น่องขาข้างที่ยืนของตัวนาง	ดนตรี - เพดอิน - สัญญาณหมดเวลาตอบ 50 วินาที ดนตรี - เพดเอ้าท์
113	Caption ง. การยกเท้าให้ส้นเท้ามาชิดกึ่งกลาง น่องขาข้างที่ยืนของตัวนาง	ถูกต้องค่ะ การยกเท้าที่เรียกว่าเคี้ยว ก็คือ การยกเท้าให้ส้นเท้ามาชิดกึ่งกลาง น่องขาข้างที่ยืนของตัวนาง ดังนั้นคำตอบที่ถูกต้องของข้อ 6 ก็คือ ข้อ ง ค่ะ
114	Caption <u>คำถามข้อที่ 7</u> การทำท่า "ก๊วข้าง" ควรให้นัก ตัวอยู่ที่ใด? ก. ตามเท้าที่ก๊ว ข. เท้าหน้า ค. เท้าหลัง ง. แล้วยแต่ทำท่า	การทำท่าก๊วข้าง ควรให้นักตัว อยู่ที่ใด? ก. ตามเท้าที่ก๊ว ข. เท้าหน้า ค. เท้าหลัง ค. แล้วยแต่ทำท่า ดนตรี - เพดอิน - สัญญาณหมดเวลาตอบ 50 วินาที ดนตรี - เพดเอ้าท์

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
115	Caption ก. ตามเท้าที่ก้าว	การทำท่าก้าวข้างนั้นน้ำหนักตัวจะ หนักไปตามเท้าที่ก้าว ดังนั้นคำตอบที่ถูกต้องของข้อ 7 คือ ข้อ ก. ค่ะ
116	Caption <u>คำถามข้อที่ 8</u> ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของการก้าวเท้าไขว้? ก. ไขว้ขาให้โคนขาชิดสนิทกัน ข. เท้าหลังต้องเปิดส้นเท้าทุกครั้ง ค. ส้นเท้าข้างหน้ายื่นรับน้ำหนัก ง. ตัวพระเท้าหลังจะวางเต็มเท้า	ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของการก้าวเท้าไขว้? ก. ไขว้ขาให้โคนขาชิดสนิทกัน ข. เท้าหลังต้องเปิดส้นเท้าทุกครั้ง ค. ส้นเท้าข้างหน้ายื่นรับน้ำหนัก ง. ตัวพระเท้าหลังจะวางเต็มเท้า ดนตรี - เฟดอิน - สัญญาณหมดเวลาตอบ 50 วินาที ดนตรี - เฟดเอาท์
117	Caption ง. ตัวพระเท้าหลังจะวางเต็มเท้า	การก้าวเท้าไขว้ของตัวพระและตัวนาง เท้าหลังให้เปิดส้นเท้าทุกครั้ง ดังนั้น การที่ตัวพระใช้เท้าหลังวางเต็มเท้า จึงไม่ใช่ลักษณะของการก้าวเท้าไขว้ คำตอบที่ถูกต้องของข้อ 8 จึงได้แก่ ข้อ ง. ค่ะ

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
118	Caption <u>คำถามข้อ 9</u> จุมกเท้าคือส่วนใดของเท้า? ก. บริเวณใกล้ ๆ ดาตุ่ม ข. บริเวณโคนนิ้วเท้าด้านล่างของเท้า ค. บริเวณใกล้เคียงกับสันเท้า ง. ส่วนที่อยู่ถัดจากข้อเท้าขึ้นไป	จุมกเท้าคือส่วนใดของเท้า? ก. บริเวณใกล้ ๆ ดาตุ่ม ข. บริเวณโคนนิ้วเท้าด้านล่างของเท้า ค. บริเวณใกล้เคียงกับสันเท้า ง. ส่วนที่อยู่ถัดจากข้อเท้าขึ้นไป ดนตรี - เพคอิน - สัญญาณหมดเวลาตอบ 50 วินาที ดนตรี - เพคเอ๊าท์
119	Caption ข. บริเวณโคนนิ้วเท้าด้านล่างของเท้า	ถูกต้องค่ะ จุมกเท้าจะอยู่บริเวณโคนนิ้วเท้าด้านล่างของเท้า ดังนั้นคำตอบที่ถูกต้องของข้อ 9 ก็คือ ข้อ ข ค่ะ
120	Caption <u>คำถามข้อ 10</u> การกัดเท้าเคลื่อนที่จะเดินตะแคงตัว ก้าวเท้าเรียงกันไปในทิศทางใด? ก. ด้านหน้า ข. ด้านซ้าย ค. ด้านขวา ง. ซ้ายหรือขวาก็ได้	การกัดเท้าเคลื่อนที่จะเดินตะแคงตัว ก้าวเท้าเรียงกันไปในทิศทางใด? ก. ด้านหน้า ข. ด้านซ้าย ค. ด้านขวา ง. ซ้ายหรือขวาก็ได้ ดนตรี - เพคอิน - สัญญาณหมดเวลาตอบ 50 วินาที ดนตรี - เพคเอ๊าท์

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
121	Caption ง. ข้ายหรือขวาก็ได้	ถูกต้องคะนักเรียน การดัดเท้าเคลื่อนที่ นั้นจะเดินตะแคงตัวก้าวเท้าเรียงกันไป ในทิศทางด้านซ้ายหรือด้านขวาก็ได้ ดังนั้น คำตอบที่ถูกต้องของข้อที่ 10 นี้ก็คือ ข้อ ง. ค่ะ
122	Caption รวมคะแนน	ครูขอให้นักเรียนรวมคะแนนจากการ ตอบคำถามทั้ง 10 ข้อ ครูใช้เวลา 50 วินาที นะคะ เริ่มคะ ดนตรี - เฟดอิน - สัญญาณหมดเวลารวมคะแนน 50 วินาที ดนตรี - เฟดเอาท์
123	M.S. ครูนาฏศิลป์อธิบาย	คะแนนเต็ม 10 คะแนน นักเรียนทำ ได้กี่คะแนนคะ หากนักเรียนทำได้ 8 คะแนนขึ้นไปให้นักเรียนเรียนเนื้อหา ตอนที่ 2 ต่อไปได้เลยคะ แต่ถ้านักเรียน ทำคะแนนได้ไม่ถึง 8 คะแนน ครูขอให้ นักเรียนย้อนกลับไปเรียนตอนที่ 1 ใหม่คะ สำหรับเนื้อหาตอนที่ 1 ก็จบเพียงเท่านี้ นะคะ สวัสดีคะ

บทวิทัศน์แบบโปรแกรมกิจกรรมนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
1	Caption ตอนที่ 2 การเคลื่อนไหวมือและเท้า ประกอบจังหวะ เพลง	ดนตรี - เพดอีน
2	M.S. ครูนาฏศิลป์อธิบาย	ดนตรี - เพดเอ้าท์ สวัสดีคะนักเรียน ต่อไปนี้ครูจะให้ นักเรียนได้ฟังเพลง "ขอไทยอยู่เป็นไทย" กันสัก 1 เที้ยวะคะ ถ้านักเรียนร้องได้ ก็ร้องตามไปเลยคะ
3	Caption <u>เพลงขอไทยอยู่เป็นไทย</u> ขอไทยเราอยู่เป็นไทย ขอไทยเราอยู่คู่ฟ้า ขอปางหมู่ประชา ไทยเป็นสุข และสมบูรณ์พูนผล ไครกล้ามาพฉญ ขอให้ศัตรูทุกคน แพ้ภัยมลายไป	ขอไทยเราอยู่เป็นไทย ขอไทยเราอยู่คู่ฟ้า ขอปางหมู่ประชา ไทยเป็นสุข และสมบูรณ์พูนผล ไครกล้ามาพฉญ ขอให้ศัตรูทุกคน แพ้ภัยมลายไป

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
4	M.S. ครุฑศิลปอธิบาย	สำหรับเพลงขอไทยอยู่เป็นไทยนี้ เป็นเพลงปลุกใจอิงประวัติศาสตร์ของไทย เรื่องอาณาจักรพ่อขุนรามคำแหงจาก บทประพันธ์คำร้องของพลตรีหลวงวิจิตร- วาทการ เพลงนี้ใช้ทำนองเพลงมหาชัยคะ อีกสักครู่เราจะทำทำประกอบเพลงกัน แต่ตอนนี้เรามาร้องเพลงกันสัก 1 เที้ยว นะคะ
5	Caption <u>เพลงขอไทยอยู่เป็นไทย</u> <u>ขอไทยเราอยู่เป็นไทย</u> <u>ขอไทยเราอยู่คู่ฟ้า</u> <u>ขอวงหมูประชา</u> <u>ไทย เป็น สุข</u> <u>และสมบูรณ์</u> <u>ทุน ผล</u> <u>ใครกล้า มา ผจญ</u> <u>ขอให้ศัตรูทุกคน</u> <u>แพ้ย้มลายไป</u>	ขอไทยเราอยู่เป็นไทย ขอไทยเราอยู่คู่ฟ้า ขอวงหมูประชา ไทยเป็นสุข และสมบูรณ์ ทุน ผล ใครกล้า มา ผจญ ขอให้ศัตรูทุกคน แพ้ย้มลายไป
6	M.S. ครุฑศิลปอธิบายและสาธิตการปรบมือ 1 - 2 - 3 - หยุด	ต่อไปให้นักเรียนร้องเพลงอีก 1 เที้ยวนะคะ โดยปรบมือตามจังหวะ ไปด้วย ดังนี้คะ 1 - 2 - 3 - หยุด, 1 - 2 - 3 - หยุด นักเรียนดูเนื้อเพลงและปรบมือตรงที่ ขีดเส้นใต้จะคะ เตรียมตัวคะ

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
7	Caption <u>เพลงขอไทยอยู่เป็นไทย</u> <u>ขอไทยเราอยู่เป็นไทย</u> <u>ขอไทยเราอยู่คู่ฟ้า</u> <u>ขอพบวงหมู่ประชา</u> <u>ไทย เป็น สุข</u> <u>และสมบูรณ์ พูน ผล</u> <u>ใครกล้า มา ผจญ</u> <u>ขอให้ศัตรูทุกคน</u> <u>แพ้ยับมลายไป</u>	ขอไทยเราอยู่เป็นไทย ขอไทยเราอยู่คู่ฟ้า ขอพบวงหมู่ประชา ไทยเป็นสุข และสมบูรณ์พูนผล ใครกล้ามาผจญ ขอให้ศัตรูทุกคน แพ้ยับมลายไป
8	M.S. ครูนาฏศิลป์อธิบาย	เก่งมากค่ะ นักเรียนที่ร้องเพลงและปรบมือ ตามจังหวะกันได้แล้ว ตอนนี้เราจะมา ก้าวเท้าตามจังหวะเพลงกันนะคะ ครูขอให้ นักเรียนยืนขึ้นค่ะ แล้วดูตัวอย่าง อย่าลืม ทำตามไปด้วยนะคะ นักเรียนเอามือ เท้าสะเอวค่ะ
9	M.L.S. นักเรียนสองคนก้าวเท้าไปข้างหน้า 4 จังหวะ คือ ก้าวเท้าซ้าย ก้าวเท้าขวา ก้าวเท้าซ้าย และก้าว เท้าขวาแตะ และก้าวเท้าถอยหลัง 4 จังหวะ คือ ถอยเท้าขวาลงหลัง ถอยเท้าซ้ายลงหลัง ถอยเท้าขวาลงหลัง และถอยเท้าซ้ายแตะ	เตรียมตัว ก้าวเท้าไปข้างหน้า 4 จังหวะ เริ่มค่ะ ก้าวเท้าซ้าย ก้าวเท้าขวา ก้าวเท้าซ้าย ก้าวเท้าขวาแตะ ต่อไป ก้าวเท้าถอยหลัง 4 จังหวะ เริ่มค่ะ ถอยเท้าขวาลงหลัง ถอยเท้าซ้ายลงหลัง ถอยเท้าขวาลงหลัง เท้าซ้ายแตะ

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
10	M.L.S. นักเรียนสองคนแสดงวิธีก้าวเท้าตาม จังหวะ คือ ก้าวเท้าไปข้างหน้า 4 จังหวะ และก้าวเท้าถอยหลัง 4 จังหวะ รวม 2 เที้ยว	ช่วงนี้นักเรียนฝึกก้าวเท้าให้คล่อง นะคะ เริ่มได้เลยคะ ก้าวหน้า หนึ่ง สอง สาม สี่และ ถอยหลัง หนึ่ง สอง สาม สี่และ ฝึกอีกครั้งคะ ก้าวหน้า หนึ่ง สอง สาม สี่และ ถอยหลัง หนึ่ง สอง สาม สี่และ
11	M.S. ครูนาฏศิลป์อธิบาย	ต่อไปนี่ครูจะให้เด็กเรียนท่าทางประกอบ เนื้อเพลงที่ละตอนนะคะ ก่อนอื่นนักเรียน จะต้องดูตัวอย่างก่อน 1 ครั้ง แล้วจึงฝึก ท่าตามตัวอย่างอีก 2 ครั้ง จาท่าทางไว้ ให้ดีนะคะ เตรียมตัวคะ
12	M.L.S. นักเรียนสองคนยกมือทาท่าประกอบ เนื้อเพลง "ขอไทยเราอยู่เป็นไทย" โดยการยกมือทั้งสองขึ้น แขนหงายขึ้น ให้มือขวาสูงระดับศีรษะ มือซ้ายระดับ หน้า เอียงศีรษะไปข้างซ้าย นักเรียนทาท่าเดิมซ้ำ ๆ อีก 2 ครั้ง	นักเรียนสังเกตให้ดีนะคะ "ขอไทยเราอยู่ เป็นไทย" ให้นักเรียนยกมือทั้งสองทาท่า "ขอ" คือ แขนหงายขึ้นให้มือขวาสูงระดับ ศีรษะ มือซ้ายระดับหน้า เอียงศีรษะไป ข้างซ้าย ลองทำตามอีกสักสองครั้งนะคะ "ขอไทยเราอยู่เป็นไทย" อีกครั้งคะ "ขอไทยเราอยู่เป็นไทย"

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
13	M.L.S. - นักเรียนสองคนยกมือทำท่าประกอบ เนื้อเพลง "ขอไทยเราอยู่คู่ฟ้า" โดยใช้มือซ้ายชี้สูงด้านหน้า มือขวา เท้าสะเอวเอียงหน้าไปทางขวา - นักเรียนทำท่าเดิมซ้ำ ๆ อีก 2 ครั้ง	"ขอไทยเราอยู่คู่ฟ้า" ให้นักเรียนใช้มือซ้าย ชี้สูงไปด้านหน้า ส่วนมือขวาเท้าสะเอว เอียงศีรษะทางขวาค่ะ - ผีกล่าสั 2 ครั้งนะคะ เริ่มค่ะ "ขอไทยเราอยู่คู่ฟ้า" อีกครั้งนะคะ "ขอไทยเราอยู่คู่ฟ้า"
14	M.L.S. นักเรียนสองคนยกมือทำท่าประกอบ เนื้อเพลง "ขอปวงหมู่ประชา" โดยแบมือขวาขึ้นระดับอกแล้วผายมือ ออกไปข้างตัวด้านขวา มือซ้ายเท้า สะเอวเอียงศีรษะไปข้างซ้าย - นักเรียนทำท่าเดิมซ้ำ ๆ อีก 2 ครั้ง	สำหรับเนื้อร้องตอน "ขอปวงหมู่ประชา" ให้นักเรียนแบมือขวาขึ้นระดับอก ผายมือ ออกไปข้างตัวข้างขวา ส่วนมือซ้าย เท้าสะเอวเอียงศีรษะไปข้างซ้ายค่ะ - นักเรียนฝึกทำท่าตามตัวอย่างอีก 2 ครั้ง ค่ะ เริ่ม "ขอปวงหมู่ประชา" อีกครั้งค่ะ "ขอปวงหมู่ประชา"
15	M.L.S. นักเรียนสองคนยกมือทำท่าประกอบ เนื้อเพลง "ไทยเป็นสุข" โดยมือทั้งสอง ทำท่าจีบหงายมือระดับอก งอแขน ศีรษะตรง แล้วคลายจีบออกไปข้างตัว แขนตั้งทั้งสองแขน มือตั้งวงระดับไหล่ ฝ่ามือหันออก - นักเรียนทำท่าเดิมซ้ำ ๆ อีก 2 ครั้ง	ต่อไปนะคะ เนื้อเพลงบอกว่า "ไทยเป็น สุข" ให้นักเรียนยกมือขึ้นแล้วทำท่าจีบหงาย มืออยู่ระดับอก งอแขน ศีรษะตั้งตรง คลายจีบออกไปข้างตัว แขนตั้งทั้งสองแขน มือทำท่าตั้งวงระดับไหล่ให้ฝ่ามือหันออก นะคะ - ลองทำตามนะคะ เริ่มค่ะ "ไทยเป็นสุข" อีกครั้งนะคะ "ไทยเป็นสุข" นักเรียนเก่งมากค่ะ

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
16	M.L.S. นักเรียนสองคนทำท่าประกอบเนื้อเพลง "และสมบูรณ์พูนผล" โดยให้มือทั้งสอง ทำท่าตั้งวงระดับอก แขนเหยียดตึง แล้วหมุนข้อมือขึ้นจับหางย โดยหันปลายนิ้วที่จับเข้าหาหน้า ในระดับอกแล้วอแขนทั้งสองข้างเล็กน้อย ที่จับเข้าหาหน้าในระดับอก แขนทั้งสองงอเล็กน้อย - นักเรียนทำท่าเดิมซ้ำ ๆ อีก 2 ครั้ง	- สำหรับเนื้อร้องว่า "และสมบูรณ์พูนผล" มือทั้งสองของนักเรียนให้ตั้งวงระดับอก แขนเหยียดให้ตึง แล้วหมุนข้อมือขึ้นจับหางย โดยหันปลายนิ้วที่จับเข้าหาหน้า ในระดับอกแล้วอแขนทั้งสองข้างเล็กน้อย - ทำตามตัวอย่างนะคะ เริ่มคะ "และสมบูรณ์พูนผล" อีกครั้งคะ "และสมบูรณ์พูนผล"
17	M.L.S. นักเรียนสองคนยกมือทำท่าประกอบเนื้อเพลง "ไครกลำมาผจญ" โดยแบมือซ้ายหางยฝ่ามือระดับเอว ก้มมือขวา ทูลงบนฝ่ามือซ้าย - นักเรียนทำท่าเดิมซ้ำ ๆ อีก 2 ครั้ง	ตามเนื้อร้อง "ไครกลำมาผจญ" ครูขอให้นักเรียนทำท่าแบมือซ้ายหางยฝ่ามือระดับเอว แล้วก้มมือขวาทูลงบนฝ่ามือซ้ายคะ - ทำท่าเลยนะคะ เริ่มคะ "ไครกลำมาผจญ" อีกครั้งหนึ่งคะ "ไครกลำมาผจญ"
18	M.L.S. นักเรียนสองคนทำท่าประกอบเนื้อเพลง "ขอให้ศัตรูทุกคน" โดยใช้มือซ้ายเตาะนิ้วชี้ไปด้านข้างตามจังหวะเพลง มือขวาเท้าสะเอว - นักเรียนทำท่าเดิมซ้ำ ๆ อีก 2 ครั้ง	- ต่อไปให้นักเรียนใช้มือซ้ายเตาะนิ้วชี้ไปด้านข้างตามจังหวะเพลง "ขอให้ศัตรูทุกคน" ส่วนมือขวาเท้าสะเอวคะ - ทำตามเลยนะคะ "ขอให้ศัตรูทุกคน" อีกครั้งหนึ่งนะคะ "ขอให้ศัตรูทุกคน" นักเรียนเก่งมากคะ ที่ทำถูกต้อง

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
19	M.L.S. นักเรียนสองคนทำท่าประกอบเนื้อเพลง "แพ้ย" โดยหงายฝ่ามือประสานข้างหน้าลักษณะไขว้มือระดับเอว โดยให้มือขวาทับมือซ้าย แล้วให้แขนทั้งสองแยกออกไปข้าง ๆ ลำตัวแล้วหงายฝ่ามือ - นักเรียนทำท่าเดิมซ้ำๆ อีก 2 ครั้ง	- สำหรับเนื้อร้องที่ว่า "แพ้ย" ครูขอให้ นักเรียนหงายฝ่ามือประสานข้างหน้าลักษณะ ไขว้มือ ให้มือขวาทับมือซ้าย แล้วแยกแขนทั้งสองออกไปข้าง ๆ ลำตัว แล้วหงาย ฝ่ามือคะ - ลองทำดูนะคะ "แพ้ย" อีกครั้งหนึ่งคะ "แพ้ย"
20	M.L.S. - นักเรียนสองคนทำท่าประกอบ เนื้อเพลง "มลายไป" โดยคว่ำมือทั้งสองซ้อนกันระดับเอว ให้มือขวา ทับมือซ้ายตรงหน้าแล้วแยกแขนทั้งสอง ออกไปข้างลำตัว คว่ำฝ่ามือลง - นักเรียนทำท่าเดิมซ้ำๆ อีก 2 ครั้ง	- สำหรับตอนสุดท้ายของเพลงที่ว่า "มลายไป" นั้นนะคะ ให้นักเรียน คว่ำมือทั้งสองซ้อนกันระดับเอว ให้มือขวาทับ มือซ้ายตรงหน้า แล้วแยก แขนทั้งสองออกไปข้าง ๆ ลำตัว คว่ำฝ่ามือลง - นักเรียนเตรียมตัวทำท่านะคะ "มลายไป" อีกครั้งนะคะ "มลายไป"
21	M.S. ครูนาฏศิลป์อธิบาย	เก่งมากคะนักเรียน ตอนนี้นักเรียนก็ทำท่า ประกอบตามเนื้อเพลงจนครบทั้งเพลงแล้ว ครูขอให้นักเรียนนั่งลงพักเหนื่อยกันก่อนคะ ต่อไปนี้ครูจะให้ให้นักเรียนได้ฟังเพลง "ขอไทยอยู่เป็นไทย" 2 เที้ยว โดยเที้ยวแรกให้นักเรียนสังเกตการ

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
		ก้าวเท้าตามจังหวะเพลงนะคะ ส่วนเที้ยวที่ 2 จะเป็นการก้าวเท้าตามจังหวะเพลง และท่าทำประกอบด้วยคะ เชิญชมได้เลยคะ
22	M.L.S. นักเรียนสองคนก้าวเท้าไปข้างหน้า 4 จังหวะ และก้าวถอยหลัง 4 จังหวะ ตามจังหวะเพลง "ขอไทยอยู่เป็นไทย"	ขอไทยเราอยู่เป็นไทย ขอไทยเราอยู่คู่ฟ้า ขอปวงหมู่ประชา ไทยเป็นสุข และสมบุญพันธุ์พูนผล ไครกล้ามาพฉญ ขอให้ศัตรูทุกคน แพ้ภัยมลายไป
23	M.L.S. นักเรียนสองคนก้าวเท้าและท่าทำประกอบเพลง "ขอไทยอยู่เป็นไทย"	ขอไทยเราอยู่เป็นไทย ขอไทยเราอยู่คู่ฟ้า ขอปวงหมู่ประชา ไทยเป็นสุข และสมบุญพันธุ์พูนผล ไครกล้ามาพฉญ ขอให้ศัตรูทุกคน แพ้ภัยมลายไป
24	M.S. ครูนาฏศิลป์อธิบาย	ตอนนี้นักเรียนก็ได้เห็นวิธีก้าวเท้าและการท่าทำประกอบเพลงไปแล้วนะคะ เป็นอย่างไรคะ ยากหรือไม่? ต่อไปครูขอให้ให้นักเรียนยืนขึ้นคะ นักเรียนจะได้ฝึกก้าวเท้าและท่าทำประกอบเพลงกันคะ โดยเที้ยวแรกให้นักเรียนฝึกก้าวเท้าตามจังหวะเพลงก่อนนะคะ เตรียมตัวคะ

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
25	M.L.S. นักเรียนสองคนก้าวเท้าไปข้างหน้า 4 จังหวะ และก้าวถอยหลัง 4 จังหวะ ตามจังหวะเพลง "ขอไทยอยู่เป็นไทย"	ขอไทยเราอยู่เป็นไทย ขอไทยเราอยู่คู่ฟ้า ขอบวงหมู่ประชา ไทยเป็นสุข และสมบูรณ์พูนผล ไครกล้ามาผจญ ขอให้ศัตรูทุกคน แพ้ภัยมลายไป
26	M.S. ครูนาฏศิลป์อธิบาย	ต่อไปนี้ให้นักเรียนก้าวเท้าตาม จังหวะ เพลงและท่าทำประกอบเพลง "ขอไทยอยู่เป็นไทย" 2 เที้ยวติดต่อกันเลย นะคะ เตรียมตัวค่ะ
27	M.L.S. นักเรียนสองคนก้าวเท้าและท่าทำ ประกอบเพลง "ขอไทยอยู่เป็นไทย" โดยในช่วงที่เป็นดนตรี นักเรียนก็ย่อเท้า อยู่กับที่ คือ ซ้าย - ขวา - ซ้าย แล้วแขวงแขนให้เข้ากับจังหวะเพลง ไปด้วย ช่วงเนื้อเพลงท่าทำตาม เนื้อร้องพร้อมกับการก้าวเท้าตามจังหวะ เพลง โดยก้าวไปข้างหน้า 4 จังหวะ และก้าวถอยหลัง 4 จังหวะ - นักเรียนก้าวเท้าและท่าทำประกอบ เพลงซ้ำอีก 1 เที้ยว	- ดนตรี - เพดอิน ขอไทยเราอยู่เป็นไทย ขอไทยเราอยู่คู่ฟ้า ขอบวงหมู่ประชา ไทยเป็นสุข และสมบูรณ์พูนผล ไครกล้ามาผจญ ขอให้ศัตรูทุกคน แพ้ภัยมลายไป - ดนตรี - ขอไทยเราอยู่เป็นไทย ขอไทยเราอยู่คู่ฟ้า ขอบวงหมู่ประชา ไทยเป็นสุข และสมบูรณ์พูนผล ไครกล้ามาผจญ ขอให้ศัตรูทุกคน แพ้ภัยมลายไป - ดนตรี - เพดเอาท์

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
28	Caption ฝึกปฏิบัติ	ต่อไปนี้ครูขอให้ให้นักเรียนท้าวเท้า พร้อมทั้งทำท่าประกอบเพลง "ขอไทยอยู่ เป็นไทย" โดยไม่ต้องดูตัวอย่างนะจะ ครุคิคว่านักเรียนต้องทำได้แน่นอนนะ เตรียมตัวนะ ดนตรี - เฟดอิน ขอไทยเราอยู่เป็นไทย ขอไทยเราอยู่คู่ฟ้า ขอวงหมู่ประชา ไทยเป็นสุข และสมบูรณ์พูนผล ไครกล้ามาพฉญ ขอให้ศัตรูทุกคน แพ้ภัยมลายไป - ดนตรี - ขอไทยเราอยู่เป็นไทย ขอไทยเราอยู่คู่ฟ้า ขอวงหมู่ประชา ไทยเป็นสุข และสมบูรณ์พูนผล ไครกล้ามาพฉญ ขอให้ศัตรูทุกคน แพ้ภัยมลายไป - ดนตรี - เฟดเอาท์
29	M.S. ครูนาฏศิลป์อธิบาย	เก่งมากละที่นักเรียนทำได้ เดี๋ยวครูจะให้นักเรียนดูตัวอย่างอีกครั้ง นะจะว่านักเรียนทำได้ถูกต้องตลอดเพลง หรือไม่ นักเรียนที่คิดว่าตัวเองยังทำ ผิดพลาดอยู่ จะทำตามตัวอย่างไปด้วยก็ได้ นะ เตรียมตัวนะจะ

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
30	M.L.S. นักเรียนสองคนทำประกอบเพลง "ขอไทยอยู่เป็นไทย" โดยในช่วงที่เป็นดนตรีนักเรียนก็ทำท่าอยู่กึ่งๆในจังหวะ มาร์ช คือ ซ้าย - ขวา - ซ้าย พร้อมทั้ง แขวงแขนให้เข้ากับจังหวะเพลงไปด้วย - ช่วงเนื้อเพลงนักเรียนก้าวเท้าไป ข้างหน้า 4 จังหวะ และก้าวถอย หลัง 4 จังหวะ ตามจังหวะเพลง พร้อมทั้ง ทำท่าตามเนื้อร้องไปด้วย - นักเรียนก้าวเท้าและทำท่าประกอบ เพลงซ้ำอีก 1 เที่ยว	ดนตรี - เพดอิน ขอไทยเราอยู่เป็นไทย ขอไทยเราอยู่คู่ฟ้า ขอปวงหมู่ประชา ไทยเป็นสุข และสมบูรณ์พูนผล ไครกล้ามาพฉญ ขอให้ศัตรูทุกคน แพ้ภัยมลายไป - ดนตรี - ขอไทยเราอยู่เป็นไทย ขอไทยเราอยู่คู่ฟ้า ขอปวงหมู่ประชา ไทยเป็นสุข และสมบูรณ์พูนผล ไครกล้ามาพฉญ ขอให้ศัตรูทุกคน แพ้ภัยมลายไป - ดนตรี - เพดเอ้าท์
31	Caption อัสเจอร์รี่	ขณะนี้นักเรียนได้เรียนเนื้อหา ตอนที่สอง ซึ่งเป็นตอนสุดท้ายจบแล้วนะคะ ต่อไปนี้นักเรียนหยิบกระดาษคำตอบจาก ซองเอกสารหมายเลข 2 มาเตรียมไว้ค่ะ เพราะครูจะให้นักเรียนตอบคำถาม โดยให้ นักเรียนเลือกคำตอบที่คิดว่าถูกต้องเพียง ข้อละ 1 คำตอบลงในกระดาษคำตอบค่ะ นักเรียนมีเวลาคิดเพียงข้อละ 50 วินาที เท่านั้น เมื่อหมดเวลาให้นักเรียนตรวจ คำตอบทันที

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
		ข้อที่ตอบถูกให้ 1 คะแนน ส่วนข้อที่ตอบผิดตอบเกินหรือไม่ตอบให้ 0 คะแนนค่ะ เมื่อพร้อมแล้วเรามาเริ่มทดสอบกันเลยค่ะ
32	Caption <u>คำถามข้อที่ 1</u> เพลง "ขอไทยอยู่เป็นไทย" เมื่อฟังแล้วทำให้เกิดความรู้สึกอย่างไร? ก. เศร้าโศก ข. คึกคักเร้าใจ ค. เฟลิดเฟลิน ง. แจ่มใสร่าเริง	- เพลง "ขอไทยอยู่เป็นไทย" เมื่อฟังแล้วทำให้เกิดความรู้สึกอย่างไร? ก. เศร้าโศก ข. คึกคักเร้าใจ ค. เฟลิดเฟลิน ง. แจ่มใสร่าเริง ดนตรี - เพดอิน - สัญญาหมดเวลาตอบ 50 วินาที ดนตรี - เพดเอ้าท์
33	Caption ข. คึกคัก เร้าใจ	เพลงขอไทยอยู่เป็นไทยเป็นเพลงปลุกใจเมื่อฟังแล้วจึงให้ความรู้สึกคึกคักเร้าใจ ดังนั้นคำตอบที่ถูกต้องคือข้อ ข. ค่ะ
34	Caption <u>คำถามข้อที่ 2</u> จังหวะแรกของการก้าวเท้าไปข้างหน้าประกอบเพลง "ขอไทยอยู่เป็นไทย" ทยอยอย่างไร? ก. ก้าวเท้าขวา ข. ก้าวเท้าซ้าย ค. ก้าวเท้าขวาตะ ง. ก้าวเท้าซ้ายตะ	- จังหวะแรกของการก้าวเท้าไปข้างหน้าประกอบเพลง "ขอไทยอยู่เป็นไทย" ทยอยอย่างไร? ก. ก้าวเท้าขวา ข. ก้าวเท้าซ้าย ค. ก้าวเท้าขวาตะ ง. ก้าวเท้าซ้ายตะ ดนตรี - เพดอิน - สัญญาหมดเวลาตอบ 50 วินาที ดนตรี - เพดเอ้าท์

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
35	Caption ข. ก้าวเท้าซ้าย	ถูกต้องค่ะ การก้าวเท้าไปข้างหน้าประกอบเพลง "ขอไทยอยู่เป็นไทย" นั้น จังหวะแรกนักเรียนต้องก้าวเท้าซ้ายก่อน ดังนั้นคำตอบที่ถูกต้องของข้อ 2 ก็คือข้อ ข. ค่ะ
36	Caption <u>คำถามข้อที่ 3</u> ใครแต่งตัวในการแสดงประกอบเพลง "ขอไทยอยู่เป็นไทย" ได้เหมาะสม? ก. จานงแต่งชุดทหาร ข. จรรยาแต่งชุดราตรี ค. จุมพลแต่งชุดสากล ง. จรัสแต่งชุดนักเรียน	ใครแต่งตัวในการแสดงประกอบเพลง "ขอไทยอยู่เป็นไทย" ได้เหมาะสม? ก. จานงแต่งชุดทหาร ข. จรรยาแต่งชุดราตรี ค. จุมพลแต่งชุดสากล ง. จรัสแต่งชุดนักเรียน ดนตรี – เพดอิน – สัญญาณหมดเวลาตอบ 50 วินาที ดนตรี – เพดเอ้าท์
37	Caption ก. จานงแต่งชุดทหาร	เพลงขอไทยอยู่เป็นไทยเป็นเพลงปลุกใจ ซึ่งแสดงออกถึงความกล้าหาญ ดังนั้นในการแสดงประกอบเพลงนี้ผู้ที่แต่งตัวได้เหมาะสม คือ จานงซึ่งแต่งชุดทหาร ดังนั้นคำตอบที่ถูกต้องของข้อ 3 ก็คือข้อ ก. ค่ะ

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
38	Caption <u>คำถามข้อที่ 4</u> การทำท่าใช้มือซ้ายเดาะนิ้วชี้ไป ด้านข้างลำตัว และมือขวาเท้าสะเอว เป็นท่าประกอบเนื้อเพลงตอนใด? ก. ขอไทยเราอยู่เป็นไทย ข. ไทยเป็นสุข ค. และสมบูรณ์พูนผล ง. ขอให้ศัตรูทุกคน	การทำท่าใช้มือซ้ายเดาะนิ้วชี้ไป ด้านข้างลำตัว และมือขวาเท้าสะเอว เป็นท่าประกอบเนื้อเพลงตอนใด? ก. ขอไทยเราอยู่เป็นไทย ข. ไทยเป็นสุข ค. และสมบูรณ์พูนผล ง. ขอให้ศัตรูทุกคน ดนตรี - เฟดอิน - สัญญาณหมดเวลาตอบ 50 วินาที ดนตรี - เฟดเอาท์
39	Caption ง. ขอให้ศัตรูทุกคน	ใช้แล้วค่ะ การเดาะนิ้วชี้ไปด้านข้าง แสดงความหมายว่า ทุก ๆ คน ดังนั้น คำตอบที่ถูกต้องของข้อ 4 คือ ข้อ ง. ค่ะ
40	Caption <u>คำถามข้อที่ 5</u> เพลง "ขอไทยอยู่เป็นไทย" ใช้ท่าร้องอะไร? ก. ไทยสากล ข. ไทยดาราพัน ค. มหาชัย ค. ลาวดวงเดือน	เพลง "ขอไทยอยู่เป็นไทย" ใช้ท่าร้อง อะไร? ก. ท่าร้องไทยสากล ข. ท่าร้องไทยดาราพัน ค. ท่าร้องมหาชัย ง. ท่าร้องลาวดวงเดือน ดนตรี - เฟดอิน - สัญญาณหมดเวลาตอบ 50 วินาที ดนตรี - เฟดเอาท์

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
41	Caption ค. มหาชัย	คะ เพลงนี้ใช้ทำนองเพลงมหาชัย ดังนั้นคำตอบที่ถูกต้องของข้อ 5 คือ ข้อ ค. คะ
42	M.C.U. ครูนาฏศิลป์อธิบายให้ผู้เรียนฟัง	นักเรียนก็ได้เรียนกิจกรรมนาฏศิลป์ เรื่องท่ารำเบื้องต้นและการเคลื่อนไหว มือและเท้าตามจังหวะเพลงจบแล้วนะคะ ตอนนี้ขอให้นักเรียนรวมคะแนนของตัวเอง ได้แล้วคะ คะแนนเต็ม 5 คะแนน หากนักเรียนทำได้ 4 คะแนนขึ้นไป นักเรียนเก่งมากคะ แต่ถ้านักเรียนได้ ไม่ถึง 4 คะแนน ก็ต้องย้อนไปเรียน ตอนที่ 2 ใหม่อีกครั้งนะคะ สวัสดีคะ
43	Caption สวัสดี	ดนตรีบรรเลง ดนตรี - เพดเอ้าท์

ภาคผนวก ง

- แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ตอนที่ 1, ตอนที่ 2)
- แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ (ตอนที่ 1, ตอนที่ 2)

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกิจกรรมนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ในกระดาษคำตอบให้ตรงกับข้อที่ถูกต้องที่สุด

ตอนที่ 1 เรื่องท่ารำเบื้องต้น (ข้อ 1 – 19)

1. ข้อใดเป็นลักษณะของจีบ?
 - ก. ตั้งนิ้วทั้งห้าขึ้นและยกสูงระดับชายพก
 - ข. ตั้งนิ้วทั้งห้าขึ้น หักนิ้วหัวแม่มือเข้าหาฝ่ามือ
 - ค. นิ้วหัวแม่มือจรดข้อสุดท้ายของปลายนิ้วชี้ ยกสูงระดับง่ามศีรษะ
 - ง. ตัวหัวแม่มือจรดข้อสุดท้ายของปลายนิ้วชี้ ที่เหลือกรีดออกคล้ายพัด
2. การจีบโดยหงายข้อมือขึ้น หักข้อมือเข้าหาลำแขน โดยให้ปลายนิ้วที่จีบชี้ขึ้นข้างบน เรียกว่าอะไร?

ก. จีบบน	ข. จีบหงาย
ค. จีบคว่ำ	ง. จีบมือ
3. ข้อใดเป็นลักษณะของการจีบคว่ำ?
 - ก. หงายข้อมือขึ้น หักข้อมือเข้าหาลำแขน ปลายนิ้วที่จีบชี้ขึ้นข้างบน
 - ข. นิ้วหัวแม่มือจรดข้อสุดท้ายของปลายนิ้วชี้ นิ้วที่เหลือกรีดออกคล้ายพัด
 - ค. คว่ำลำแขน หักข้อมือลงแล้วทำจีบ ให้ปลายนิ้วที่จีบชี้ลงล่าง
 - ง. ข้อ ข และข้อ ค ถูกต้อง
4. การตั้งวงบนและวงล่างของตัวพระแตกต่างกันอย่างไร?
 - ก. การตั้งวงบนยกมือระดับอก การตั้งวงล่างยกมือระดับเอว
 - ข. การตั้งวงบนยกมือระดับง่ามศีรษะ การตั้งวงล่างยกมือระดับอก
 - ค. การตั้งวงบนยกมือระดับง่ามศีรษะ การตั้งวงล่างยกมือสูงระดับชายพก
 - ง. การตั้งวงบนยกมือสูงระดับหางคิ้ว การตั้งวงล่างยกมือสูงระดับหัว เข้มขัด

5. ส่วนใดเรียกว่า "แฉ่งศีรษะ?"
- ก. ส่วนที่อยู่ระหว่างคิ้วทั้งสองข้าง ข. ส่วนที่ได้หูข้าง ๆ แก้ม
- ค. ส่วนที่อยู่ด้านหลังของศีรษะ ง. ส่วนที่เหนือจากหูขึ้นไปตรงผม
6. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการตั้งวงล่าง?
- ก. การตั้งวงล่างของตัวพระคือกันส่วนโค้งของวงออกจากลำตัว
- ข. การตั้งวงล่างของตัวนางคือส่วนโค้งของวงห่างจากลำตัวเล็กน้อย
- ค. การตั้งวงล่างมือข้างหนึ่งจับหางระดับเอว
- ง. การตั้งวงล่างต้องหักมือเข้าหาลำแขน
7. การยกเท้าประกอบท่ารำ เท้าอยู่ในลักษณะใด?
- ก. ปลายเท้าตก ข. ปลายเท้าเซิด
- ค. ปลายเท้าตะแคง ง. ปลายเท้าเหยียดตรง
8. การยกเท้าของตัวพระ มีวิธีการยกอย่างไร?
- ก. ยกเท้าขวาก่อนเสมอ ข. ยกเท้าซ้ายก่อนเสมอ
- ค. ยกเท้าใดเท้าหนึ่งก็ได้ ง. ต้องยกเท้าก่อนตัวนาง
9. การยกเท้าหน้าตัวพระกับตัวนางต่างกันอย่างไร?
- ก. ตัวพระเท้าที่ยกจะต้องกันเข่าออกไป ส่วนตัวนางไม่ต้องกันเข่าออกข้าง
- ข. ตัวพระเซิดปลายเท้าให้ตั้งขึ้น ส่วนตัวนางไม่ต้องเซิดปลายเท้า
- ค. ตัวพระเท้าที่ยืนต้องย่อเข่าเสมอ ส่วนตัวนางไม่ต้องย่อเข่าก็ได้
- ง. ตัวพระเท้าที่ยกจะหักข้อเท้าเข้าหาลำขา ตัวนางยกเท้าให้ปลายเท้ามุ่งตรงไปข้างหน้า

14. กรรมการัดเท้าเคลื่อนที่โดยก้าวไปในทางที่ตรงกันข้ามกับทิศที่จะเคลื่อนที่ไป
นักเรียนคิดว่ากรรมการัดเท้าไปในทิศทางที่ถูกต้องหรือไม่ เพราะเหตุใด?

- ก. ถูกต้อง เพราะก้าวเท้าไปทิศไหนก็ได้
- ข. ถูกต้อง เพราะต้องก้าวเท้าไปในทิศทางที่ตรงกันข้ามกับทิศที่จะไป
- ค. ไม่ถูกต้อง เพราะต้องก้าวเฉียงไปทางขวามือ
- ง. ไม่ถูกต้อง เพราะต้องก้าวไปตามทิศทางที่จะเคลื่อนที่ไป

15. การัดเท้าเคลื่อนที่มีการวางเท้าในลักษณะใด?

- ก. ก้าวหน้า
- ข. ก้าวข้าง
- ค. ก้าวไขว้
- ง. วางเท้าเสมอกัน

16.

จากภาพนี้เท้าอยู่ในท่าอะไร?

- ก. ประ
- ข. จรด
- ค. กระทั่ง
- ง. กระดกหลัง

17.

จากภาพท่านี้อือท่าอะไร?

- ก. ราชัว
- ข. ชักแป้งมัดหน้า
- ค. ช้างประสานงา
- ง. จันทรทรงกลด

18.

จากภาพนี้ คือท่าอะไร?

- ก. กันเข้า
- ข. ประเท้า
- ค. จรดเท้า
- ง. ก้าวไขว้

19. ข้อใดใช้ประกอบท่ารำสอดสร้อยมาลา?

- ก. มือทั้งสองจีบหงายไปข้างหลัง
- ข. มือหนึ่งจีบคว่ำ มือหนึ่งเท้าเอว
- ค. มือหนึ่งล่อแก้ว มือหนึ่งจีบหงาย
- ง. มือหนึ่งจีบหงาย มือหนึ่งตั้งวงบน

ตอนที่ 2 เรื่องการเคลื่อนไหวมือและเท้าตามจังหวะเพลง (ข้อ 20- 35)

20. เพลง ขอไทยอยู่เป็นไทย เป็นเพลงลักษณะใด?

- ก. เพลงบลูกใจ
- ข. รำวงมาตรฐาน
- ค. เพลงไทยสากล
- ง. เพลงพื้นเมือง

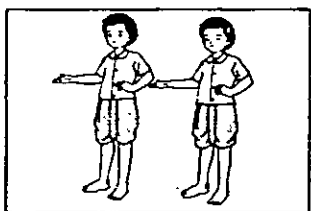
21. ในการแสดงท่าประกอบเพลงขอไทยอยู่เป็นไทย ด้วยการแบมือซ้ายหงายระดับเอว และก้มมือขวาทูลลงบนฝ่ามือซ้าย เป็นการแสดงท่าประกอบเนื้อเพลงตอนใด?

- ก. มลายไป
- ข. ไทยเป็นสุข
- ค. ใครกลัมาผจญ
- ง. ขอไทยเราอยู่คู่ฟ้า

22. ใครเป็นผู้แต่งเพลง "ขอไทยอยู่เป็นไทย"?

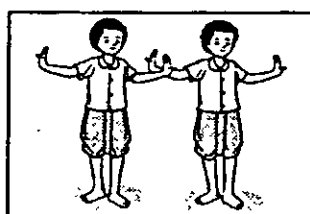
- ก. สุรพล โทณวนิก
- ข. อารมณ์ มนตรีศาสตร์
- ค. พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ
- ง. กรมศิลปากร

28. ทำท่าตามภาพ ควรใช้ประกอบกับเนื้อร้องตอนใดของเพลง "ขอไทยอยู่เป็นไทย"?

- ก. ขอไทยเราอยู่เป็นไทย
- ข. ขอไทยเราอยู่คู่ฟ้า
- ค. ขอรวงหมู่ประชา
- ง. ไทยเป็นสุข

29. ทำท่าตามภาพ ควรใช้ประกอบกับเนื้อร้องตอนใดของเพลง "ขอไทยอยู่เป็นไทย"?

- ก. ขอไทยเราอยู่เป็นไทย
- ข. ไทยเป็นสุข
- ค. ขอให้ศัตรูทุกคน
- ง. แพ้ภัยมลายไป

30. ทำท่าตามภาพ ควรใช้ประกอบกับเนื้อร้องตอนใดของเพลง "ขอไทยอยู่เป็นไทย"?

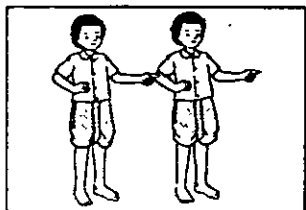
- ก. และสมบูรณ์พูลผล
- ข. ใครกล้ามาพจญ
- ค. ขอให้ศัตรูทุกคน
- ง. แพ้ภัย

31. ทำท่าตามภาพ ควรใช้ประกอบกับเนื้อร้องตอนใดของเพลง "ขอไทยอยู่เป็นไทย"?

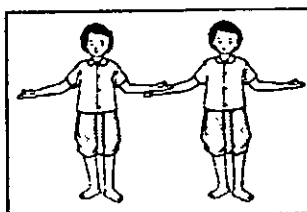
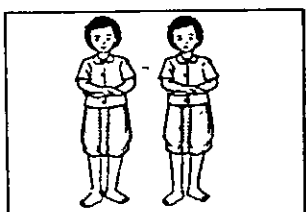
- ก. และสมบูรณ์พูลผล
- ข. ใครกล้ามาพจญ
- ค. ขอให้ศัตรูทุกคน
- ง. แพ้ภัย

32. ทำตามภาพ ควรใช้ประกอบกับเนื้อร้องตอนใดของเพลง "ขอไทยอยู่เป็นไทย"?

- ก. และสมบูรณ์พลผล
- ข. ใครกลั้วมาผจญ
- ค. ขอให้ศัตรูทุกคน
- ง. แพ้ภัย

33. ทำตามภาพ ควรใช้ประกอบกับเนื้อร้องตอนใดของเพลง "ขอไทยอยู่เป็นไทย"?

- ก. และสมบูรณ์พลผล
- ข. ใครกลั้วมาผจญ
- ค. ขอให้ศัตรูทุกคน
- ง. แพ้ภัย

34. ตามภาษาทำของนาฏศิลป์ การทำท่ามือขวาตั้งวงระดับหน้าอก สันปลายนิ้ว หมายถึงอะไร?

- ก. เรียกให้เข้ามาหา
- ข. เสียใจ ร้องไห้
- ค. เคืองใจ โกรธ
- ง. บัญชีห้าม

35. ตามภาษาทำของนาฏศิลป์ การทำท่าฝ่ามือแตะดอกหรือจิ้นมือซ้ายเข้าอก หมายถึงอะไร?

- ก. โศกเศร้า ทุกข์ร้อน
- ข. ขอ ชมเชย
- ค. ดีใจ ยิ้ม
- ค. ฉันทัวเรา

แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ
(สถานการณ์ให้นักเรียนปฏิบัติตาม)

ทดสอบภาคปฏิบัติระหว่างเรียน

เนื้อหาตอนที่ 1	เนื้อหาตอนที่ 2
(1) ให้นักเรียนทำ<u>ยกเท้า</u> - ยกเท้าหน้า 2 คะแนน - ยกเท้าข้าง 2 คะแนน (2) ให้นักเรียนทำ<u>ก้าวเท้า</u> - ก้าวเท้าหน้า 2 คะแนน - ก้าวเท้าข้าง 2 คะแนน	(1) ให้นักเรียนก้าวเท้าตามจังหวะเพลง "ขอไทยอยู่เป็นไทย" 2 คะแนน
รวม 8 คะแนน	รวม 2 คะแนน

แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ

(สถานการณ์ให้นักเรียนปฏิบัติตาม)

ทดสอบภาคปฏิบัติหลังเรียน

เนื้อหาตอนที่ 1	เนื้อหาตอนที่ 2
(1) ให้นักเรียนททำ<u>จิบ</u> - จิบหายใจ 2 คะแนน - จิบคว่ำ 2 คะแนน (2) ให้นักเรียนททำ<u>ตั้งวง</u> - ตั้งวงบน 2 คะแนน - ตั้งวงล่าง 2 คะแนน	(1) ให้นักเรียนก้าวเท้าและททำประกอบเพลง "ขอไทยอยู่เป็นไทย" - ก้าวเท้าตามจังหวะเพลง 2 คะแนน - ททำประกอบเพลง 2 คะแนน
รวม 8 คะแนน	รวม 4 คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน คะแนนแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ภาคปฏิบัติแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ
2 หมายถึง ดี 1 หมายถึง พอใช้ และ 0 หมายถึง ท้าผิด, ทำไม่ได้

ภาคผนวก จ

หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือการวิจัย

ที่ ทม 1007/1080

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 21 กรุงเทพฯ 10110

12 กุมภาพันธ์ 2540

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน อธิการบดีสถาบันราชภัฏฯ เชียงใหม่

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายอัมพร น้อยสุวรรณ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท

วิชาเอกเทคโนโลยีทางการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำปริญญา

นิพนธ์ เรื่อง ผลการใช้ชีวิตทัศน์แบบโปรแกรมกิจกรรมนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมของ

ผศ.เกษม บุญส่ง

ประธาน

ผศ.บุญยฤทธิ์

คงคาเพชร

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอเชิญ ผศ.อุทิศ อนุรักษ์เยาวชน และอาจารย์สุนาญ

จันทนา เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณ

ในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

ศิริฎา พูลสุวรรณ

(นางสาวศิริฎา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/0859

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 21 กรุงเทพฯ 10110

30 มกราคม 2540

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายอัมพร น้อยสุวรรณ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกเทคโนโลยีทางการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำปริญญา
นิพนธ์ เรื่อง ผลการใช้ชีวิตทัศน์แบบโปรแกรมกิจกรรมนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมของ

ผศ.เกษม บุญส่ง ประธาน

ผศ.บุญฤทธิ์ คงคาเพชร กรรมการ

สิ่งที่นิติกรขอความอนุเคราะห์ คือ ขอเชิญ นางรัชณี วิเศษมงคล นางกมลพัชร สีสสุวรรณ
และนางเกสินี นันทวิสิทธิ์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณ
ในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่บัณฑิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

ศิริยุภา พูลสุวรรณ

(นางสาวศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/0857

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 21 กรุงเทพฯ 10110

30 มกราคม 2540

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดคอนทอง

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายอัมพร น้อยสุวรรณ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกเทคโนโลยีทางการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำปริญญา
นิพนธ์ เรื่อง ผลการใช้วิถีทัศน์แบบโปรแกรมกิจกรรมนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมของ

ผศ.เกษม บุญส่ง ประธาน

ผศ.บุญฤทธิ์ คงคาเพชร กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอเชิญ นางอุษา วงศ์กลม และนางทองม้วน เปียวิเศษ
เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณ
ในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

ศิริยุภา พูลสุวรรณ

(นางสาวศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ภาคผนวก จ

แบบสรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทางด้านการผลิตรายการวิดีโอ

สรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

ด้านเนื้อหารายการ

การผลิตรายการวิถีทัศน์แบบโปรแกรมเรื่องกิจกรรมนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เกณฑ์	ความคิดเห็น				
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ควรปรับปรุง
1. ความเหมาะสมของการจัดลำดับเนื้อหาของรายการ		///			
2. ความสอดคล้องของเนื้อหากับวัตถุประสงค์		///			
3. ความเหมาะสมของเนื้อหากับระดับของผู้เรียน		///			
4. ความสอดคล้องของภาพกับเนื้อหา		///			
5. ความสอดคล้องของคำบรรยายกับเนื้อหา		///			
6. ความเหมาะสมของการดำเนินรายการ		/	//		
7. ความเหมาะสมของเนื้อหากับระยะเวลาการนำเสนอ			///		

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

- การดำเนินรายการ ผู้ดำเนินรายการควรดำเนินรายการเป็นธรรมชาติ - ไม่เกร็ง

สรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

ด้านเทคนิคการผลิตรายการ

การผลิตรายการวิดิทัศน์แบบโปรแกรมเรื่องกิจกรรมนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เกณฑ์	ความคิดเห็น				
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ควรปรับปรุง
1. ความเหมาะสมของระยะเวลา ในการนำเสนอ		//	/		
2. ความชัดเจนของภาพ		/	/	/	
3. ความเหมาะสมของตัวอักษร คำบรรยาย		/	/	/	
4. ความชัดเจนของเสียงบรรยาย			///		
5. ความถูกต้องตามหลักภาษาของ เสียงบรรยาย		//	/		
6. ความเหมาะสมของดนตรีประกอบ		//	/		
7. ความเหมาะสมของระดับเสียง ดนตรีและคำบรรยาย		///			
8. ความสอดคล้องของภาพกับ คำบรรยาย		//	/		
9. ความเหมาะสมของ การลำดับภาพ		//	/		

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

- ไม่ควรตัดต่อหลายครั้งเพราะอาจทำให้ภาพไม่คมชัด
- ตัวอักษรประกอบควรใช้แบบที่อ่านง่าย

ภาคผนวก ข

แผนการสอน

แผนการสอนกิจกรรมนาฏศิลป์

แผนการสอนที่ 1 ทำรำเบื้องต้น (เวลา 5 คาบ)

ความคิดรวบยอด

ทำรำเบื้องต้นเป็นพื้นฐานของการรำไทย

จุดประสงค์

1. ทำท่าจิบ ตั้งวงได้ถูกต้อง
2. ทำท่ายกเท้า ก้าวเท้า ถัดเท้า และกระดกเท้าได้
3. บอกชื่อท่าทางต่าง ๆ ทางนาฏศิลป์ได้
4. ทำท่าทางต่าง ๆ ตามที่กำหนดให้ได้
5. ไข่มือก้าวและเท้าเคลื่อนไหวตามจังหวะเพลงได้

คุณสมบัติที่ต้องการเน้น

1. รู้จักชื่นชมและแสดงออกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติ
2. กล้าแสดงออก

เนื้อหา

1. ทำรำเบื้องต้น
 - 1.1 จิบ, ตั้งวง
 - 1.2 ยกเท้า, ก้าวเท้า, ถัดเท้า
2. การเคลื่อนไหวมือและเท้าตามจังหวะเพลง
 - เพลงขอไทยอยู่เป็นไทย

กิจกรรม

1. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มสนทนาและทบทวนลักษณะต่าง ๆ ของท่ารำที่เรียนแล้ว

2. ครูสาธิตการทำท่าจิบและตั้งวง โดยทำท่าจิบมือแล้วคลายจิบออกเป็นตั้งวง แล้วให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตามจังหวะ แล้วเปลี่ยนมือจิบและตั้งวงสลับกันไป
3. นักรูปภาพการยกเท้า ก้าวเท้า กระดกเท้า ให้นักเรียนดู แล้วให้ลองฝึกท่าทางตามรูปภาพที่เห็น ให้นักเรียนที่ทำได้ดีและถูกต้องที่สุดออกมาทำท่าให้นักเรียนคนอื่น ๆ ปฏิบัติตาม
4. ครูสาธิตและทบทวนการทำท่าจิบ ตั้งวง ยกเท้า ก้าวเท้า และถัดเท้า แล้วให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติตามจังหวะจึง
5. ฝึกปฏิบัติท่ารำทั้งมือและเท้าให้สัมพันธ์กันและ เข้ากับจังหวะเพลง "ขอไทยอยู่เป็นไทย"
6. สรุปทบทวนเพื่อให้นักเรียนได้นำไปใช้ในชีวิตจริง

สื่อการเรียนรู้

1. รูปภาพแสดงท่ารำ
2. เครื่องทำจังหวะ เช่น ฉิ่ง กรับ

วิธีวัดผล

1. สังเกตการปฏิบัติของนักเรียน
 - การทำท่าจิบ ตั้งวง ยกเท้า ก้าวเท้า และถัดเท้า
 - การเคลื่อนไหวมือและเท้าตามจังหวะเพลง "ขอไทยอยู่เป็นไทย"
2. สัมภาษณ์
 - ชื่อท่ารำเบื้องต้น และการนำความรู้ที่เรียนไปใช้ประโยชน์
3. ทดสอบ
 - ให้ข้อทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจ

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายอัมพร	ชื่อสกุล น้อยสุวรรณ
เกิดวันที่ 5 เดือนมิถุนายน	พุทธศักราช 2500
สถานที่เกิด	อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 4 หมู่ 1 ตำบลบางตีนเป็ด อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา 24000
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาจารย์ 2 ระดับ 7
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวัดคอนทอง (สุวรรณศรี ตันทิกุล ราษฎร์ศึกษาลัย) อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา 24000 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2516	ม.ศ.3 จากโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา
พ.ศ. 2518	ป.กศ.ต้น จากวิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา
พ.ศ. 2522	พณ.
พ.ศ. 2525	กศ.บ. (วิชาเอกการประถมศึกษา วิชาโทเทคโนโลยีทางการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน
พ.ศ. 2540	กศ.ม. (เทคโนโลยีทางการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร